

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

**KEBAN'IN (ELAZIĞ) BEŞERİ VE EKONOMİK
COĞRAFYASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğrt. Üyesi Handan ARSLAN

HAZIRLAYAN
N.Ceren GORAL

ELAZIĞ-2018

T.C
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANA BİLİM DALI

**KEBAN'IN (ELAĞIĞ) BEŞERİ VE EKONOMİK
COĞRAFYASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğrt. Üyesi Handan ARSLAN

HAZIRLAYAN
N.Ceren Goral

Jürimiz.....Tarihinde yapılan tez savunması sonucunda bu yüksek lisans/doktora tezini oy birliği/oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

- 1.
- 2.
- 3.

F.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü yönetim kurulunun.....tarih vesayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ömer Osman Umar
Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****Keban'ın (Elazığ) Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası****N. Ceren GORAL****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Coğrafya Anabilim Dalı****Elazığ – 2018; Sayfa: XV+102**

Keban; Doğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Fırat Bölümünde yer alan Elazığ iline bağlı dağlık bir alanda kurulu ilçedir. Keban Doğusunda Elazığ ili batısında Malatya iline bağlı Arguvan ve Arapkir ilçeleri güneyinde Baskil ilçesi kuzeyinde Tunceli 'ye bağlı Çemişgezek ilçesi ve kuzeybatıda Ağın ilçesi ile komşudur. İlçenin toplam yüz ölçümü 543 km² çalışma sahasımız olan ilçe merkezi yüzölçümü ise 6.8km² lik alana sahiptir.

Çalışma sahasında nüfus 1950 yılına kadar normal artış gösterirken 1950'li yıllarda maden işletmesinin açılmasıyla nüfus iki katına çıkmıştır. Günümüzde 4197 nüfuslu bir yerleşmedir. Nüfusun en önemli özelliği madencilik faaliyetlere ve baraj gölü yapımına bağlı olarak artış azalış göstermesidir.

Araştırma sahasımızda yerleşmelerin tarihi M.Ö. ye uzanmaktadır. Kallar mahallesi araştırma sahasının en eski yerleşmelerinin olduğu yerdir. Mahallelerde yaşayan nüfusun sosyal ve etnik kimlikleri değiştikçe mahallelerin isimleri ve nüfusları da değişmiştir. Çalışma sahasında en önemli ekonomik faaliyet Madenciliktir. Keban maden işletmeleri varlığıyla adını çevresine duyurmuş kökleri eskiye uzanan bir yerleşmedir.

Bu çalışmanın yapılmasında etkili olan faktörler; Keban'ın bir zamanlar Osmanlı gibi büyük bir devlete eyalet merkezliği yapmış olması, zengin yer altı kaynaklarına sahip olması ve bunların tarih içerisinde işletilmesi ve bugün sahip olduğu kültür

balıkçılığı potansiyeli ve turizm varlıkları ile fonksiyonel etki sahasını dünya çapında genişletebilecek bir yerleşmedir.

Anahtar Kelimeler: Beşeri Coğrafya, Ekonomik Coğrafya, Keban, Nüfus, Yerleşme, Kültür Balıkçılığı, Maden

ABSTRACT**Master Thesis****Human and Economic Geography of Keban****N. Ceren GORAL****Fırat University****Institute of Social Sciences****Geography Department****Turkish Geography Section****Elazığ-2018; Pages: XV+102**

Keban is a district located in mountainous area in eastern Anatolian province of Elazığ in the Upper Euphrates section. It is neighbored by Elazığ province to the east, Arguvan and Arapkir districts of Malatya province to the west, Baskil district to the south, Çemişgezek district of Tunceli province to the north and Ağın district to the northwest. The district has a total surface area of 543 km² and a district center is built on area of 6.8 km².

While the population exhibited an ordinary increase until 1950, the population doubled with the instruction of the mining business in the 1950s in the study area. Today it is a settlement with a population of 4197. The most important characteristics of the population is its increase and decrease due to the mining activities and the construction of the dam.

The settlements in the study area date back to BC. The oldest settlements in the study area are located in Kallar neighborhood. As the social and ethnic identities of the people living in neighborhoods changed, the names and the population of the neighborhoods changed as well. The most important economic activity in the study area is mining. Keban mine enterprises is a well-rooted business in the area and well-known by the inhabitants.

The factors that were effective in the conduction of the present project were the fact that Keban was the provincial seat of a great state such as the Ottoman Empire for a

long period of time and that it possesses rich underground resources and their operation throughout the history and that it can expand its functional sphere of influence globally with its aquaculture potential and touristic assets.

Key Words: Human Geography, Economic Geography, Keban, Population, Settlement, Aquaculture, Mining.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	VI
ŞEKİLLER LİSTESİ	IX
TABLolar LİSTESİ	X
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	XI
HARİTALAR LİSTESİ	XIII
GRAFİKLER LİSTESİ.....	XIV
ÖNSÖZ	XV

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırma Sahasının Yeri, Sınırları ve Başlıca Özellikleri.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı Kapsamı ve Metodolojisi	5

İKİNCİ BÖLÜM

2. KEBAN'IN DOĞAL ORTAM ÖZELLİKLERİ	7
2.1. Fiziki Özellikleri.....	7
2.1.1. Jeolojik Özellikleri.....	8
2.2. İklim Özellikleri	9
2.2.1. Sıcaklık.....	10
2.2.2. Yağış	12
2.3. Hidrografia Özellikleri	15
2.4. Toprak Özellikleri	18

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. NÜFUS ÖZELLİKLERİ.....	20
3.1. Nüfusun Gelişimi.....	20
3.1.1. Nüfusun Yaş ve Cinsiyet Yapısı	27
3.1.2. Nüfusun Yoğunluğu	31
3.1.3. Nüfusun Dağılışı	34
3.1.4. Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Bölünüşü	36
3.2. Göçler	39
3.2.1. Keban'ın Aldığı Göç	40
3.2.2. Keban'ın Verdiği Göç	40

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YERLEŞME ÖZELLİKLERİ.....	41
4.1. Yerleşmenin Tarihçesi.....	41
4.1.1. Yerleşme Üzerinde Etkili Olan Faktörler	44
4.1.2. Meskenler	49
4.2. Keban'ın Kuruluş ve Gelişmesi.....	51
4.3. Keban'ın Merkezi Fonksiyonları.....	55
4.3.1. Keban'ın İdari Fonksiyonu	56
4.3.2. Keban'ın Sosyal Fonksiyonu	57
4.3.3. Keban'ın Ticari Fonksiyonu	58
4.3.4. Keban'ın Kültür Fonksiyonu.....	60
4.3.5. Keban'ın Turizm Fonksiyonu	62
4.3.5.1. IV. Murat Köprüsü.....	63
4.3.5.2. Tarihi Çeşme.....	64
4.3.5.3. Tarihi Hamam	65
4.3.5.4. Çır Çır Şelalesi.....	66
4.3.5.5. Keban Baraj Gölü	68
4.3.5.6. Keban Sarkıt Dikit Mağarası	70
4.3.5.7. Kilise	74
4.3.5.8. Kıyı Şeridi Sosyal Alanı	75
4.3.5.9. Yusuf Ziya Paşa Camii	77
4.3.5.10. Yusuf Ziya Paşa'nın Kızının Türbesi	80
4.4. Keban'ın Eğitim Fonksiyonu	81

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. EKONOMİK FAALİYETLER.....	86
5.1. Doğal ve Beşeri Faktörler.....	86
5.2. Ekonomik Faaliyetler	86
5.2.1. Tarım	86
5.2.2. Hayvancılık	87
5.2.2.1. Büyükbaş Hayvancılık.....	87
5.2.2.2. Küçükbaş Hayvancılık.....	87
5.2.2.3. Arıcılık.....	88
5.2.3. Ulaşım	89

5.2.4. Madencilik.....	90
5.2.5. Kùltür Balıkçılığı	90

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇ VE ÖNERİLER	94
KAYNAKÇA.....	97
EKLER	101
Ek 1. Orijinallik Raporu	101
ÖZGEÇMİŞ	102

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Geleneksel Keban Evleri planı	50
Şekil 2. Mağaranın Basit Görüntüsü.....	73

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Çalışma Sahasındaki Mahallerin Yüzölçümleri	2
Tablo 2. Keban'ın Sıcaklık Değerleri Tablosu(1963-2016)	10
Tablo 3. Keban'ın Yağış Değerleri Tablosu(1963-2016)	12
Tablo 4. Keban'ın Nüfusu(1935-2017).....	21
Tablo 5. Keban'da Yıllar İtibariyle Nüfus Artış Oranı	23
Tablo 6. Keban'da Yıllar İtibariyle Nüfus Artış Hızı	25
Tablo 7. Keban'da Ekonomik Faaliyet Kollarında Çalışan Kişi Sayıları (2017)	38
Tablo 8. Bazı Yıllarda Keban Madeninden Elde Edilen Gümüş Miktarları	52
Tablo 9. Keban'da Bulunan Resmi Kurum ve Kuruluşlar	57
Tablo 10. Keban'da Yer Alan Perakende Ticaret İşletmeleri	59
Tablo 11. Keban'da Yer Alan Büyük Ticaret İşletmeleri	59
Tablo 12. Keban İlçesinde Eğitim Kurumlarının Bina Durumu	82
Tablo 13. Keban'ın Öğrenci Durumu	82
Tablo 14. Keban'da Mahallere Göre Küçükbaş ve Büyükbaş Hayvan Sayıları	87
Tablo 15. Keban'da Mahallelere Göre Hayvan İşletme Sayıları	88
Tablo 16. Keban'da Mahallelere Göre Kovan Sayısı	88
Tablo 17. Bazı Yerleşim Merkezlerinin Keban'a Uzaklığı	89

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1. Keban'dan Görünüş	4
Fotoğraf 2. Keban İlçesi ve Keban Baraj Gölü.....	4
Fotoğraf 3. Keban'ın Havadan Görüntüsü.....	5
Fotoğraf 4. Kallar Mahallesinde Merdivenli Sokak	45
Fotoğraf 5. Değirmenbaşı Mahallesinde Sokak Görünümü	45
Fotoğraf 6. Değirmenbaşı Mahallesinde Merdivenli Sokaklar.....	46
Fotoğraf 7. Kallar Mahallesi Bağdat Caddesi Üzerinde Yamaçta Kurulan Ev	46
Fotoğraf 8. Arazinin şekillendirdiği Meskenler.....	47
Fotoğraf 9. Seki Şeklinde Keban Sokakları (Değirmenbaşı Mahallesi).....	47
Fotoğraf 10. Çatısı Yolla Aynı Hizada Olan Ev	48
Fotoğraf 11. Keban'da Yerleşmenin Yer Seçimi	48
Fotoğraf 12. Keban'da Yerleşmenin Yayılış Gösterdiği Alan	49
Fotoğraf 13. Eski ve Yeni Meskenler	50
Fotoğraf 14. Osmanlı Döneminde Kallar Mahallesine Adını Veren Kalhana.....	54
Fotoğraf 15. Alabalık Şenliklerinden Görüntü	61
Fotoğraf 16. IV. Murat Köprüsünden Görüntüler	64
Fotoğraf 17. Tarihi Çeşme.....	65
Fotoğraf 18. Hamamdan Kalan Yıkıntılar	66
Fotoğraf 19. Hamam Kalıntıları	66
Fotoğraf 20. Çırçır Balık Yetiştirme Tesisleri	67
Fotoğraf 21. Çırçır Şelalesi.....	67
Fotoğraf 22. Çırçır Tesisleri	68
Fotoğraf 23. Keban Baraj Gölü	69
Fotoğraf 24. Sarkıt Dikit Mağarası	71
Fotoğraf 25. Mağaranın Girişi (Ağzı).....	72
Fotoğraf 26. Kilise	75
Fotoğraf 27. Kıyı Şeridi Sosyal Alanı	76
Fotoğraf 28. Kıyı Şeridi Sosyal Alanındaki Çalışmalar	77
Fotoğraf 29. Yusuf Ziya Paşa Camisi(1960)	78
Fotoğraf 30. Caminin Avlusu	78
Fotoğraf 31. Caminin Kitabesi	78

Fotoğraf 32. Caminin Minberi	79
Fotoğraf 33. Caminin Girişı ve Minaresi.....	79
Fotoğraf 34. Caminin Şadırvanı	80
Fotoğraf 35. Yusuf Ziya Paşa Camiisinde Restorasyon Çalışmaları	80
Fotoğraf 36. Yusuf Ziya Paşanın Kızının Türbesi	81
Fotoğraf 37. Keban İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	83
Fotoğraf 38. Keban Fevzi Çakmak Okul Bahçesi	84
Fotoğraf 39. Keban Çok Programlı Anadolu Lisesi	84
Fotoğraf 40. Keban Baraj Gölünde Kültür Balıkçılığı	91
Fotoğraf 41. Vinçlerle Yapılan Balık Hasatı	92
Fotoğraf 42. Kamyonlarla Getirilen Alabalık Yumurtaları	92
Fotoğraf 43. Alabalık Yetiştirilen Kafesler	93
Fotoğraf 44. Alabalık Paketleme Tesisinden Görüntüler	93

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1. Keban’ın (Elazığ) Lokasyon Haritası	1
Harita 2. Keban (Elazığ) ve Çevresinin Topografyası	3
Harita 3. Keban’ın (Elazığ) Fiziki Haritası	7
Harita 4. Keban (Elazığ) Jeoloji Haritası	8
Harita 5. Keban’ın (Elazığ) Hidrografi Haritası	15
Harita 6. Keban’ın (Elazığ) Toprak Haritası	18
Harita 7. Keban (Elazığ) Nüfus yoğunluğu(1955)	31
Harita 8. Keban (Elazığ) Nüfus Yoğunluğu (1970)	32
Harita 9. Keban (Elazığ) Nüfus Yoğunluğu (2017)	33
Harita 10. Keban (Elazığ) Nüfus Dağılışı(1955).....	34
Harita 11. Keban (Elazığ) Nüfus Dağılışı (1970).....	35
Harita 12. Keban (Elazığ) Nüfus Dağılışı (2017).....	36
Harita 13. Keban’ın (Elazığ) Tarihsel Gelişimi	55
Harita 14. Keban ‘ın (Elazığ) Merkezi İş ve Ticaret Sahası (2017).....	60
Harita 15. Keban ‘ın (Elazığ) Arazi Kullanımı (2017).....	62
Harita 16. Keban’ın (Elazığ) Turizm Varlığı	63

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Keban’ın Sıcaklık Değerleri Grafiği(1963-2016)	11
Grafik 2. Keban’ın yağış grafiği (1963-2016).....	14
Grafik 3. Keban’ın Yağış ve Sıcaklık Grafiği (1963-2016)	15
Grafik 4. Keban’ın nüfus Gelişimi(1935-2017)	22
Grafik 5. Keban’ın Sayım Dönemlerine Göre Nüfus Artış Oranı Değişimi	24
Grafik 6. Keban’ın Sayım Dönemlerine Göre Nüfus Artış Hızı Değişimi.....	26
Grafik 7. Keban Nüfus Piramidi (2017)	27
Grafik 8. Nüfusun Cinsiyet Gruplarına Göre Dağılımı (1955).....	28
Grafik 9. Nüfusun Cinsiyet Gruplarına Göre Dağılımı (1970).....	28
Grafik 10. Nüfusun Cinsiyet Gruplarına Göre Dağılımı (2017).....	29
Grafik 11. Keban’da Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2017)	30
Grafik 12. Keban’da Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kolların Göre Dağılımı (2017).....	37

ÖNSÖZ

Şehrimizin kalkınması için sahip olduğu tüm kaynakları en yararlı biçimde kullanması gerekmektedir. Planlamalar yapılmalı ve bu planlamaların olumlu sonuç vermesi için ekonomik potansiyel gösteren alanların iyi etüt edilmesi gerekir. Coğrafya bilimi bu anlamda mekânla ilgili değerlendirmeleri en doğru yapacak bilim dalıdır.

Coğrafyacıların en temel görevi doğal ve beşeri çevre arasındaki ilişkileri inceleyerek mekândan maksimum düzeyden nasıl faydalanılır sorusunun cevabını bulmaktır.

Keban'ı konu alan çalışmamızı ifade ettiğimiz gibi bir anlayışla ele almaya çalıştık. Şehrimizin kalkınmasına yararlı olması hedefimizdir. Çalışmamızın eksikleri muhakkaktır. Amacımız benzer konularda araştırma yapacaklara küçük bir ışık tutmaktır.

Çalışmam sırasında bilgi ve manevi desteğini her zaman yanımda hissettiğim saygıdeğer danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Handan ARSLAN' a saygı ve şükranlarımı sunuyorum.

Bölümümüzde yardımını gördüğüm Arş. Gör. Emrah ŞIKOĞLU' na , Arş. Gör. Ahmet TOPRAK' a Arş. Gör. Turgay Öz 'e Arş. Gör. Aşır Yüksel KAYA 'ya Arş. Gör. F. Ahmet Canpolat 'a ve tezin her cümlesinde emeği olan sevgili arkadaşım Pembe ŞİMŞEK' e teşekkürü bir borç bilirim.

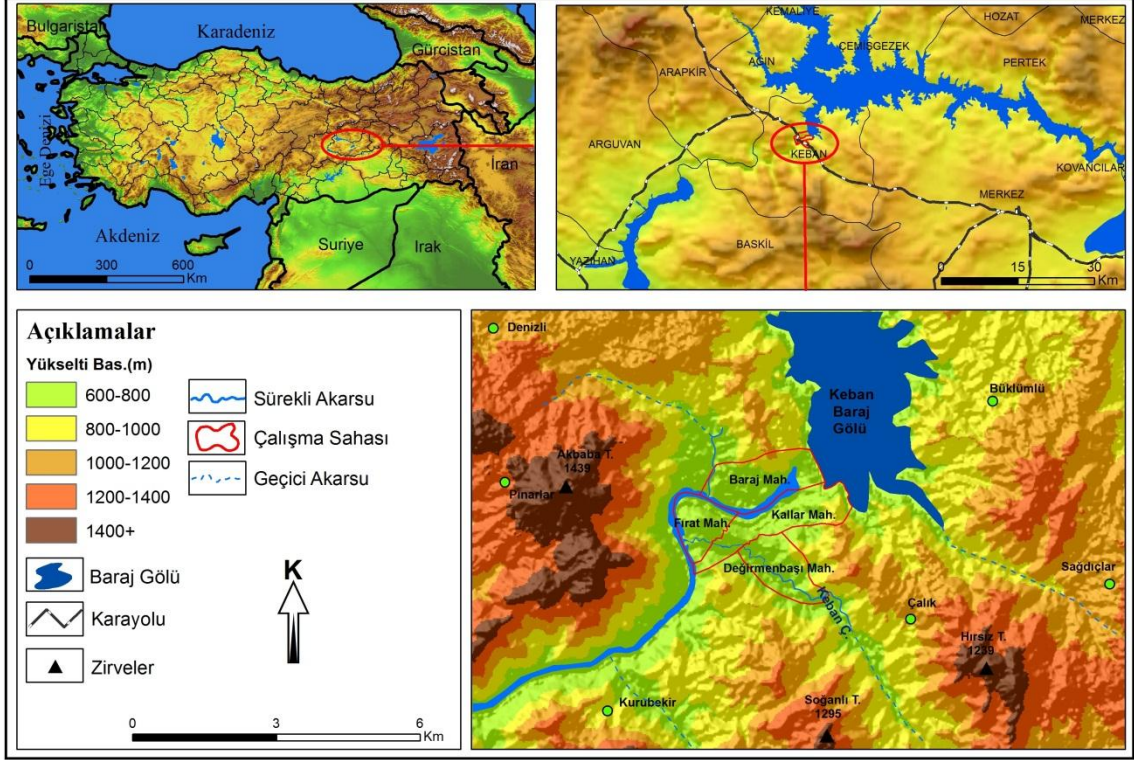
Ayrıca çalışmam sırasında maddi manevi yardımlarını benden esirgemeyen aileme, zamanı ve ilgisinden çaldığım biricik oğluma sevgilerimi sunuyorum.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Araştırma Sahasının Yeri, Sınırları ve Başlıca Özellikleri

Harita 1. Keban'ın (Elazığ) Lokasyon Haritası

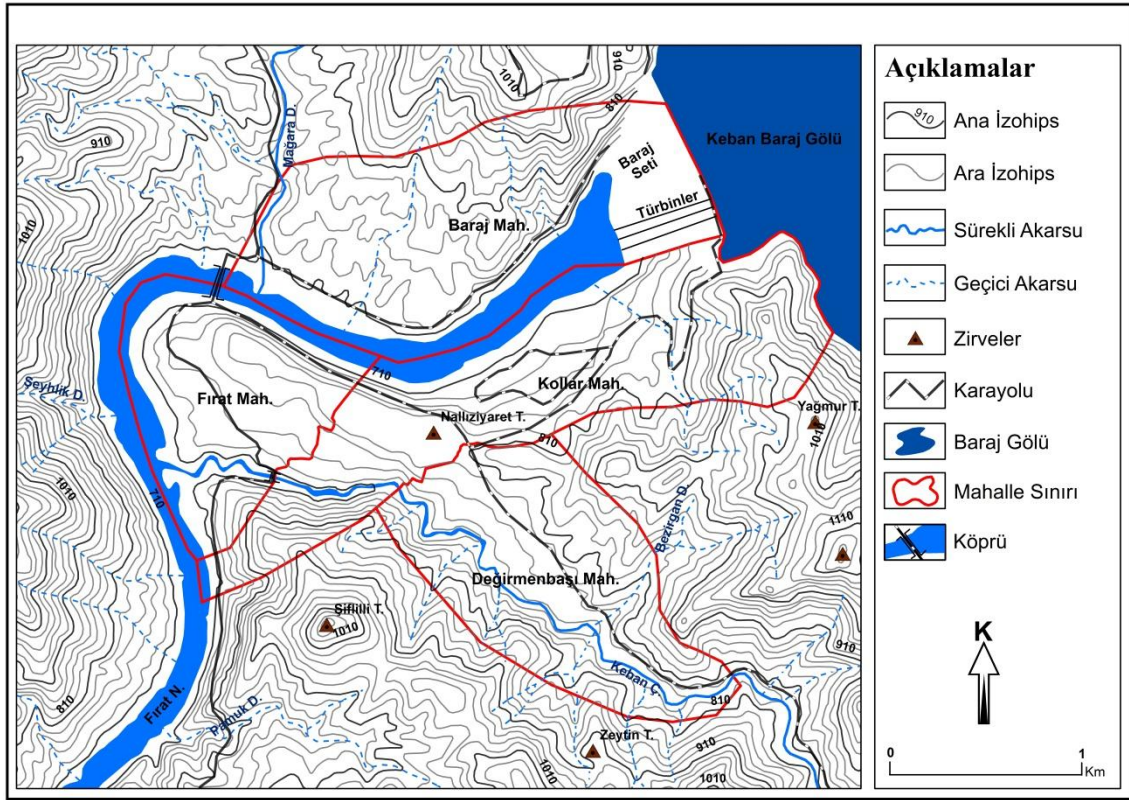
Keban; Doğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Fırat Bölümünde yer alan Elazığ iline bağlı dağlık alanda kurulu ilçedir. Keban Doğusunda Çalık Köyü ve Hırsız Tepesi, Güneyde Kurubekir Köyü ve Soğanlı Tepesi Batıda Pınarlar Köyü ve Akbaba Tepesi ile komşudur. Kuzeydoğusunda Keban Baraj Gölü ile çevrilidir. (Harita 1) Keban; Elazığ' a 46 km uzaklıktadır. İlçenin toplam yüz ölçümü 543 km² çalışma sahamız olan ilçe merkezi yüzölçümü ise 6.8km² lik alana sahiptir.

Tablo 1. Çalışma Sahasındaki Mahallerin Yüzölçümleri

Mahalle	Yüzölçümü(km²)
Baraj Mahallesi	2.1km ²
Değirmenbaşı Mahallesi	1.5km ²
Fırat	1.1km ²
Kallar Mahallesi	2.1km ²

Elazığ'ın 46km kuzeybatısında yer alan Keban, baraj yapılmadan önce Karasu ile Murat ırmaklarının birleştiği yani Fırat'ı oluşturdıkları yerden 10 km. kadar güneyde ve Fırat'ın açtığı derin yarma vadinin girişinde, Keban Çayı' nın Fırat'a karıştığı yerin kuzeyinde adeta bir yarım ada üzerine kurulmuştur. (Foto 1) Burası Kuzey ve Batı'dan Fırat ile güneyden Keban çayı ve doğudan da dik yamaçlarla çevrilmiş bulunduğundan, bilhassa doğudaki ve güneydeki alanların eğiminin çok fazla olmasının yanında Fırat'ın karşı kıyılarının da çok eğimli olması, Keban'ın hemen her yöne gelişimini sınırlandırmıştır (YİĞİT, 1997, s.411).

Çalışma sahamızın yüzölçümü bakımından en büyük mahalleleri Kallar ve Baraj Mahalleleridir. Kallar Mahallesi Keban'ın nüfus ve yerleşme çekirdeğini oluşturmuştur, ilk nüfuslanma ve yerleşme hareketlerinin Kallar Mahallesinde olduğunu düşünüyoruz. . Çünkü Osmanlı dönemine ait tarihi eserlerin büyük kısmı (Yusuf Ziya Paşa Camii, Hamam, Kilise) burada yer almaktadır, (Harita 16) salnamelerde de benzer şekilde bilgiler yer almaktadır. Baraj Mahallesi Keban Baraj ' ın yapımıyla birlikte oluşmuş bir mahalledir. Keban gelen nüfusu taşıyamayınca fazla nüfus mevcut sınırlar dışına taşmıştır. Fırat ve Değirmenbaşı Mahalleleri de Kallar Mahallesi gibi eski yerleşim yeri özelliği göstermektedir. Maden işletmelerine çevreden odun getiren tüccarlar Değirmenbaşı o zaman ki adı Palu çarşı olan yerde ticari faaliyetler göstermişlerdir.

Harita 2. Keban (Elazığ) ve Çevresinin Topografyası

Çalışma sahamızın en büyük mahalleleri 2.1 km² ile Değirmenbaşı ve Baraj mahallesidir. Baraj mahallesi Fırat'ın karşı kıyısına kurulmuştur. Fırat Mahallesi'nin kuzeye doğru gelişimi Fırat Nehri tarafından sınırlandırılmıştır, mahallenin üç tarafı Fırat Nehri ile çevrilidir. Topoğrafyaya baktığımızda Fırat Mahallesi nüfus ve yerleşme açısından elverişlidir. Keban Çayının açtığı vadi boyunca gelişen Değirmenbaşı mahallesi de Nüfus ve yerleşmenin yoğunluk gösterdiği bir diğer mahalledir. Baraj mahallesi Fırat'ın öte kıyısında kurulması, kuzeyinde yüksek dağların varlığı güneyinde ise Fırat nehrinin varlığıyla gelişimi sınırlandırılmıştır (Harita 2).

İlçe merkezinde doğudan batıya doğru akan "Bezirgân Deresi" "Keban Çayı" yöre halkı tarafından "Çırçır çayı" diye bilinen dere geçmektedir.

Fotoğraf 1. Keban'dan Görünüş

Fotoğraf 2. Keban İlçesi ve Keban Baraj Gölü

Fotoğraf 3. Keban'ın Havadan Görüntüsü

1.2. Araştırmanın Amacı Kapsamı ve Metodolojisi

Coğrafya bilimindeki temel amaç mekân ile insan arasındaki ilişkiyi açıklamak olduğundan bu çalışmada da amaç, sahanın nüfus özelliklerinin, yerleşme özelliklerinin ve ekonomik faaliyetlerin mekânla olan ilişkisini ortaya koymak olacaktır. Nüfus, yerleşme ve ekonomik faaliyetlerin özelliklerini coğrafya biliminin ilkeleri doğrultusunda değerlendirmek, çalışmanın diğer amaçlarını oluşturmaktadır.

Coğrafya' nın temel bakış açısı; bütünü anlamak, bütün içerisinde ki parçaları hem birbirleri ile hem de bütün ile ilişkilendirmektir. Bir yerleşmeye hayat veren özellikleri hem çevresi ile birlikte açıklamak hem de çevresinden ayrı olarak izah etmektir.

Çalışmamızda sahanın nüfus, ekonomik ve yerleşme özellikleri sahanın yakın ve uzak çevresi ile ilişkilendirilerek ele alınmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda çalışma alanının sınırları belirlenmiş, sonrasında literatür taraması yapılmıştır. 1/25.000 ölçekli topografya haritaları DSİ'nin Elazığ 9. Bölge Müdürlüğü'nden alınmıştır. Nüfusunun tespiti için TÜİK'in internet sitesinden genel nüfus sayımları alınmıştır. TÜİK verileri ve literatür çalışmaları bir araya getirilerek sahanın nüfus özellikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Yerleşme ve mesken özelliklerini ortaya koymak için arazi çalışması ve literatür taraması yapılmış, karakteristik özellikler gösterdiği düşünülen Fotoğraflar çekilmiştir.

İlçe halkı ile görüşmeler yapılmış ve bu görüşmelerden elde edilen sonuçlarla bir senteze ulaşılmıştır.

Ekonomik faaliyet özellikleri için Mal Müdürlüğü, Gıda tarım hayvancılık müdürlüğü , esnaflar ve kooperatif başkanları ile görüşme yapılmıştır.

Son olarak sahayla ilgili çeşitli haritalar, tablo ve grafikler oluşturularak bunlar coğrafi bakış açısıyla yorumlanmaya çalışılmıştır. Haritalar oluşturulurken ArcGis, Global Mapper, Google Earth Plus ve Photoshop programlarından faydalanılmıştır.

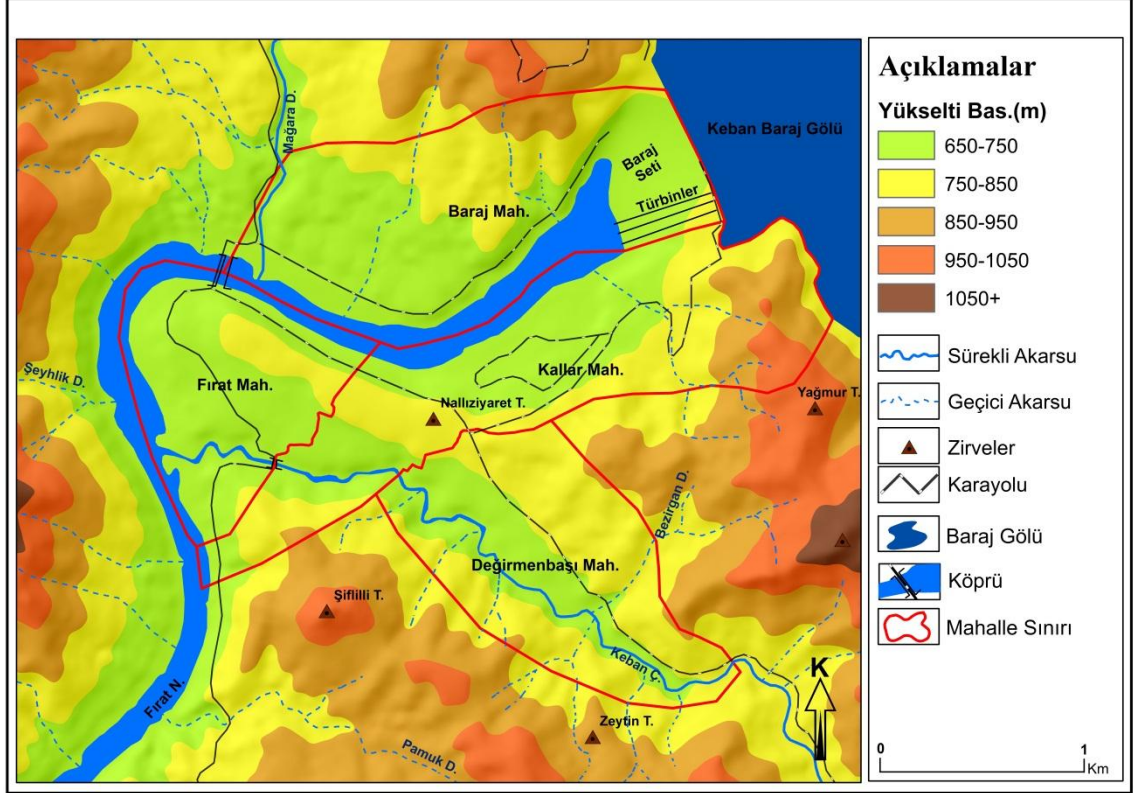

İKİNCİ BÖLÜM

2. KEBAN'IN DOĞAL ORTAM ÖZELLİKLERİ

2.1. Fiziki Özellikleri

Harita 3. Keban'ın (Elazığ) Fiziki Haritası

Çalışma sahasında 1000 m. üzerinde alan neredeyse yoktur. Fırat Mahallesi'nin tamamı 650-700 m yüksekliktedir. Değirmenbaşı mahallesi Keban ilçesinin içinden geçen Keban deresi vadisi boyunca uzanmıştır. Sahanın batı sınırını Fırat nehri oluşturmaktadır. Fırat Nehrinin ötesinde baraj gölünün yapımıyla gelişen baraj mahallesine ulaşım Fırat Köprüsü ile yapılmaktadır. İlçenin etrafı dağlarla çevrilidir. Güneyinde Zeytin Tepesi Güneybatısında Şifilili Tepesi, Doğusunda Yağmur Tepesi ile çevrilidir (Harita 3).

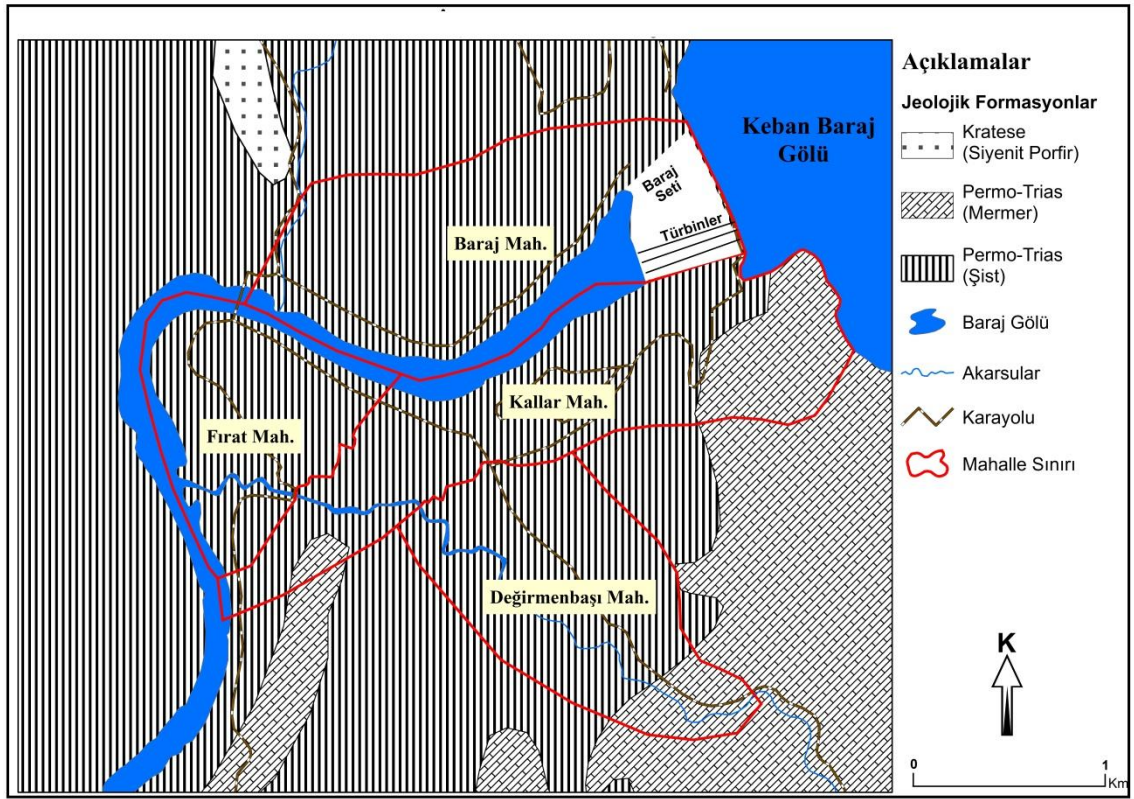
Çalışma sahasının coğrafi özellikleri sit alanında da etkili olmuştur, en kuzeyde yer alan Baraj Mahallesi 650-750 m. arasına kurulmuştur. Kuzeye doğru gelişiminin Fırat Nehri'nin sınırlandığı Fırat Mahallesi 650m. yükselti de kurulmuş mahalledir.

Doğusunda ki Kallar Mahallesi 650-750m yükseltide kurulmuştur. Güneyde yer alan Değirmenbaşı Mahallesinde yükselti yine 650m değer göstermektedir.

Çalışma sahasında çok sayıda mevsimlik akarsu da vardır. Güney eteğinde doğudan batıya doğru geçen akarsuyun çevresi çok sıcak olduğu için bir maden emini görevlisi bu çaydan “Vadi narı cehim Keban Deresi” diye bahsetmiştir (BİLGİN , 2007 s.23).

2.1.1. Jeolojik Özellikleri

Harita 4. Keban (Elazığ) Jeoloji Haritası

Çalışma sahasında Permo Triyas yaşlı çeşitli şist, ve mermerlerden oluşan Malatya-Keban metamorfikleri yer tutar. Sahada bölgesel bir metamorfizma görülmüştür. Karbonatlı kayalardan oluşur. Sahada ki metamorfikler için Permo-karbonifer yaşı da önerilmiştir. Bu metamorfiklerin allokon olduğu düşünülmektedir. Keban ilçe merkezinin 1-2 km kadar doğusundaki Kıkıkık tepe, Soğantaşı tepe, Zeytinli tepe, Büyüktaş tepe ve Siftil tepenin batısındaki bir alanda Keban mermeri diye bilinen formasyona rastlanmaktadır. Çalışma sahamız içinde karstlaşma fazla

vardır bu sebeple mağara gelişimi çoktur. Hatta Elektrik Üretim Anonim Şirketi (EUAŞ)'ın kuzeyinde ki mağara da çok karakteristik özellikte sarkıt ve dikitler görünür. Keban sahip olduğu yer altı zenginliklerini bu metamorfitlere borçludur.

Yerleşmenin kurulduğu alan rekristalize kireç taşlarının olduğu Permiyen yaşlı kalkıştlerden oluşmaktadır. Kireç taşlarında gelişen kırık ve çatlakları subvolkanik kayalar doldurmuştur. Yerleşmenin batı tarafında ve DSİ-TEK sitelerinin bulunduğu yerde ise kalkıştlerin üzerini örten 50m. Kalınlığında sekiler yer almaktadır. Bunlardan yerleşmenin batı tarafında yer alan ve jeologların Keban bindirmesi diye adlandırdıkları bindirme fayı yerleşim alanını boydan boya geçmektedir (YİĞİT, 1997 s.412).

2.2. İklim Özellikleri

Keban' ın iklim özellikleri başlığı altında üzerinde durmak istediğimiz konu Keban Barajı'nın iklim üzerinde etkileridir.1971 yılında Keban Baraj Gölü'nün dolmaya başlamasıyla birlikte, bent gerisinde 125 km uzunluk ve yaklaşık 680km² lik yüz ölçümü ile Türkiye'nin Atatürk Barajı'ndan sonra ikinci büyük yapay gölü meydana gelmiştir. Bu büyüklükte ki su kütlesinin çevre iklimi üzerinde etkileri mutlaka olacaktır. Karasal iklim bölgesi içerisinde olan Keban'ın çevresiyle kıyaslandığında daha nemli ve ılıman iklim özellikleri olduğunu görmekteyiz. Keban'ın sıcaklık ve yağış grafiklerine bakıldığında karasal iklim özelliklerini çokta yansıtmadığını söylemek mümkündür. Keban'ın kurulduğu yer topografik olarak olumsuz özelliklere sahiptir ancak baraj etkisi ile iklim özelliklerine bakıldığında avantajları olduğunu söyleyebiliriz.

2.2.1. Sıcaklık

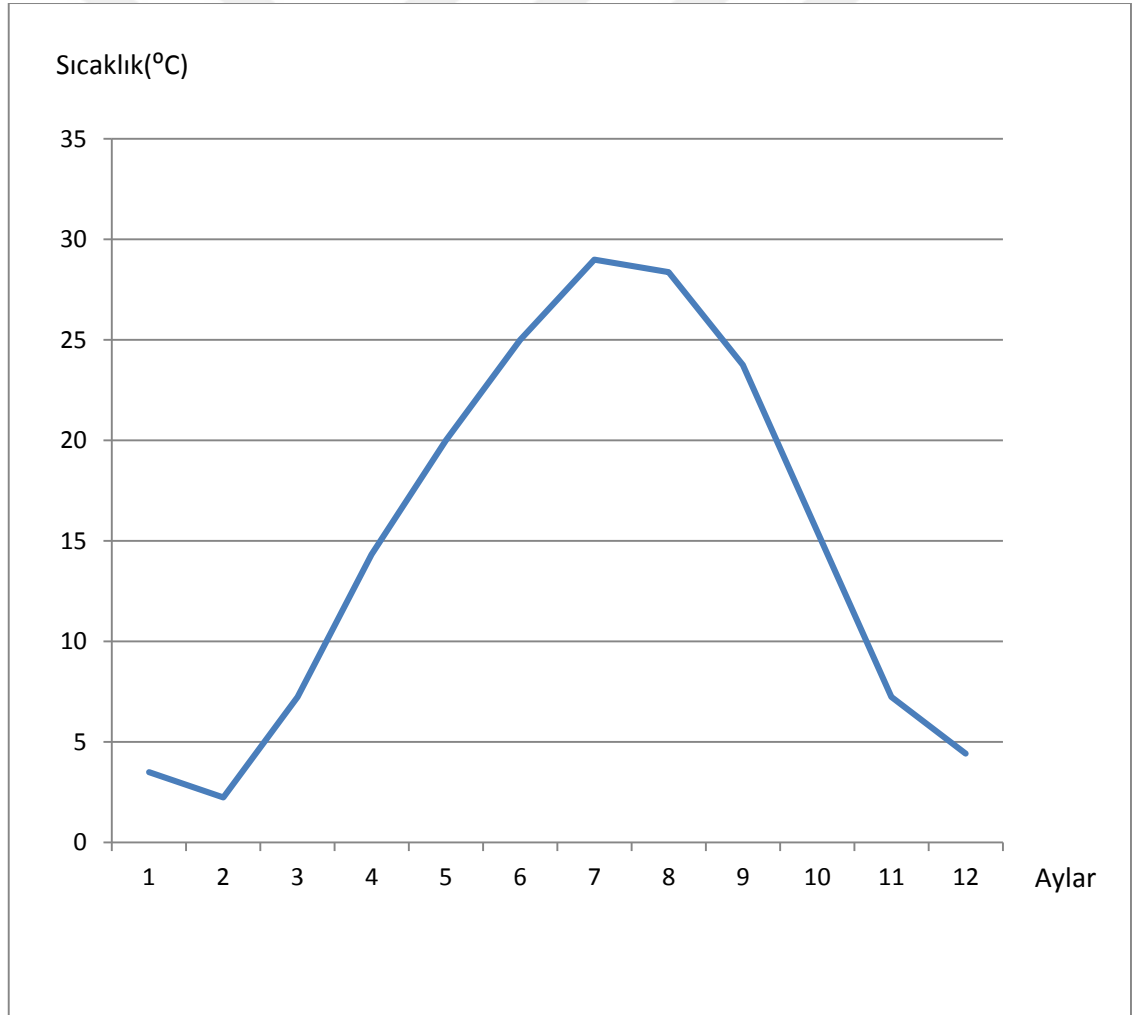
Tablo 2. Keban’ın Sıcaklık Değerleri Tablosu(1963-2016)

yıl/ay	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1963	5,4	6,2	6,1	13,1	16,5	23,3	28,5	28,8	22,9	17,4	9	3
1964	-6,1	0,6	7,6	14	18,5	25,1	28,8	27,2	22,9	16,1	8,9	1,9
1965	0,5	1,8	7,8	12,2	18,9	24,4	28,8	29,3	23,5	12,4	7,8	4,5
1966	6	7,7	9,7	14,7	19,8	25,6	29,5	29,8	23,2	17,1	11,6	5,8
1967	0,8	-3,9	4,6	12,2	18,1	22,4	27,1	28	21,9	15,4	8,1	4,6
1968	-1,6	-1,2	7,3	16,6	20,2	23,6	28,7	26	22,6	16,8	9,9	4,2
1969	1,4	-0,5	8,3	11,2	19,3	25,5	27,5	29,1	23,4	16,2	7,9	4,7
1970	3,6	4,6	9,6	17	19,7	25,9	29,8	28	23,3	15	10,9	2,2
1971	2,2	2,8	8	12,3	19,8	24	30,4	27,5	26	14	8,6	0,2
1972	-8,8	-4,4	7,3	14,6	17,4	22,7	30,3	29,2	24,7	18,9	7	1,8
1973	-3,6	5,3	7,6	12,9	21	23,6	29,2	29,6	24,8	17,5	3,9	-0,5
1974	-5,8	-5,1	8,4	11,3	21,2	27	29	27,5	21,3	19,6	9,8	4,7
1975	0,6	1,6	8,4	15,8	18,2	26	30,3	28,8	23	15,6	8,8	1,5
1976	-0,1	-2,3	4,6	12,1	16,9	22,6	26,7	27,6	22,3	16,5	10,2	4,6
1977	-0,1	6,6	8,1	13,8	18,2	24	28,4	28,7	24,2	13,8	10,2	2,5
1978	2,4	5,7	8,9	12,6	18,7	22,7	30,3	26,9	23,3	17,3	7,3	5,4
1979	4	5,9	9,3	14	18,9	23,9	26,9	30,1	25,7	16,9	10,6	3,7
1980	-0,3	1,9	6,3	12,4	18,1	25,9	31,2	28,8	22,5	16,5	9,9	4,5
1981	4	5,4	9,1	12,9	16,2	23,9	29,6	29	24,8	17,9	8,1	7,6
1982	2,8	0,9	5,8	14,5	18,4	24	27,1	27,6	24,3	16,2	7,2	2,9
1983	-1,5	1,4	7	13,9	18,4	23,4	28,3	27,3	23,1	15,3	10,6	4,2
1984	3,9	4,8	8,7	12,5	18,3	24,1	29	25,6	24,8	16,3	9,2	0,1
1985	3,2	-0,9	2,4	14,8	21	25,2	26,8	30,1	23,5	14,3	11,2	4,3
1986	3	4,8	8,9	15,9	15,2	23,4	29,9	30,3	24,8	15,2	7,1	3,6
1987	1,8	4,7	4	11,7	19,1	24,4	29,3	27,9	22,8	14,6	7,4	3,9
1988	0,8	3,4	5,6	11,6	17,3	22,5	27,7	27,7	22,8	15,4	5	5,2
1989	0,1	2,9	10,2	18,3	21,2	25,6	30,1	29,4	23	15,3	8,8	2,4
1990	-1,2	2,3	8,6	13,1	19	24,2	30,2	27,8	23,3	16,3	9,6	6
1991	1,5	1	8,1	14,3	18	25,3	29,7	29,5	23,3	17,2	9,1	3
1992	-1,6	-2,8	3,9	13,4	17,2	22,7	26,8	28	22,3	17,3	7,2	0,6
1993	-0,3	0,6	6,7	12,9	16,3	22,6	28,6	27,9	23,8	17,2	5,8	6,1
1994	4,7	3,4	9,1	17,4	20,4	25,4	29,4	28	25,9	18,3	8,5	1,6
1995	3,2	4,9	9,1	12,8	19,7	24,5	27,8	28,8	23,1	15,5	7,3	3,7
1996	3,6	4,7	7,4	11,7	21	24,1	30,4	29	22,2	15,1	9,3	7,8
1997	4,3	1	4,5	11	21,1	24,9	28,2	28,6	21,5	16,3	9,3	5
1998	1,6	2,3	6,7	14,2	18,2	25,9	30,3	30,2	24,1	17,7	12,3	5,7
1999	4,1	5,2	8,6	14,5	20,7	25,6	30,1	30,2	23,6	17,1	9,5	5
2000	0,8	0,8	5,7	14,7	19,4	25,4	32,5	28,4	23,5	15,1	10,1	4,7
2001	3,8	4,7	11,9	15	16,7	25,6	30,4	29,9	24,3	16,6	7,4	4,9
2002	-0,7	5	9,5	12,3	18,7	24,4	29,1	27,6	23,1	17	10,2	0,3
2003	4	2	4,1	12,7	20,3	24,2	27,8	28,9	22,5	17,7	8,8	3,7
2004	2,7	2,9	8,9	12,3	17,8	24,6	28,6	28,5	23,3	17,9	8,4	1,9
2005	2,2	2,9	7,9	15	19,4	23,7	30,5	29,4	23	14,7	7,9	4
2006	0,5	4,3	9,2	14,7	19,7	28,1	28,9	31,3	23,4	16,9	8	2,3
2007	0	3,1	8,3	10,6	21,7	26	29,4	29,7	24,9	17,8	8,5	3,3
2008												

2009												
2010												
2011	3,7	3,6	8,3	12,7	16,9	24	29,2	28,7	23,4		5,7	2,9
2012	2,2	-0,5	4,6		19,2	25,9	29,2	29,2	24,7	17,5	11,7	5
2013	2,7	5,8	9,1	15,3	19,8	25,1	28,1	28,2	22,4	14,9	10,8	1,1
2014	4,3	6,5	10,8	15,6	20,2	24,9	30,7	31	24,1	16	8,4	7,3
2015	1,4	5,2	7,7	12,3			29,8	30,1	26,8	17,5	10,3	3,8
2016	1,1	6,4	10	16,4	18,8	25,1	28,8	31,2		17,7	8,4	1,4
Ortal ama	3.5	2.2	7.2	14.3	20	25	29	28	23	15.5	7.2	4.4

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğünden Düzenlenerek

Tablo incelendiğinde Keban’ın kış aylarında ki sıcaklık değerlerinin 1980’li yıllardan itibaren 0’ın altına düşmediğini görmekteyiz. Yıllık sıcaklık değerlerinde artış görülmektedir.

Grafik 1: Keban’ın Sıcaklık Değerleri Grafiği(1963-2016)

İnceleme alanında sıcaklığın mevsimlere dağılışı incelendiğinde sıcaklık ortalamasının en yüksek olduğu mevsim yaz, sıcaklık ortalamasının en düşük olduğu mevsim ise kış mevsimi olarak karşımıza çıkmaktadır. En düşük sıcaklık ortalamasına sahip olan ay 2.25⁰C ile şubat ayıdır. En yüksek sıcaklık ortalaması ise 29⁰C ile temmuz ayıdır. (grafik1) uzun yıllar ortalamasında sıcaklık 0⁰C nin altına düşmemiştir.

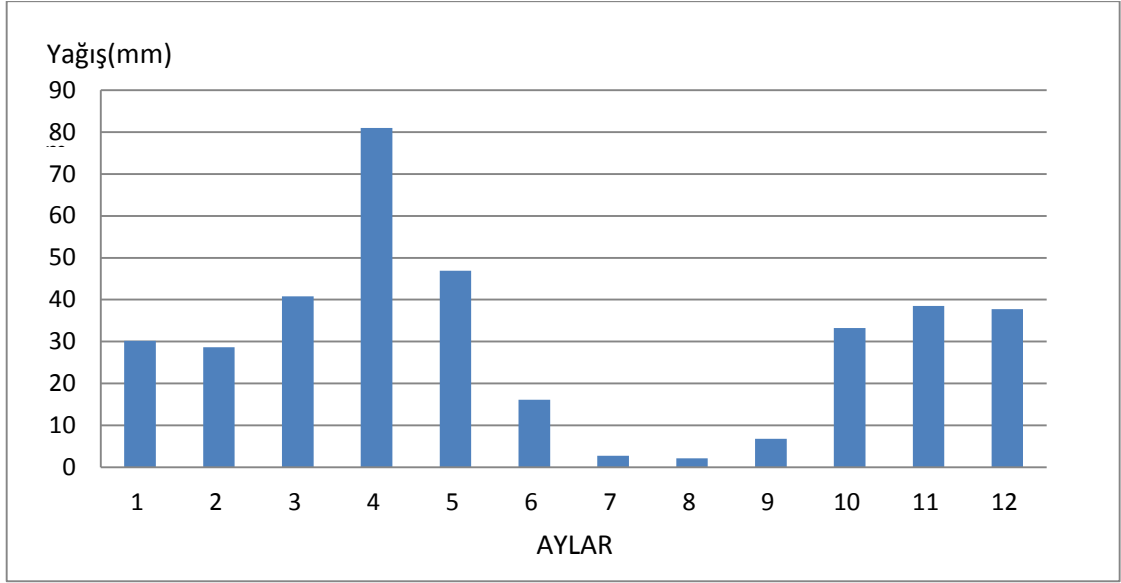
2.2.2. Yağış

Tablo 3. Keban'ın Yağış Değerleri Tablosu(1963-2016)

yıl/ay	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1963	82, 9	63, 2	39, 7	99, 7	190, 8	24	12, 3	2, 8	11, 9	34, 8	24, 4	48, 9
1964	12, 7	78, 2	132, 8	2, 1	39, 6	19, 1					36, 5	28, 2
1965	17, 5	46, 4	67, 6	56, 7	38, 3	29, 1			2, 0	68, 7	25, 1	59, 6
1966	112, 8	25, 5	41, 5	81	8, 6	0, 3	4, 7	0, 3	7, 4	5, 1	42, 3	81, 9
1967	84, 3	54, 7	72, 3	101, 0	85, 1	14, 5	8, 4		17, 7	100, 6	70, 3	48, 0
1968	81, 2	44, 6	52	39, 2	70, 8	29, 5		7, 6	27, 7	49, 1	65, 6	62, 4
1969	83, 2	94, 9	90, 4	56, 7	64, 7	30, 6	1, 6		0, 2	43, 5	15, 1	27, 4
1970	28, 5	55, 4	49	6, 8	10, 7	5, 4	1, 6	1, 8	1, 0	25, 5	56, 0	25, 2
1971	7, 8	22	77, 6	78, 5	48, 5	22, 9	1, 0	11, 4		23, 0	28, 7	40, 5
1972	33, 4	13, 2	7, 9	76, 0	104, 1	59, 2	0, 1	0, 3	23, 7	6, 8	28, 4	2, 6
1973	28	10, 4	20, 5	67, 5	3, 3	9, 4	0, 0		0, 0	30, 5	51, 3	20, 7
1974	64, 7	23	51, 7	96, 4	15, 3	0, 9		0, 2	5, 7	19, 1	26, 5	26, 8
1975	12, 3	38, 2	18	54, 2	52, 1	1, 2	2, 0		5, 6	2, 1	33, 6	33, 1
1976	57, 9	36, 2	52, 5	71, 3	117, 9	11, 8	1, 9		23, 6	90, 6	28, 3	52, 3
1977	5, 8	22	58, 5	55, 8	37, 6	3, 2	0	0, 0	7, 3	7, 6	7, 3	56, 9
1978	85, 6	43, 6	58, 1	36, 8	27, 8	9, 8			3, 6	31, 6	1, 4	48, 5
1979	59, 1	57, 3	32, 2	70, 8	95, 4	43, 1	4, 6	0, 2	0, 1	72, 8	79, 0	26, 6
1980	39, 1	25, 3	68, 4	96, 4	38, 4	0, 4	9, 3			6, 2	27, 5	72, 7
1981	38, 1	52, 3	76, 2	36, 5	40, 9	38, 2	1, 1		6, 9	29, 2	15, 5	39, 2
1982	34, 3	12, 5	30, 2	67, 2	52, 2	22, 6	8, 2		1, 5	6, 6	26, 5	12, 1
1983	7, 5	8, 1	20, 8	43, 9	174, 4	14, 1			8, 5	32, 2	98, 1	23, 3
1984	33, 8	15, 5	50, 9	73, 8	54, 4	34, 1		0, 0		3, 4	41, 4	40, 5
1985	25	68, 9	19, 7	56, 8	27, 3	6, 9		0, 5	0, 3	20, 2	34, 1	36, 0
1986	42	65	17, 8	8, 5	78, 8	36, 2	0	0, 1	1, 5	84, 7	56, 9	23, 6
1987	57, 2	31, 1	41, 2	37, 9	12, 4	13, 2	12, 2	0, 0	0, 3	43, 7	92, 9	97, 0
1988	54, 4	34, 5	70, 8	99, 8	27, 1	31, 4	3, 5	1, 0	3, 3	107, 2	77, 3	29, 9
1989	0, 5	2, 7	34, 8	28, 0	0, 5	19, 2			0, 4	51, 6	55, 7	54, 2

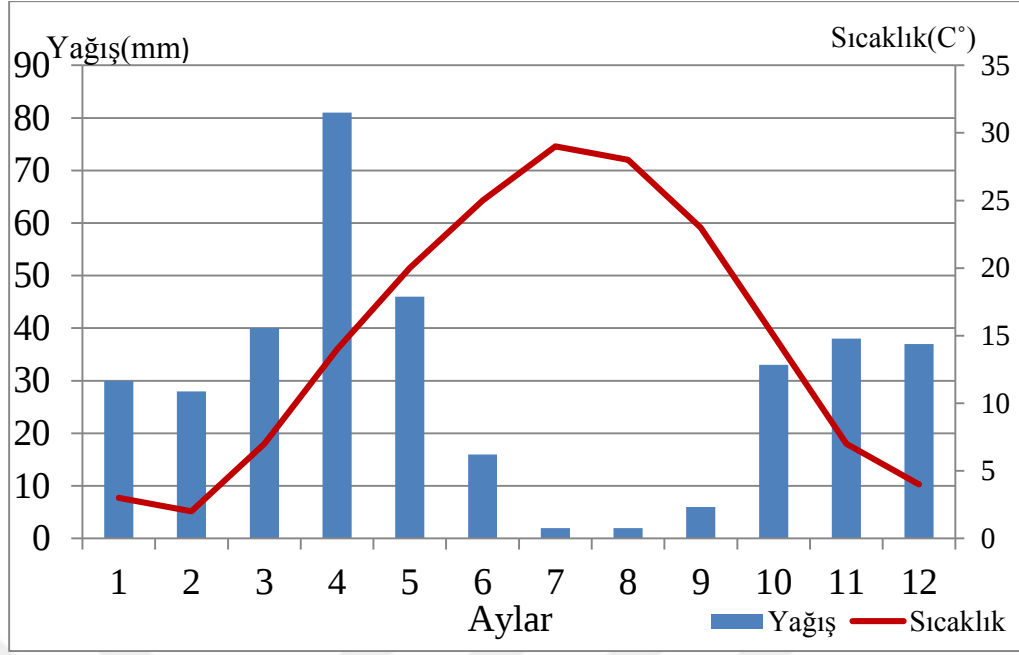
1990	22, 9	42, 5	0, 5	49, 5	15, 4	16, 9	1, 0		0, 2	12, 0	36, 6	22, 6
1991	28	34, 9	69, 3	53, 7	41, 4	10, 4			5, 6	27, 2	61, 5	36, 7
1992	17, 1	44, 5	28	13, 9	72, 1	45, 7		0, 1	0, 7	20, 2	63, 7	58, 6
1993	25, 2	33, 9	21, 6	36, 0	150, 3	31, 3		1, 5	0, 3	15, 8	32, 7	31, 7
1994	36, 9	52, 5	25, 7	22, 9	24, 4	1, 0	14, 9		1, 5	29, 6	51, 1	43, 1
1995	35, 6	26, 8	29, 6	80, 2	50, 6	29, 1	1, 2	12, 5	4, 9	59, 7	45, 0	0, 5
1996	28, 6	49, 5	92, 5	88, 3	21, 9	1, 2	2, 1	2, 5	21, 8	84, 3	18, 5	88, 3
1997	10, 1	57, 3	25, 2	39, 4	53, 8	5, 3	0, 2		22, 4	91, 8	27, 3	42, 8
1998	26, 4	17	80, 3	57, 4	56, 8	15, 9	1, 6			6, 1	49, 9	67, 7
1999	28	24, 6	44, 4	21, 1	6, 3	10, 4	5, 5		1, 3	28, 5	2, 7	27, 2
2000	50, 3	47, 2	15, 2	62, 4	21, 5	1, 7		0, 8	21, 2	64, 4	1, 7	47, 7
2001	8, 8	51, 3	78, 5	36, 4	112, 8	3, 9		11, 7	1, 0	12, 6	38, 8	54, 4
2002	32, 4	37, 2	61, 2	121, 8	36, 7	18, 4	4, 1	1, 1	38, 8	16, 0	16, 6	46, 6
2003	71, 4	54, 6	103, 9	74, 1	5, 8	48, 6	5, 4	10, 9	11, 7	37, 2	30, 3	37, 8
2004	53, 1	26, 9	10, 1	11, 3	61, 4	7, 2		0, 2		12, 6	67, 8	13, 9
2005	47, 3	23	57	32, 0	22, 0	41, 4		0, 4	3, 3	40, 2	31, 8	33, 8
2006	54, 8	38, 6	36, 7	71, 0	26, 6	0, 6	12, 7	0, 3	1, 3	101, 6	66, 4	1, 3
2007	32, 6	18, 9	38, 7	43, 9	17, 6	2, 3	6, 4	36, 3		8, 7	63, 2	46, 2
2008	24, 3	22, 7	41, 6	16, 1	32, 7	19, 7	0, 7	4, 2	17, 3	20, 8	73, 5	50, 2
2009	51, 2	61, 8	55, 2	44, 0	35, 7	17, 0	4, 9		30, 3	23, 4	55, 1	44, 9
2010	98, 2	19, 4	28, 1	33, 4	22, 0		3, 3		1, 8	46, 9		53, 0
2011	48, 3	51, 4	28, 3	131, 2	81, 6		11, 6	4, 6	18, 7	6, 4	63, 3	36, 0
2012	40, 9											
2013												
2014												
2015												
2016												
ORTALAMA	30.2	28.6	40.8	81	46.9	16	2.7	2	6.8	33.2	38.5	37.7

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğünden Düzenlenerek

Grafik 2. Keban'ın yağış grafiği (1963-2016)

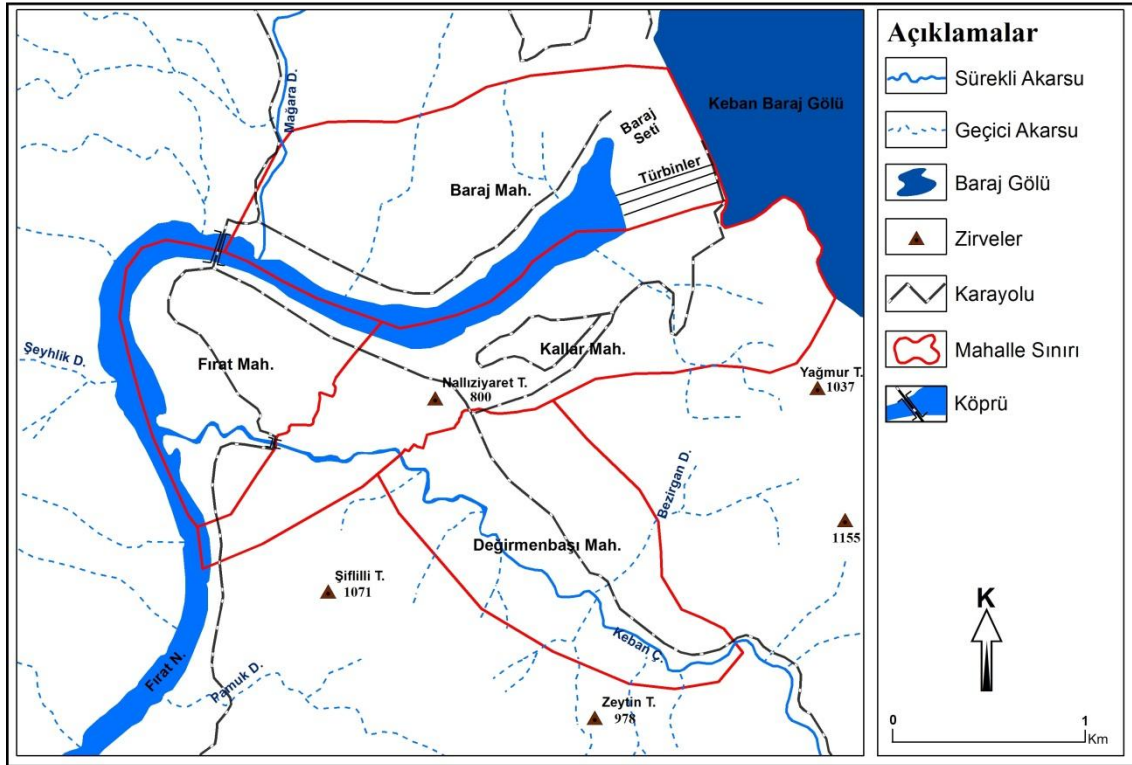
İnceleme alanında ele alınan istasyonda ortalama yağışın aylara dağılışına baktığımız zaman aydan aya farklılık göstermektedir. Yağışın aylara dağılışında ilkbahar aylarında yağış miktarının arttığı görülmektedir. Uzun yıllar yağış ortalamasına göre en yağışlı ay 81 mm ile nisan ayıdır. Yağışın en az olduğu ay ise 2.1 mm ile ağustos ayıdır. Yaz mevsimi belirgin bir kuraklığa sahipken yağışın büyük bir bölümünün bahar ve kış aylarında düştüğü görülmektedir. Yıllık ortalama yağışta büyük bir değişiklik görülmez.

Grafik 3. Keban'ın Yağış ve Sıcaklık Grafiği (1963-2016)

2.3. Hidrografiya Özellikleri

Harita 5. Keban'ın (Elazığ) Hidrografiya Haritası

Keban' ın hidrografiya özellikleri altında ele almamız gereken öncelikli konu elbette ki Baraj Gölü'dür. Beton ağırlık ve kaya dolgu tipi olan barajın gövde hacmi

16.679.000 m³ akarsu yatağından yüksekliği 210m. Normal su kotunda göl hacmi 31 000 hm³ normal su kotunda göl alanı 675 km²’ dir.

Keban Baraj Gölü bu özellikleriyle Türkiye’nin Atatürk Baraj Gölünden sonra en büyük yapay gölüdür. Doğal göllerle birlikte sıralandığında Van Gölü Tuz Gölü Atatürk Baraj Gölü’nün ardından dördüncü sırada yer almaktadır. Baraj gölünün Murat Nehri vadisi boyunca uzunluğu 125 km’dir genişliği yer yer değişmektedir. Keban Baraj gölünde elektrik üretiminin yanı sıra su avcılığı yapılmakta ve balık üretimi de gerçekleştirilmektedir. Gölün etrafında Elazığ ve çevre illerin halkının faydalanacağı eğlence ve mesire yerleri mevcuttur. Üzerinden feribotla Elazığ’ın Ağın Tunceli’nin Pertek ve Çemişgezek ilçelerine geçiş yapılabilmektedir.

Enerji açısından Türkiye’nin ilk dev yatırımlarındandır.1965 yılında yapımına başlanmış, 1974 yılında ilk 4 büyük tribünü 1984 yılında da diğer 4 tribünü devreye girdi. Barajın toplam kurulu gücü 1330 Megawatt olup yıllık enerji üretimi 6milyar kWh dir. Kurulduğunda Türkiye ‘de üretilen elektriğin %20 sini tek başına karşılamıştır. Keban barajı böylece 1950 lerde Hirfanlı Barajı ve Sarıyer Barajı’nde büyük baraj inşaatı tecrübesi kazanmıştır.

Baraj mevkii çalışma sahasında Karasu ve Murat Nehri’nin birleştiği yerden 10km daha güneyde nehrin aktığı en dar boğazlardan birindedir. Karasu ve Murat Nehri’nin birleşmeleriyle meydana gelen Fırat Nehrinin bu birleşme noktasından itibaren ilk uygun baraj yeridir.

Fırat Nehri yılın muhtelif zamanlarında çok farklı bir akım düzenine sahiptir. Ortalama geçen su miktarı 635 m³/sn’ dir Kış aylarında ortalama debi 200 ile 300 m³/sn arasında değişir. Nehirden 1 yıl içinde geçen suyun %70 i kar erime mevsiminde yani Mart Ve Haziran ayları arasında geçer.

Keban Baraj’ nın yapılması düşünce temelleri Osmanlı Dönemine kadar uzanmaktadır. 1914 yılında Nafia Müdüriyeti Umumiyesinin ele aldığı konuların başında;

- 1) Fırat havzasında ıslahat ve sulama yapılması.
- 2) Dicle nehri ıslahı ve sulaması. Konuları gelmektedir.

Osmanlı Döneminde ele alınan bu konular bugün ki anlamıyla bir baraj yapımı şeklinde olmasa da Fırat Havzası ıslah çalışmaları o dönemde planlanan konulardandı.

Elektrik İşleri Etüt Dairesinin (E.İ.E) 1935 yılında çıkardığı kanunda ;

1) Açık V şeklinde olmasına rağmen Keban boğazının topografik bakımdan baraj inşasına çok elverişli olması.

2) Keban boğazı, iki mühim suyun kavşak noktasına çok yakın bulunması dolayısıyla bu iki suyu regüle edebilecek kıymette olup, bu kavşaktan yukarılara doğru gidildiği takdirde her iki su üzerinde baraj inşasına müsait yerlerin bulunmaması.

3) Yapılan geniş jeolojik araştırmalar sonucu olarak bu mevkiin, bir baraj inşasına elverişli bulunduğunu göstermesi, gibi sebeplere dayanan idare, barajın burada yapılmasını uygun bulmuştur.

1938-1940 senelerinde hidrografik ve Topografik etütlerin geliştirilmesine çalışılmış ve Türkiye'de ilk defa SU debisini ölçmek için (SU KÖPRÜSÜ : Farştül) burada tesis edilmiştir.

E.I.E. İdaresi, enerji istihsal gayesi ile tespit etmiş olduğu birçok baraj yerlerini yerinde tetkik ve tavsiyelerde bulunmak üzere dünyaca tanınmış otoriterlerden Jeolog Profesör (Maurice Lugeon)'u davet etmiş o da Keban barajı yerini uygun görmüştü. O zamanki enerji ihtiyaçlarına göre yüksekliği daha az bir baraj inşası düşünülmüştü ve bugünkü baraj yerinden 300 metre kadar daha membada şist tabakasının hemen mansabında tesis olunacak idi. İdare 1938-1939 senelerinde 1/10 000 ölçekli kırk bin hektarlık (Göl sahası) arazinin haritasını aldırılmıştı ve yine barajın, Keban'ın 30 kilometre kadar mansabındaki (geyik kısığı) mevkiine kaydırılması imkânları da etüt edilerek gerekli Topografik ve jeolojik araştırmalar yapılmış, fakat sonra barajın burada yapılmasından vazgeçilmişti (BAYINDIR C).

Araştırma sahasında ki en büyük akarsu Fırat Nehri'dir. Keban Barajı yapılmadan önce araştırma sahası Karasu ile Murat Irmaklarının birleşip Fırat'ı oluşturdukları yerin güneyinde kurulmuştur. Fırat Nehri Keban'ın gelişimini engelleyen doğal bir sınırdır. Araştırma sahasından kabaca KB-GD yönünde geçer . Fırat Nehri Keban'ın saha üzerinde ki gelişimini sınırlasa da baraj yapımında nehrin varlığı Keban için çok önemli olmuştur. Baraj inşaatı sırasında Keban'a gelen nüfus buraya ticari anlamda canlılık getirmiştir. Fakat baraj inşaatının etkileri bittikten sonra Keban ; barajın olumsuz bir sonucu ile tanıştı. Baraj' dan kaynaklı Keban'ın kişi başına düşen geliri gerçeğinden çok fazla görüldüğü için Keban Belediyesi ve Keban Kaymakamlığı projeleri için destek alamamaktadır. Resmi kayıtlara göre Keban'da kişi başına 25bin dolar gelir görünmektedir gerçekte böyle bir durum yoktur. Yine araştırma sahasının içinden geçen Keban Çayı Keban'ın gelişimini güney yönünde sınırlamaktadır.

Harita 6. Keban'ın (Elazığ) Toprak Haritası

Açıklamalar

Toprak Grupları

- Kahverengi Top.
- Kırmızımsı Kahverengi Top.
- Çıplak Kayalık

Baraj Gölü

Akarsular

Karayolu

Mahalle Sınırı

Köprü

0 1 Km

Çalışma sahasında kahverengi topraklar fazla yayılış göstermektedir. Kallar mahallesi ve Fırat mahallesinin tamamı kahverengi topraklardan oluşmaktadır. En kuzeydeki mahalle olan baraj mahallesinin batı kısmında kırmızımsı kahverengi toprakların dağılışını dar alanda görmekteyiz, Değirmenbaşı mahallesinde ise güney kısmında yine az bir saha da çıplak kayalıkların olduğu görülmektedir.(Harita 6)

Kestane renkli ve kahverengi topraklar; çernozyemlerle , çöl toprakları arasında yer almaktadır. Bu topraklar 250-400 mm arasında yağış alan yerlerde ve step vejetasyonu altında teşekkül etmişlerdir. Yağışların azlığı dolayısıyla organik madde miktarları çernozyemlere nazaran daha az ve karbonat zonu yüzeye daha yakındır. Yüzey horizonu nötr hatta kalevidir. Alt katmanlarda ekseriya jibs çökeltileri mevcuttur (Akalan, 1968, s.113). Kahverengi topraklar tahıl yetiştirmeye elverişlidir. Fakat yağış

düzensiz olduğu için kuru tarımda beklenen mahsul alınamayabilir. Çalışma sahasında da kahverengi toprakların yaygın olması sebebiyle tahıl tarımı ya da kuru tarım yapılmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. NÜFUS ÖZELLİKLERİ

3.1. Nüfusun Gelişimi

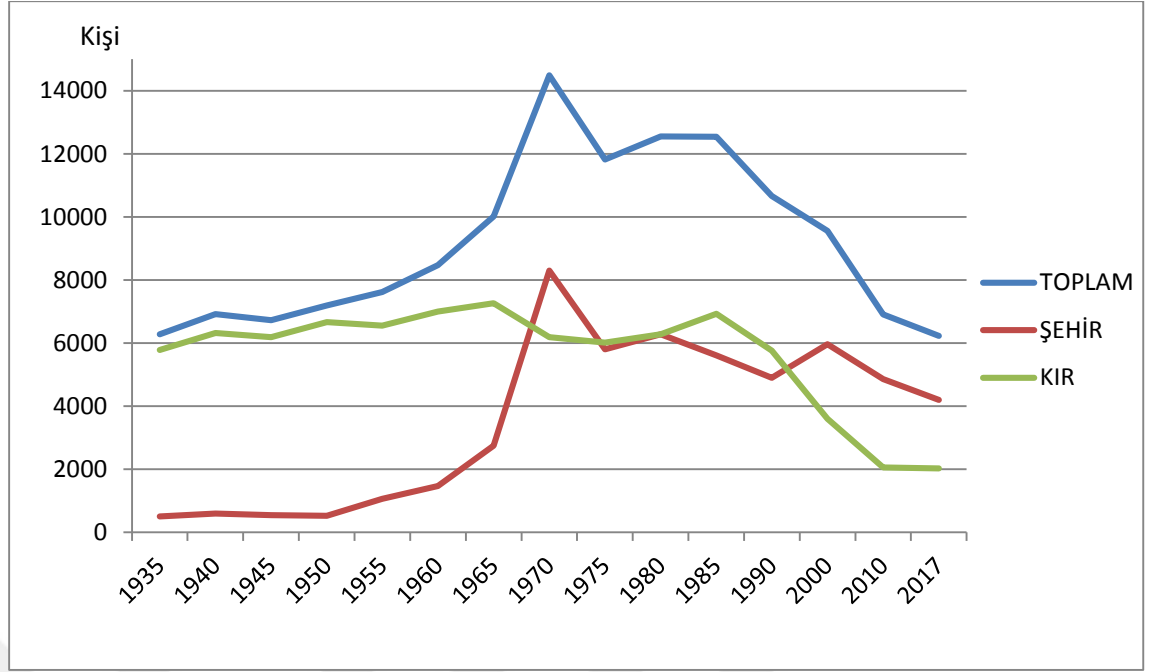
Keban’da nüfus 1935’ten 1955’e kadar belirgin bir artış göstermemiştir. 1935’te 503 olan merkez nüfusu 1955’te 1066 olmuştur. Bunun sebebi 1953 yılında açılan Etibank Maden İşletmeleridir (Tablo:4) 1970 yılında Keban nüfus miktarında dikkat çeken başka bir artışı görmekteyiz buradaki artışın sebebi 1965 yılında başlayan baraj inşaatıdır. 1970 yılından 2009 yılına kadar nüfusta dalgalanmalar görünse de belirgin bir artış yada azalış yoktur, 2009 yılından sonra günümüze kadar sürekli bir azalış görmekteyiz

Topografik özellikler nüfusun dağılışını sınırlandırmıştır. Keban’ın bir vadi yamacına kurulması nüfusun sahada yayılmasını engellemiştir. Nüfusun saha da yayılışını engelleyen yüksek dağlık kütleler vardır, Fırat Nehri de nüfus dağılışını etkileyen önemli bir unsurdur. Baraj yapımı Keban için umut olmuştur ancak topografyanın sınırlandırıcı özellikleri maden işletmelerinin kapatılması Elazığ’ a yakınlığı ve ulaşımın kolay olması gibi sebeplerden dolayı göç ile artan nüfus gerçek bir gelişmeyi yansıtmadığından Keban’ın nüfusu istihdam sağlayan ekonomik faaliyetler sona erince olağan seyrini almıştır.

Tablo 4. Keban'ın Nüfusu(1935-2017)

	TOPLAM	ŞEHİR	KIR
1935	6286	503	5783
1940	6924	600	6324
1945	6730	542	6188
1950	7194	523	6671
1955	7622	1066	6556
1960	8475	1471	7004
1965	10014	2746	7268
1970	14487	8298	6189
1975	11821	5800	6021
1980	12558	6282	6276
1985	12542	5612	6930
1990	10663	4900	5763
2000	9562	5962	3600
2007	6952	5328	1597
2008	7581	5005	2576
2009	7376	4927	2449
2010	6915	4857	2058
2011	6641	4733	1908
2012	6579	4860	1719
2013	8132	4760	3372
2014	7031	4845	2186
2015	6472	4511	1961
2016	6315	4401	1914
2017	6229	4197	2032

Kaynak: DİE Genel Nüfus Sayımları, TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

Grafik 4. Keban'ın nüfus Gelişimi(1935-2017)

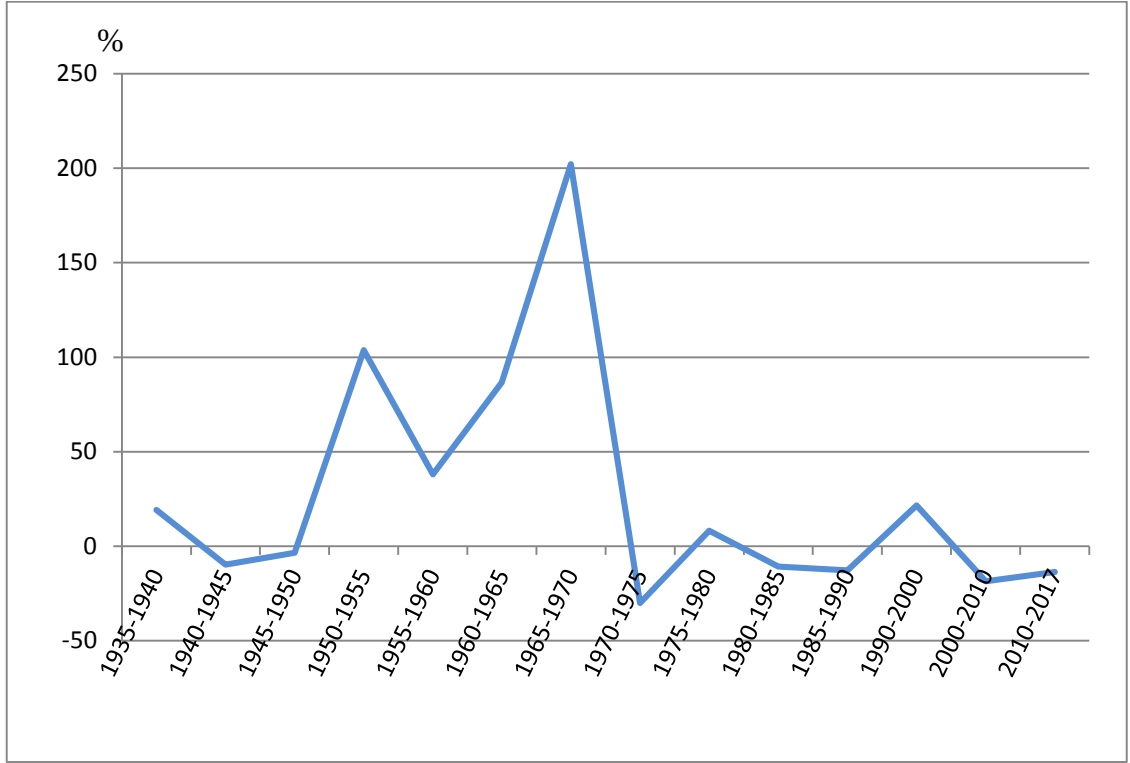
Çalışma sahasının nüfus özelliği incelendiğinde en belirgin artışın 1965-1970 yılları arasında olduğunu görmekteyiz. Aynı tarihe karşılık gelen baraj inşaatının yapımıyla çok sayıda nüfus Keban'a yerleşmiştir. 1975-1980 döneminde azalmaya başlayan nüfus artık göçlerle değil doğal seyri ile yani doğum ve ölümlerle artmıştır.

Tablo 5. Keban’da Yıllar İtibariyle Nüfus Artış Oranı

NÜFUS ARTIŞ ORANI(%)			
YILLAR	ŞEHİR	KIR	TOPLAM
1935-1940	19.2	9.3	10.1
1940-1945	-9.6	-2.1	-2.8
1945-1950	-3.5	7.8	6.8
1950-1955	103.8	-1.7	5.9
1955-1960	37.9	6.8	11.1
1960-1965	86.6	3.7	18.1
1965-1970	202.1	-14.8	44.6
1970-1975	-30.1	-2.7	-18.4
1975-1980	8.3	4.2	6.2
1980-1985	-10.6	10.4	-0.1
1985-1990	-12.6	-16.8	-14.9
1990-2000	21.6	-37.5	-10.3
2000-2007	-10.6	-55.6	-27.2
2007-2008	-6.0	61.3	9.0
2008-2009	-1.5	-4.9	-2.7
2009-2010	-1.4	-15.9	-6.2
2010-2011	-2.5	-7.2	-3.9
2011-2012	2.6	-9.9	-0.9
2012-2013	-2.0	96.1	23.6
2013-2014	1.7	-35.1	-13.5
2014-2015	-6.8	-10.2	-7.9
2015-2016	-2.4	-2.3	-2.4
2016-2017	-4.6	6.1	-1.3

1953 yılında Etibank maden işletmelerinin açılmasıyla Keban çok ciddi göç almıştır. Öyle ki 1950-1955 yılları arasında nüfus artış oranı %100’ü aşmıştır. Baraj yapımı ile Keban’ın aldığı göç nüfus artış oranını %200 lere çıkarmıştır. 1955 yılında 2746olan ilçe nüfusu 1960 yılında 8298 olmuştur yani Keban bu yıllar arasında 5500

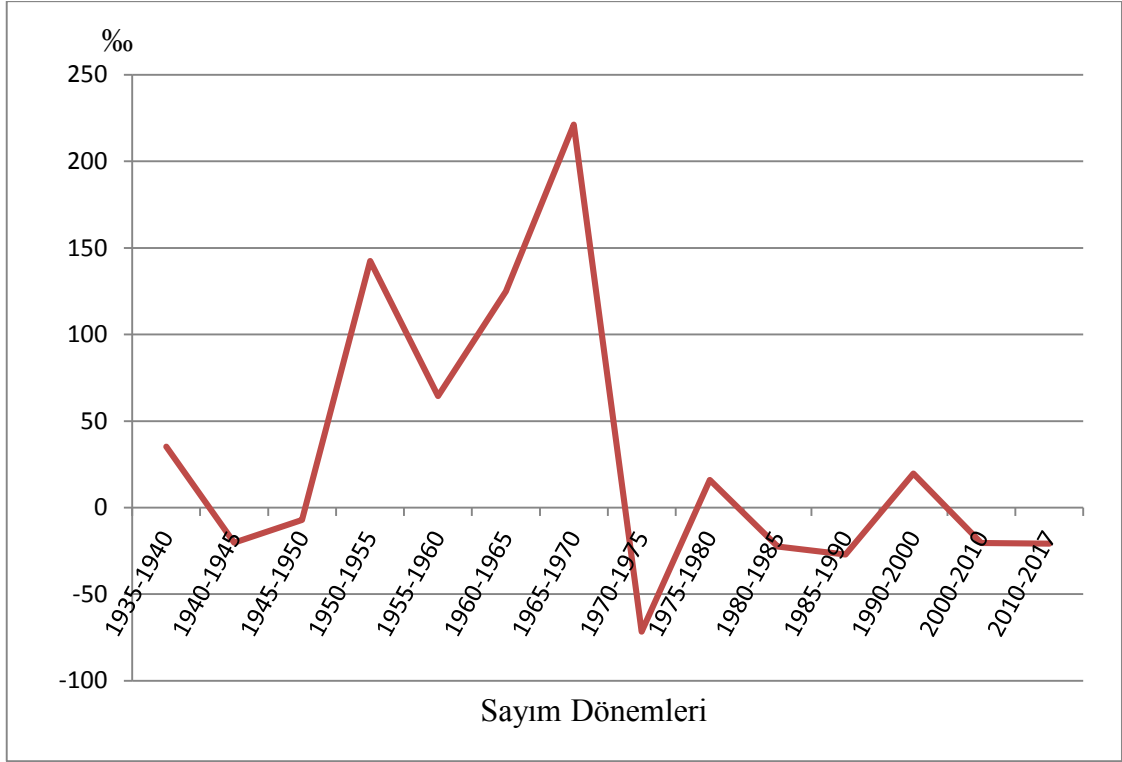
kişi civarında bir göç almıştır. 1970 - 1975 döneminden sonra nüfus artış oranı eksilere inmiştir ve günümüze kadar nüfus artış oranı bu şekilde devam etmiştir. (Grafik 5)

Grafik 5. Keban'ın Sayım Dönemlerine Göre Nüfus Artış Oranı Değişimi

Tablo 6. Keban’da Yıllar İtibariyle Nüfus Artış Hızı

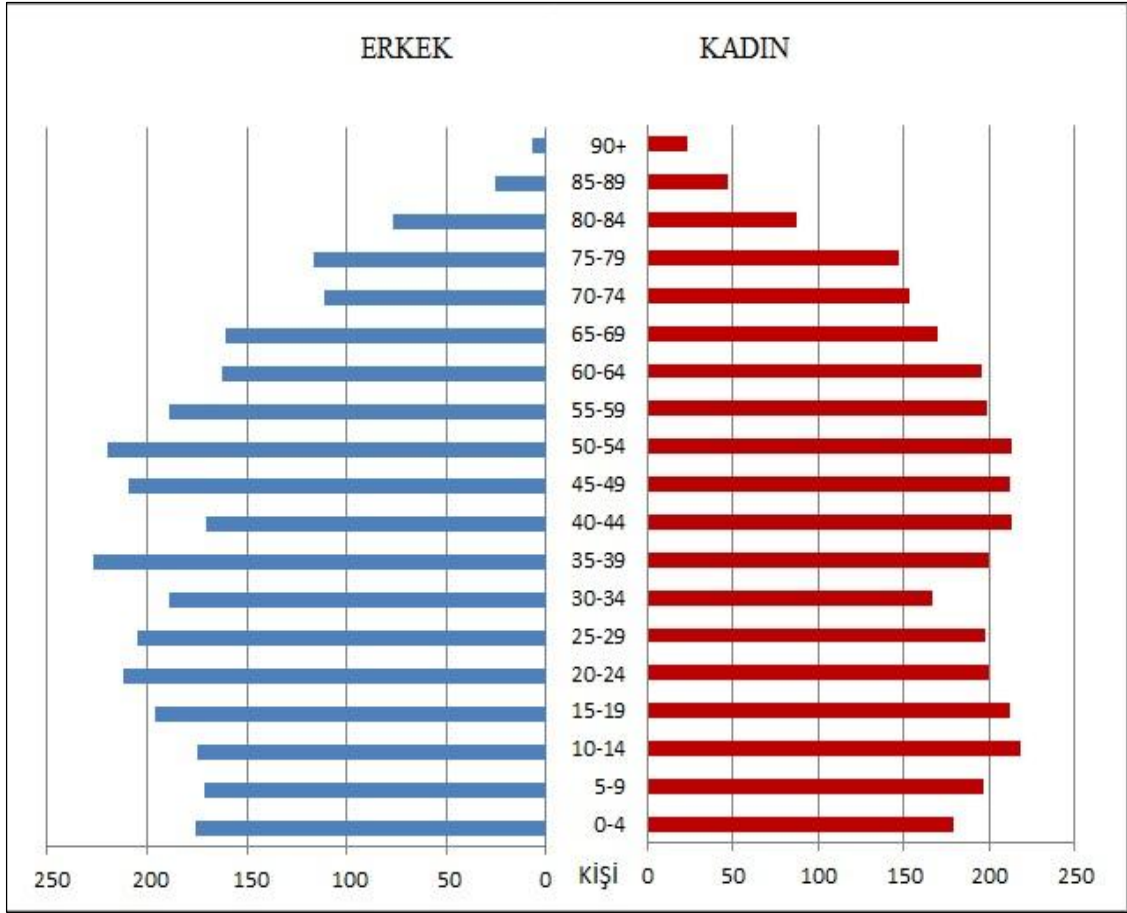
NÜFUS ARTIŞ HIZI(‰)			
YILLAR	ŞEHİR	KIR	TOPLAM
1935-1940	35.2	17.8	19.3
1940-1945	-20.3	-4.3	-5.6
1945-1950	-7.1	15.0	13.3
1950-1955	142.4	-3.4	11.5
1955-1960	64.4	13.2	21.2
1960-1965	124.8	7.3	33.3
1965-1970	221.1	-32.1	73.8
1970-1975	-71.6	-5.5	-40.6
1975-1980	15.9	8.2	12.0
1980-1985	-22.5	19.8	-0.2
1985-1990	-27.1	-36.8	-32.4
1990-2000	19.6	19.6	-10.8
2000-2007	-16.0	-16.0	-45.5
2007-2008	-62.5	-62.5	86.6
2008-2009	-15.7	-15.7	-27.4
2009-2010	-14.3	-14.3	-64.5
2010-2011	-25.8	-25.8	-40.4
2011-2012	26.4	26.4	-9.3
2012-2013	-20.7	-20.7	211.9
2013-2014	17.6	17.6	-145.4
2014-2015	-71.4	-71.4	-82.8
2015-2016	-24.6	-24.6	-24.5
2016-2017	-47.4	-47.4	-13.7

Grafik 6. Keban'ın Sayım Dönemlerine Göre Nüfus Artış Hızı Değişimi

Keban'da Nüfus Artış Hızına baktığımızda 1950-1955 dönemi dikkat çeker 1945-1950 döneminde -7,1 olan artış hızı 1950-1955 döneminde 142'ye yükselmiştir. Başka çarpıcı artışı ise 1965-1970 yıllarında görmekteyiz. Artış hızı %200 ü aşmıştır. Baraj İnşaatı için gelen nüfusu inşaatın bitimiyle tekrar göç etmiştir bu sebeple bir sonraki dönem nüfus artış hızı -71 e düşmüştür. (Grafik: 6, Tablo: 6)

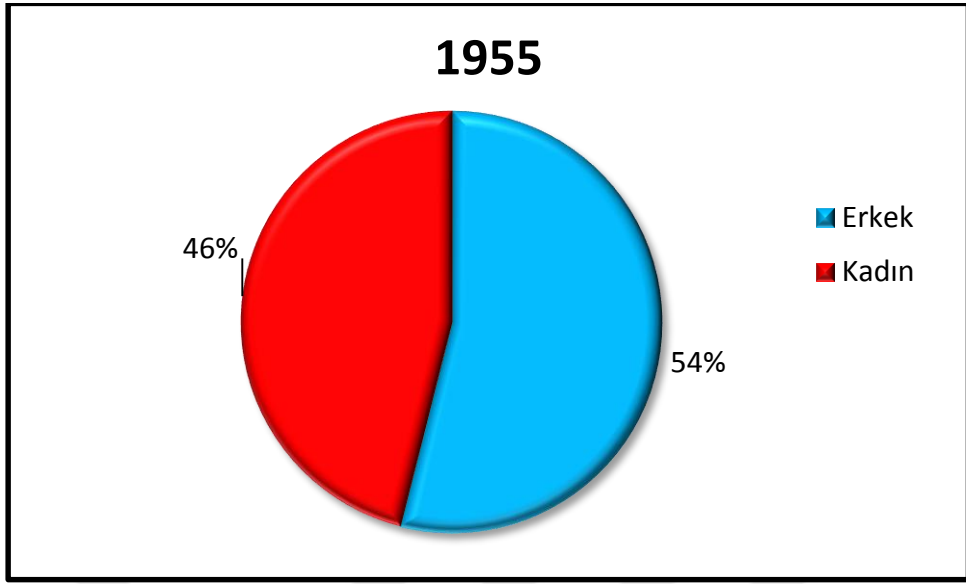
3.1.1. Nüfusun Yaş ve Cinsiyet Yapısı

Grafik 7. Keban Nüfus Piramidi (2017)

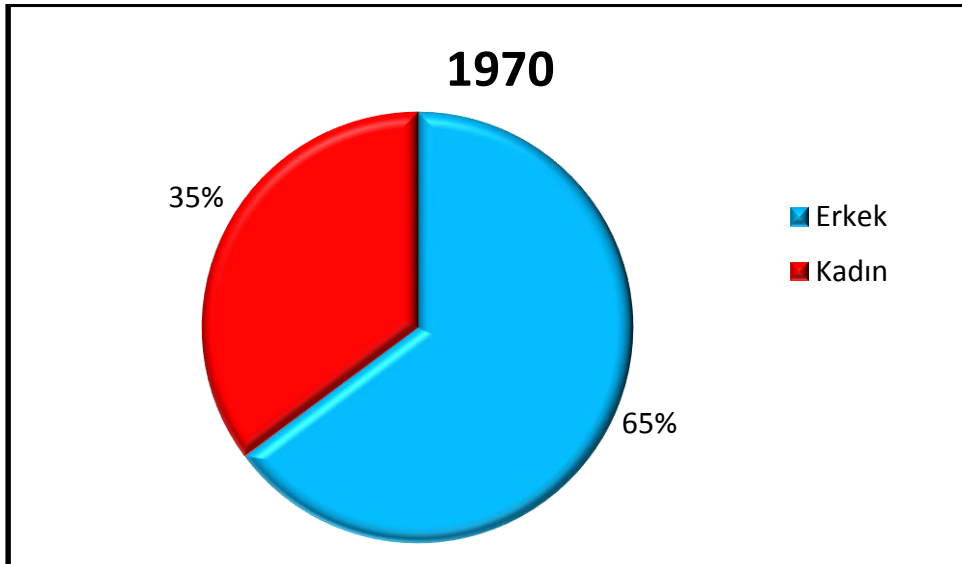
Bir yerleşim alanının nüfus yaş kompozisyonu, doğum, ölüm, ve göç gibi nüfusun üç temel değişkeni ile şekillenir. Dönemsel olarak gelişen süreçler, bu değişkenleri doğrudan doğruya etkiler. Nüfusun yaş durumunun tespiti, mevcut durumun değerlendirilmesi, planlanması, yatırım ve doğacak ihtiyacın belirlenmesinde önemli bir unsurdur. (GÜNER, 2012, s.86)

Nüfusun cinsiyete göre yaş gruplarına göre dağılımı dengeli değildir. Nüfus piramidi asimetrik bir özellik göstermektedir. Asimetrik nüfus piramidi Keban ‘ ın hızlı sanayileştiğini gösterir.

Grafik 8. Nüfusun Cinsiyet Gruplarına Göre Dağılımı (1955)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2017 Yılı Nüfus Verileri

1955 yılında Keban'ın toplam nüfusu 1066 kişidir. Toplam nüfus içindeki kadın nüfusu 491 erkek nüfusu 575 kişidir. 1955 yılında kadın nüfusun toplam nüfus içerisinde ki payı % 46 erkek nüfusun toplam nüfus içinde ki payı % 54' dür.

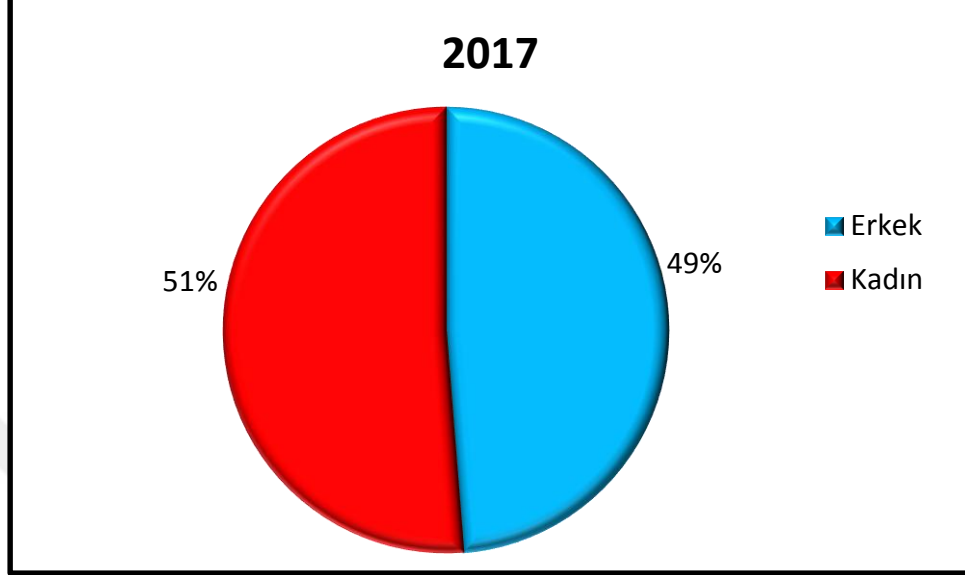
Grafik 9. Nüfusun Cinsiyet Gruplarına Göre Dağılımı (1970)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2017 Yılı Nüfus Verileri

1970 yılında toplam nüfus 8298 'dir kadın nüfusun toplam nüfus içindeki payı %35 erkek nüfusun toplam nüfus içindeki payı %65 'dir . 1970 yılı Keban nüfusunun en

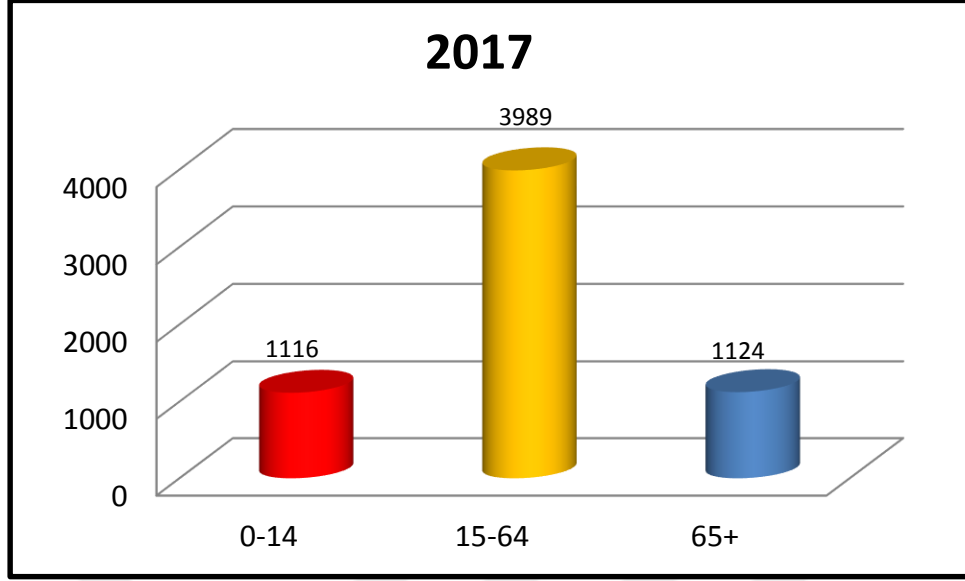
yüksek olduğu dönemdir bu dönemde kadın nüfusun toplam nüfus içinde ki payının az olması baraj inşaatı için gelen nüfusun çoğunluğunun erkek olduğunu gösteriyor.

Grafik 10. Nüfusun Cinsiyet Gruplarına Göre Dağılımı (2017)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2017 Yılı Nüfus Verileri

2017 yılına baktığımızda ise 4197 toplam nüfusun 2151 'i kadın 2046 sının erkek olduğunu görmekteyiz (Tablo 4) . 2017 yılında kadın nüfusun toplam nüfusa oranı %51 'dir erkek nüfus ise toplam nüfus içinde %49 'luk paya sahiptir.

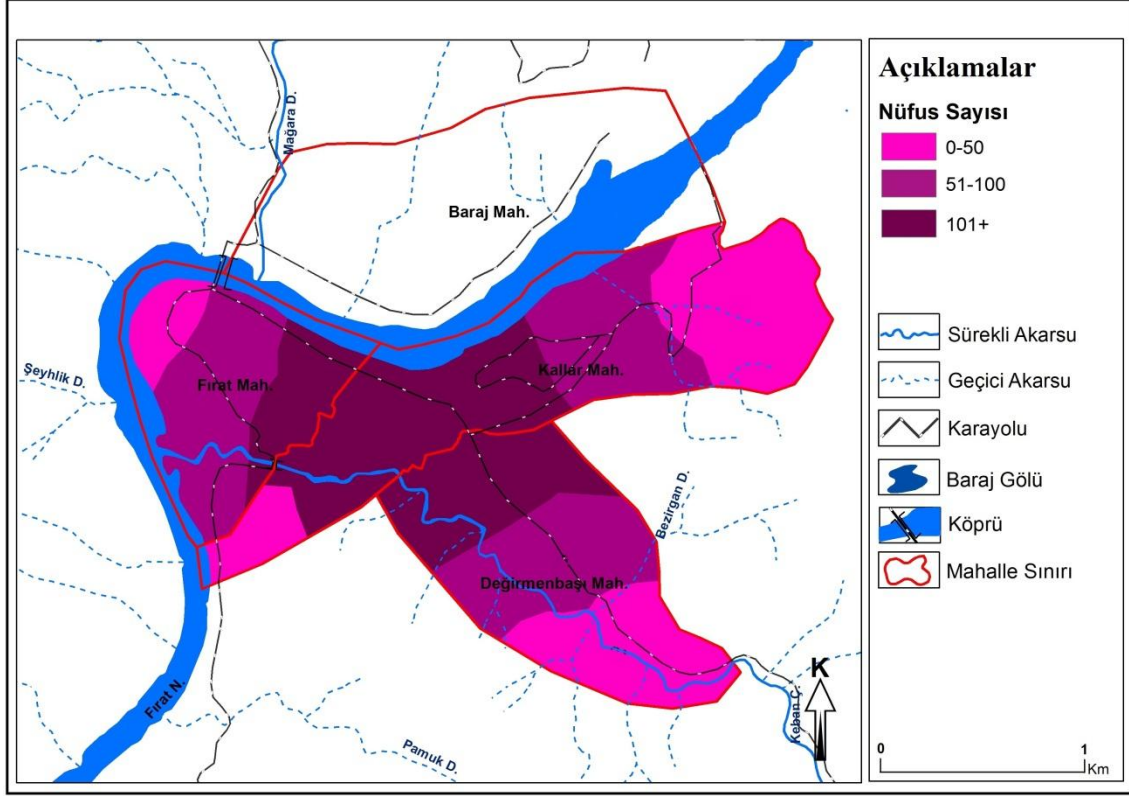
Grafik 11. Keban’da Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2017)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2017 Yılı Nüfus Verileri

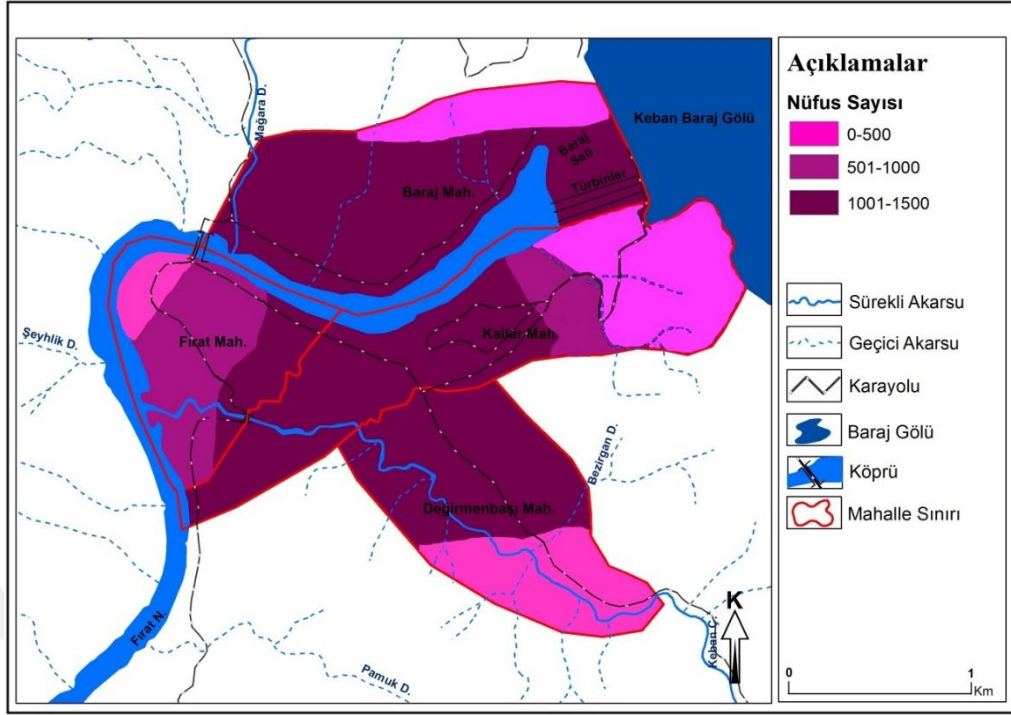
0-14 yaş grubunun yani çocuk nüfusun toplam nüfusa oranı %17, genç nüfusun (15-64 yaş) toplam nüfus içindeki payı % 64 , yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki yeri %18’dir. Keban’ da çalışma çağındaki nüfus toplam nüfusun yarısından fazlasını oluşturur (Grafik 11)

3.1.2. Nüfusun Yoğunluğu

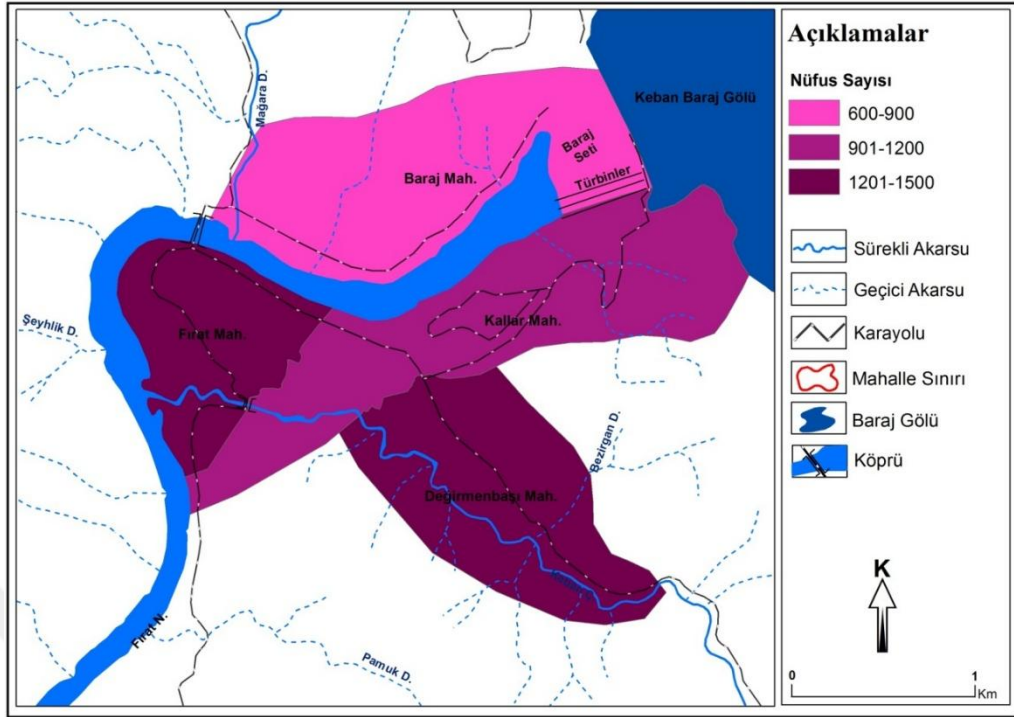
Harita 7. Keban (Elazığ) Nüfus yoğunluğu(1955)

1955 yılında Keban da Baraj yapımı başlamadığı için Baraj Mahallesiinde nüfus göstermedik. 1955 yılında Etibank Maden işletmelerinin varlığı ile nüfus yoğunluğu Kallar Mahallesi kısmen de Fırat ve Değirmenbaşı mahallelerinde fazladır. (Harita 7) 1955 yılında Keban ‘da Baraj Mahallesi henüz kurulmadığı için Keban’ın toplam yüzölçümü 4.7 km² dir. 1955 yılında Keban ‘da nüfus yoğunluğu 226 kişidir.

Harita 8. Keban (Elazığ) Nüfus Yoğunluğu (1970)

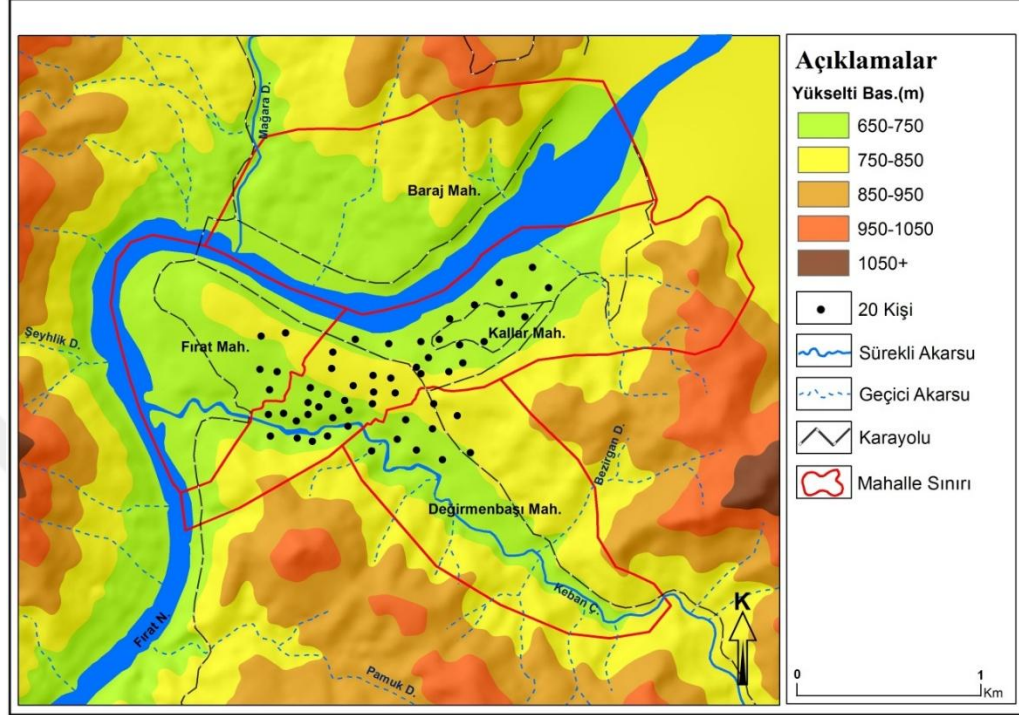
Keban'da 1970 yılı nüfus yoğunluğuna baktığımızda 1955 yılının tersine Baraj Mahallesiinde nüfus yoğunluğunun maksimum olduğunu görürüz. Baraj İnşaatı için gelen nüfusun büyük kısmı Baraj Mahallesiinde ikamet etmeyi tercih etmişlerdir. (Harita 8)

Harita 9. Keban (Elazığ) Nüfus Yoğunluğu (2017)

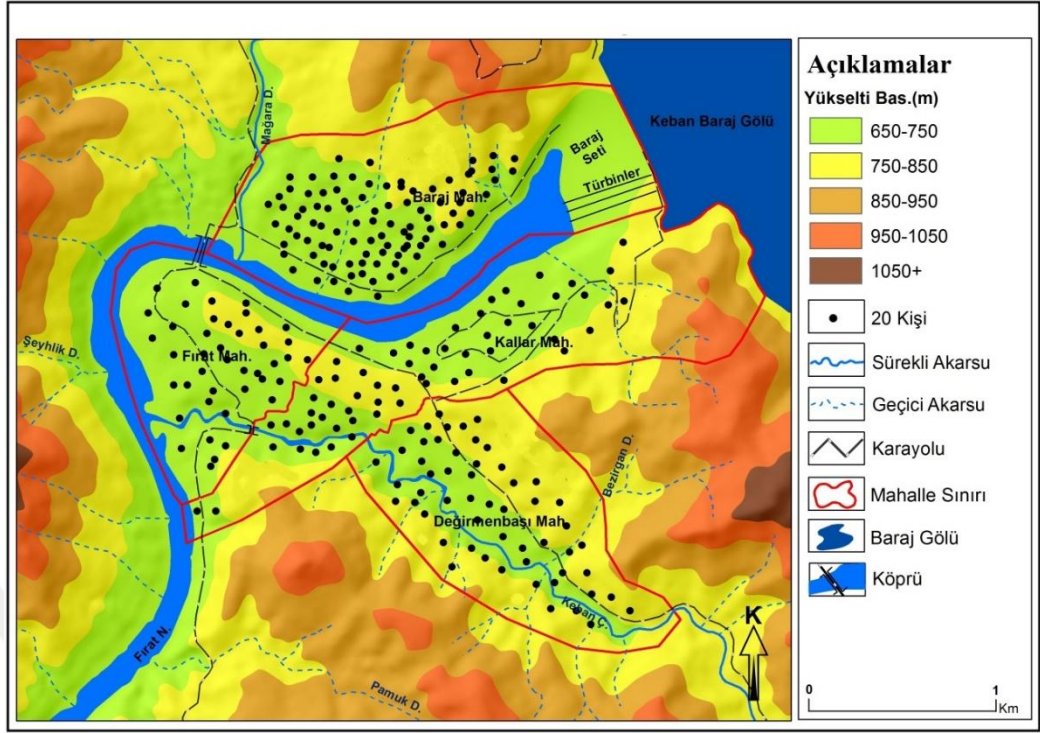
Çalışma sahasında km^2 'ye yaklaşık 617 kişi düşüyor. Buna göre km^2 ye 104 kişi düşen ülke ortalamasının çok üzerinde bir sayıdır. Bu durumun sebebi Keban'da nüfusun fazla olması değil yerleşme alanının sınırlı olmasıdır yamaca kurulan bir yerleşmedir. Batısında ve güneyinde yerleşmeyi sınırlandıran akarsuların varlığı ve çevresinde ki yüksek alanların varlığı sebebiyle nüfus ve yerleşme sahaya fazla yayılamamıştır. Günümüzde Keban'da nüfus yoğunluğu Fırat ve Değirmenbaşı Mahallelerine kaymıştır. Kallar Mahallesinde nüfus yoğunluğunun önceki yıllara göre az görünmesinin sebebi Kallar Mahallesi günümüzde Resmi kurum ve kuruluşların, dükkanların yoğunlukta olduğu bir mahalledir, ikamet edenlerin sayısında azalma görülmesi bu sebeptendir.

3.1.3. Nüfusun Dağılışı

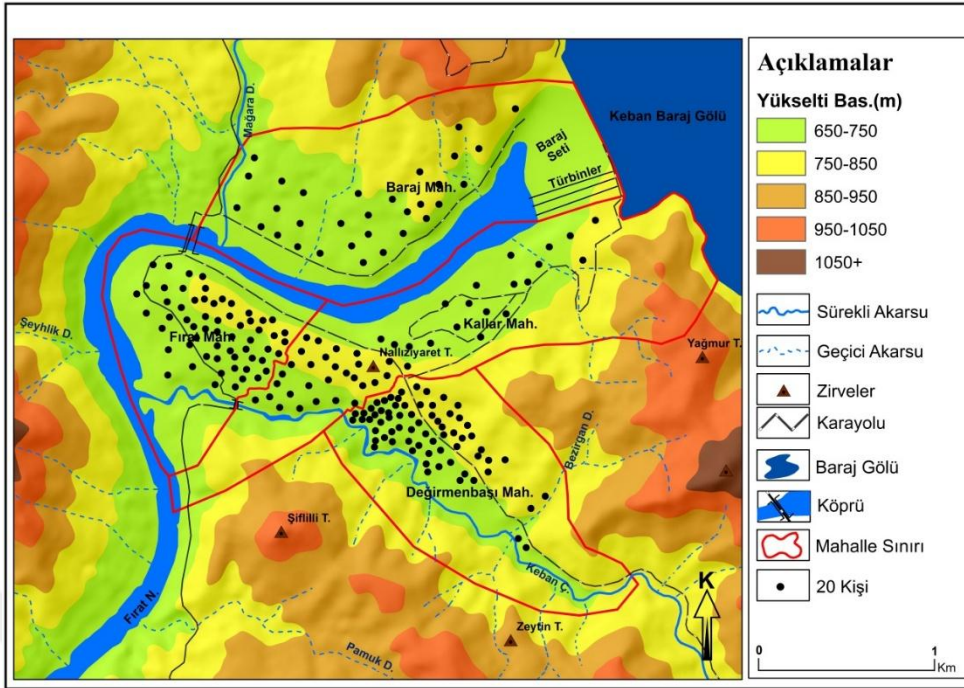
Harita 10. Keban (Elazığ) Nüfus Dağılışı(1955)

1955 yılında Keban'ın nüfusu 1066 kişidir. O yıllarda baraj mahallesi oluşmadığı için burada nüfus göstermedik. Etibank işletmesinin açılmasıyla 523 olan Keban nüfusu 1066'ya çıkarak iki kat artmıştır. 1945-1950 döneminde nüfus artış oranı % -3,5 iken 1950-1955 döneminde % 103 olmuştur. 1945-1950 döneminde nüfus artış hızı -7,1 iken 1950-1955 döneminde 142 değerine ulaşmıştır.

Harita 11. Keban (Elazığ) Nüfus Dağılışı (1970)

1970’li yıllar Keban tarihi içinde en yüksek nüfusu gördüğü yıldır. Nüfus artış hızının %200 ü aşmıştır bu yıllarda Keban gelen nüfusu taşıyamamıştır. Bu yüzden Baraj Mahallesi diye Fırat’ ın kıyısında yeni bir mahalle oluşturulmuştur. Bu mahallede nüfus yoğunluğu fazladır. 1965-1970 döneminde nüfus artış hızı 221 iken baraj inşaatının sona erdiği 1970-1975 döneminde nüfus artış hızı -71 ‘e düşmüştür.

Harita 12. Keban (Elazığ) Nüfus Dağılışı (2017)

Günümüze gelindiğinde ise nüfus yoğunluğu Değirmenbaşı ve Fırat mahallesine kaymıştır. Yerleşmenin çekirdeği olan Kallar mahallesi daha çok dükkanların kamu kurum ve kuruluşlarının olduğu bir mahalledir. Bu sebeple nüfus yoğunluğu Kallar Mahallesinde azalmıştır.

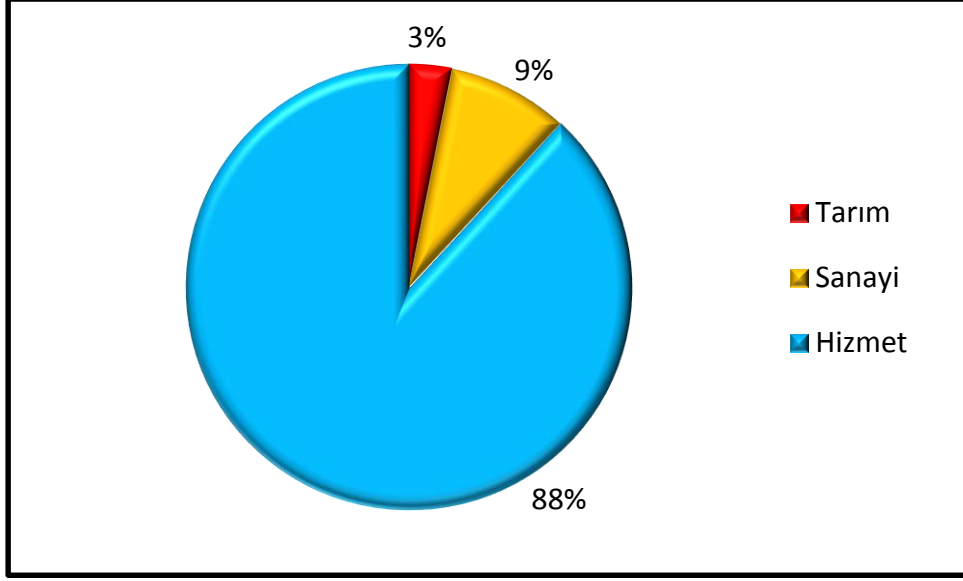
3.1.4. Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Bölünüşü

Kır yerleşmeleri ile Kent yerleşmelerini birbirinden ayıran temel özelliklerden biri ekonomik faaliyet kollarında çalışan kişi sayılarıdır. Keban 'da hizmet sektöründe çalışan nüfusun fazla olduğunu görmekteyiz. Keban'da kalıp kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar olduğu gibi emekli nüfusta bulunmaktadır. Ayrıca kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan Elazığ 'da yaşayan günübirlik gidip gelenlerde vardır.

Keban'da yaşayan nüfus evlerinin hemen yanındaki bahçeleri işlemekte ve ihtiyaçlarına yönelik hayvan beslemektedirler.

Hizmet sektörünün ön planda olduğu Keban'da sosyal yaşamın çok hareketli olduğu savunulamaz. Aktif nüfus çalışma kollarına göre şu şekilde dağılmaktadır;

%88 Hizmet sektöründe % 9 Sanayi %3 Tarım sektöründe çalışmaktadır.(Grafik)

Grafik 12. Keban’da Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kolların Göre Dağılımı (2017)

Tablo 7. Keban’da Ekonomik Faaliyet Kollarında Çalışan Kişi Sayıları (2017)

	Tarım	Sanayi	Hizmet							
	Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık	Madencilik ve Taş Ocaklığı	İmalat Sanayii	İnşaat	Elektrik, Gaz ve Su	Toptan ve Perakende Ticaret, Lokanta ve Oteller	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	Mali Kurumlar, Sigorta, Taşınmaz Mallara Ait İşler ve Kurumları, Yardımcı İş Hizmetleri	Toplum Hizmetleri, Sosyal ve Kişisel Hizmetler	İyi Tanımlanmamış Faaliyetler
	36	5	50	46	274	107	35	33	565	4
TOPLAM	36	101	1018							

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2017 Yılı Nüfus Verileri

Tarım sektöründe çalışan 36 kişi sanayi sektöründe çalışan 101 hizmet sektöründe 1018 kişi çalışmakta yani Keban 'ın çalışan nüfusunun faaliyet kollarına göre dağılışına baktığımızda Keban'ın gelişmiş bir yerleşme olduğunu söyleyebiliriz.

3.2. Göçler

Nüfusun, devamlı yaşama bölgelerini kişisel olarak, aileler veya gruplar halinde terk edip, geçici veya sürekli olarak yaşamak amacıyla bir başka yere gitmesi hareketine göç denir (Doğanay, 1994, s165).

Türkiye, 1950'lerde başlayan bir iç göç karşı karşıya kalmış ve bu dalga bugünkü nüfus yapısıyla birlikte, nüfusun ülke çapında dağılımını belirlemede en etkili rolü oynamıştır. Bu göç dalgası öncelikle kentler ve kentsel nüfus yapısı üzerinde geri dönüşü imkansız değişiklikler meydana getirmiştir. Türkiye" nin nüfus yapısı bir anlamda göçlerle şekillenmiştir (Başel, 2003, s.22).

Türkiye'nin neredeyse tamamın da görülen bu hareket Keban'da aksi yönde olmuştur. Söz edilen yıllarda ülkemiz genelinde özellikle küçük yerleşmelerden kente doğru bir nüfus hareketi varken Keban aynı dönemde açılan Etibank işletmesi ile nüfus kazanmış 1950-1955 yılları arasında nüfus artış hızı%142 olmuş (Tablo: 6).

Yerleşmelerin nüfuslarını etkileyen başlıca unsurlar; doğum, ölüm ve göçtür Çalışma sahamızda görünen nüfusta ki göze çarpan değişimler göç ile meydana gelen değişimlerdir. Gelen nüfus başta madencilik olmak üzere ekonomik faaliyetler ile var olmuş faaliyetlerin ortadan kalkması ile de nüfusta azalmıştır.

Araştırma sahası dağlık, engebeli, dar düzlükleri olan bir sahadır. Geniş tarım arazileri yoktur sahip olduğu arazilerin bir kısmı da baraj suları altında kalmıştır. Nüfus ve yerleşmenin arttığı ve azaldığı dönemler madenin faaliyete geçmesi ve kapanması ile paralellik gösterir. 1950'li yıllarda II. Dünya Savaşı'nın sebebiyle erkek nüfus silah altına alınmış ve nüfus artış oranları ülke genelinde düşüş göstermiştir, Keban sahip olduğu yer altı zenginliklerinin işletilmeye açılmasıyla bu dönemde %100 aşan nüfus artış oranı ile ülkenin tersi bir nüfus hareketi göstermiştir.(Tablo: 5)

1965 yılından itibaren başlayan baraj inşaatı ile birlikte Keban' da nüfus hızlı şekilde artmaya başlamıştır. 1960'ta 1471 olan Keban'ın şehir nüfusu 1965'te 2746' ya yükselmiştir. 1970 yılına gelindiğinde 8.000 aşan nüfusa sahiptir (Tablo 4). Bu yıllarda gelen nüfusu taşıyamayan Keban'ın kuzeyine yeni bir mahalle eklenmiştir.

Göçün temel dinamiği istihdam olduğundan çalışma sahasımızda nüfus gelişiminde ve hareketlerinde göç kavramı güncellik taşımaktadır.

3.2.1. Keban'ın Aldığı Göç

Keban'ın nüfus seyrini doğumlar ve ölümler belirlememiştir. Nüfus seyrinde göçlerin etkisi çok fazladır. Çalışma sahasında göçlerle sağlanan nüfus artışı büyük önem taşır. Nüfusun doğal artış hızı toplam artış hızından çok düşüktür. Madenin yeniden açıldığı 1950'li yıllar ve baraj yapımına karşılık gelen 1970'li yıllarda Keban'a bağlı köylerden, komşu ilçelerden hatta baraj inşaatı için yurt dışından gelen insanlar nüfus artış hızında önemlidir. Olağan seyrinde Keban nüfusunun artış oranları düşük hatta nüfusu azalan bir yerleşme olma özelliği gösterirken beşeri faaliyetler ile çok sayıda göç almıştır. Keban 'a gelen göç Osmanlı dönemine kadar gitmektedir. Osmanlı döneminde faaliyette olan maden işletmesinde Gümüşhane ve Trabzon'dan 2 binden fazla rum madenlerde çalıştırmak üzere Keban'a yerleştirilmişti (BİLGİN, 2007 s.3) . Keban'da çok sayıda rum nüfusun olduğunu çalışma sahasında ki kiliselerden anlamaktayız.

3.2.2. Keban'ın Verdiği Göç

Keban'da göç iş olanaklarındaki zamansal farklılıkla bağlantılı bir olgudur. Yaşadıkları yerde iş bulamayanların, eğitim kurumlarını yetersiz bulanların ve daha iyi yerde yaşamak isteyenlerin oluşturduğu harekettir. Keban'da ders başarısı iyi olan öğrencilerin aileleri daha iyi koşullarda eğitim almaları için Keban'dan Elazığ'a göç ederler. Çalışma sahasında istihdam sorunu sebebiyle göç olmamıştır. Etibank İşletmeleri döneminde Keban emekli nesil yetiştirmiştir, sonrasında baraj yapımı ve günümüzde de Alabalık yetiştiriciliği ve çır çır gibi işletmelerin varlığı Keban' da ki nüfusu tutmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YERLEŞME ÖZELLİKLERİ

4.1. Yerleşmenin Tarihçesi

Keban Doğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Fırat Bölümünde yer alan Elazığ iline bağlı bir ilçedir. İlk bakışta Keban ilçesini var eden Dünya' nın da önemli nehirleri arasında sayılan Fırat Nehrine yakınlığı gibi düşünülse de tepeler arasına kurulmuş yerleşmede hem tarım arazisi dardır hem de bura da Fırat dar ve derin vadilerden aktığı için tarım alanında da nehirden faydalanılamaz , ilçenin sarp bir araziye kurulup burada gelişmesinin asıl sebebi sahip olduğu maden kaynaklarıdır. Keban barajının yapımı sırasında İstanbul Üniversitesi ve ODTÜ tarafından yapılan kurtarma kazılarında elde edilen arkeolojik malzemeler Keban ve çevresinin tarihine önemli ölçüde ışık tutmuştur. Kazılarda çıkan malzemeler Elazığ Arkeoloji ve Etnografya müzesinde sergilenmektedir. Tarihi belgelerin ışığı altında Keban ve çevresinin tarihi ile ilgili olarak şu bilgileri verebiliriz.

Ele geçen malzemedan anlaşıldığı kadarıyla Keban ve çevresinde Kalkolitik çağa (M.Ö.5500-3500) ait yerleşmelerde görülen basit taş temelli , kerpiç duvarlı , düz damlı evlerden ve mezarlardan elde edilen zengin buluntulardan yöreye özgü bir kültürün varlığı ortaya çıkarılmış ve ayrıca bu bölgenin Kuzey Suriye , Mezopotamya, İran ve Orta Anadolu ve yakın ilişki içinde olduğu saptanmıştır. Bu çağın sonlarına ait Korucutepe' deki mezarlarda bakır, kurşun ve gümüş gibi madenlerden yapılmış eşya ele geçirilmiştir.

İlk Tunç çağında (M.Ö.3500-2000) Keban baraj gölü alanı çok yoğun bir yerleşime sahne olmuştur. Bu çağın son evresine ait olan Norşuntepe' deki saray, bölgenin mimari zenginliğini ortaya koymaktadır. Bu yerleşmelerde ayrıca insan yüzü betimlemelerini yansıtan kutsal ocaklar ortaya çıkarılmıştır. Değirmentepe, Taşkun mevkii, Pağnik, Kalaycık yerleşmelerinde de çağın sanatını yansıtan boya bezekli ya da kabartmalı çanak çömlekle, pişmiş topraktan, taştan ve kemikten aletler ele geçirilmiştir.

M.Ö. 2000 yıla tarihlenen Orta Tunç ve Son Tunç çağlarında Keban bölgesi Hititler' in komşusu İşuvalılar ' ın egemenliğine girmiştir. Bu çağın büyük merkezleri kabul edilen Korucutepe ve Norşuntepe' de anıtsal surlar, yer altı geçitleri ve özellikle

Hitit (Luvi) hiyeroglifi ile yazılı mühür ve mühür baskıları bulunmuştur. Asur ticaret kolonileri ve Hitit dönemleri çanak çömlek örneklerine Tepecik' te de rastlanmıştır.

M.Ö.1000 yılda başlayan Demir çağında Keban yöresinin Urartu krallığının sınırları içerisinde bulunduğu, Norşuntepe, Değirmen-tepe, Haraba gibi merkezlerde yapılan kazılardan ve Palu yazıtından saptanmıştır. Ayrıca Norşuntepe' de kuyu tipi bir mezarda bulunan at iskeletlerinden bölgenin İskit akınlarına uğradığı da anlaşılmıştır.

Pağnik, Kalecik, Kalaycık, Kilisedüzü, Aşvan, Taşkunkale ve Haraba' da, Keban'ın Hellenistik dönemde yoğun olarak iskân edildiğini gösteren buluntular çıkarılmıştır. Bu merkezlerde eski adı Arsamosata olan Haraba ve yuvarlak burçlu suruyla Pağnik dikkat çekicidir.

Keban baraj gölü alanındaki Bizans kalıntılarının üstünde M.S. 11-13. Yüzyıllarda yoğun bir Selçuklu yerleşiminin varlığı saptanmıştır. Bu dönem kalıntıları Haraba, Tepecik, Taşkunkale, Aşvan Han İbrahim Şah, Kalaycık ve Kalecek' te bulunmuştur. Taşkunkale ve Kalaycık' taki İlhanlı yapıt ve sikkeleriyle Kalaycık'taki Artukoğulları sikkeleri kalıntıların tarihlenmesine yardımcı olmuştur.

Bölgede ilk Türk hâkimiyeti Selçuklular devrinde başlar. Selçuklu komutanlarından Çağrı Bey, 1017 yılında 3.000 kişilik ordusu ile birlikte Ağın üzerinden gelerek bölgeye girmiş, daha sonra Türk akınlarının geçiş yerleri bu topraklardan olmuştur. 1070'den sonra Keban, Çubukoğulları, Artuklular, Anadolu Selçukluları, Dulkadiroğulları, Akkoyunlular ve Safeviler' in idaresine girmiştir.

Osmanlı öncesi Türk hâkimiyetinde Keban hakkında fazla bilgiye sahip değiliz. Keban'ın adını çevresine duyurmaya başlaması Osmanlı Döneminde olmuştur. Gerek Fırat Nehrine yakınlığı gerekse sahip olduğu gümüş ve simli kurşun yatakları sebebiyle Osmanlı Döneminde ekonomik anlamda ön plandaki yerleşmelerden olmuştur. Keban'ın Harput'a yakınlığı Harput'un da stratejik öneme sahip bir kale olması sebebiyle Keban eyalet merkezliği yapmıştır.

Harput ve çevresi Yavuz Sultan Selim' in Şah İsmail'e karşı yaptığı Çaldıran savaşından sonra (1515) Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. Yavuz Sultan Selim savaş dönüşü Doğu Anadolu'nun fethinin tamamlanması için Bıyıklı Mehmet Paşayı görevlendirmiştir. Bölgede Osmanlı hâkimiyetinin tesisinde Osmanlı tarihçisi olan İdris-i Bitlisi' nin de çok büyük rolü olmuştur. 1515 yılında Karaman Beylerbeyi Hüsrev Paşa kumandasında büyük bir ordu harekete geçerek Harput ve çevresi

fethettikten sonra Diyarbakır tarafına yönelmiştir. Osmanlı hâkimiyeti döneminde Keban genellikle madencilik faaliyetleri ile gündeme gelmiştir

Keban 1830'lu yıllardan itibaren eski önemini yitirmiş ve eyalet merkezi Harput'a nakledilmiştir. Tanzimat sonrası idari düzenlemelerle XIX. yy. sonlarında "Mamûrat-ül Aziz Vilayeti" sancağına bağlı bir kaza olmuştur.

1926 yılında yapılan idari teşkilatlanma sonucunda Keban ilçesine bağlı Hekimhan bucağı ve Tahir(Arguvan) bucağı Malatya iline; Muşar (Baskil)ilçe haline getirilmiş ve böylece Keban'dan ayrılmışlardır.2017 yılı nüfus sayımlarına göre ise toplam nüfusu 6229kişi şehir nüfusu ise 4197 kişidir.

"Keban ve çevresi tarih içerisinde birbirinden farklı isimler almıştır. Hititler zamanında "İşuva"; Urartular Döneminde "Supani";Romalılar zamanında "Suphane";Araplar döneminde "El Cezire" veya "Sugur"; Bizans Döneminde"Anzitene"; Türkler döneminde"Hanzit" olarak isimlendirilmiştir.(Tuncel, Sunguroğlu, Darkot, 1982, s.297)

Osmanlı kayıtlarında ilçenin adı "Keban Madeni" olarak geçmektedir.(Doğan, , 2010 s.1) Cumhuriyetin kuruluşunda sadece "Keban" ismi kullanılır. Keban ismi eski yazılış olarak "KEBEN" şeklindedir (Tuncel, 1997 s.6) . Keban kelimesindeki "ke" Osmanlı Türkçesinde "gibi" manasındadır. "ban" ise dam, çatı anlamlarına gelmektedir. Buradan hareketle Keban ismi "dam gibi, çatı gibi" anlamlarda kullanılmış olabilir. Keban'ın kurulduğu yere bakıldığında dağın yamacında iki tarafı dere olan bir yerleşme yerine sahiptir.

Keban adı kaynaklarda geçtiği kadarıyla "üstten aşma, aşirtma" anlamlarında kullanılmıştır. Keban adının kaynağının, Keban'ın coğrafi yapısıyla ilgili olarak "Dağ yolu" anlamına gelir (Bilgin , 2007 s.26). Keban ilçesi Anadolu'daki bazı diğer önemli yerleşmeler gibi çeşitli milletlerin idaresi altına girmiş ve milletlerin kullandığı dillerin etkisinde kalmıştır. Keban ismi anlamıyla birlikte, "Kuban" , "koman" , "Kuwa-Aba" , "Gaban", "Geban" , "Keben", "Seben", "Kaban", "Kıran", "Kievan" gibi çeşitli söyleniş şekilleri mevcuttur (Bilgin , 2007, s.25).

Keban isminin "men etmek, mani olmak" anlamlarına geldiği de düşünülmektedir.

Keban kelimesi Osmanlı Türkçesinde"Kebban": "Büyük terazi, Kantar" anlamında kullanılmaktadır (Develioğlu, 1970 s.600-601). Verilen bu isimde Keban 'da

madencilik faaliyetlerine bağı olarak ticaretin ölçü, tartı işinin yapıldığına dair fikir vermektedir.

Keban adı bir diğer iddiaya göre ‘‘GABAN’’ olarak kullanılmıştır. ‘‘Ga’’ Farsçada ‘‘öküz, sığır’’ anlamındadır. ‘‘Ban’’ ise çoban anlamına gelmektedir. ‘‘Gavban’’ sığır çobanı anlamına gelmekte, zaman la ‘‘V’’ harfi çıkarılarak ‘‘Gaban’’ a dönüşmüş olabilir. Yöre halkı ile yapılan görüşmelerde Keban ismi ‘‘Modon’’ ve ‘‘Gevan’’ olarak zikredilmektedir. Burada ki ‘‘Modon’’ isminin maden ismi ile benzerlik göstermesi ‘‘Maden’’ isminin zamanla modon ismine dönüşmüş olabileceğini göstermektedir (Doğan , 2013 s.5).

Bilindiği gibi Türkler yaşadıkları coğrafyadaki nehir, ırmak, su, dağ isimlerini göç ettikleri yeni yerlere de veriyorlardı. Günümüzde kullanılan Hazar dağı ve Hazar Gölü buna örnektir. Buradan yola çıkarak Hazarlıların ‘‘İdil’’ ‘‘Yayık’’, ‘‘Kuban’’ ve ‘‘Don’’ gibi dört büyük nehir üzerinde kurulduğunu düşünürsek Keban adının da Hazarların çevresinde yaşadığı Kuban nehrinin yansıması olarak Fırat Nehri üzerinde kurulan ilçeye ad olarak verilmesi düşünülebilir (Tuncel, 1997 s.6). Yine Osmanlıca da: ‘‘Kuban’’ vurucular dövücüler anlamına gelmektedir. Yine Keban’ın eskilerde ‘‘Gümüş Madeni’’ olarak isimlendirildiği de bilinmektedir (Bilgin, 2007, s25).

4.1.1. Yerleşme Üzerinde Etkili Olan Faktörler

Keban yükseltisi az fakat eğimli bir sahaya kurulmuştur. Çalışma sahamızda 1000m’nin üzerinde yerleşme alanı yoktur diyebiliriz.600-900 m. arasında değişen bir yükseklikte yerleşmeler dağılış göstermiştir fakat hemen vadi yamacında geliştiğinden etrafı da yüksek dağlarla çevrili olduğundan eğim fazladır. Araştırma sahasındaki Fırat ve Kallar Mahallesi kabaca Fırat Nehri vadisi boyunca uzanmıştır Değirmenbaşı Mahallesi ise Keban çayı vadisini kabaca takip etmiştir. (Harita 2)

Araştırma sahası yükselti olarak yerleşmeye uygun görünse de yamaçta kurulması sebebiyle eğimden kaynaklı yerleşmeyi sınırlandırmaktadır. Eğimden kaynaklı olarak sokaklar dar, dik ve merdivenlidir. Bazı merdivenli sokaklar evlerine bahçelerine açılır.(Fotoğraf 4, 5, 6)

Fotoğraf 4. Kallar Mahallesiinde Merdivenli Sokak

Fotoğraf 5. Değirmenbaşı Mahallesiinde Sokak Görünümü

Fotoğraf 6. Değirmenbaşı Mahallesinde Merdivenli Sokaklar

Keban'da beşeri ve fiziki coğrafya şartları sadece yerleşmenin dağılışı üzerinde değil yerleşmelerin görünüşü , meskenlerin şekli üzerinde de etkili olmuştur.Yamaçta gelişen bir yerleşme olduğu için evler yamacın bir tarafından bakılınca tek katlı duruyor ama iki katlılar yamaçta gelişen yerleşmelerin ortak özelliğini gösteriyor.(Fotoğraf 8)

Fotoğraf 7. Kallar Mahallesi Bağdat Caddesi Üzerinde Yamaçta Kurulan Ev

Fotoğraf 8. Arazinin şekillendirdiği Meskenler

Keban’da yerleşme dağılışımda doğal faktörlerden başta yüzey şekilleri olmak üzere, jeolojik faktörler, iklim, hidrografik özellikler etkili olmuştur. Fakat yerleşmenin kuruluş aşamasında ise beşeri faktörlerin etkisi baskındır (madencilik).

Yerleşmeler hem yamaçta kurulduğu için hem de doğal faktörler tarafından sınırlandırıldığı için evlerin çatıları ile yollar aynı hizadadır ve sokaklar seki şeklindedir.(Fotoğraf 9,10)

Fotoğraf 9. Seki Şeklinde Keban Sokakları (Değirmenbaşı Mahallesi)

Fotoğraf 10. Çatısı Yolla Aynı Hizada Olan Ev

Fotoğraf 11. Keban'da Yerleşmenin Yer Seçimi

Fotoğraf 12. Keban’da Yerleşmenin Yayılış Gösterdiği Alan

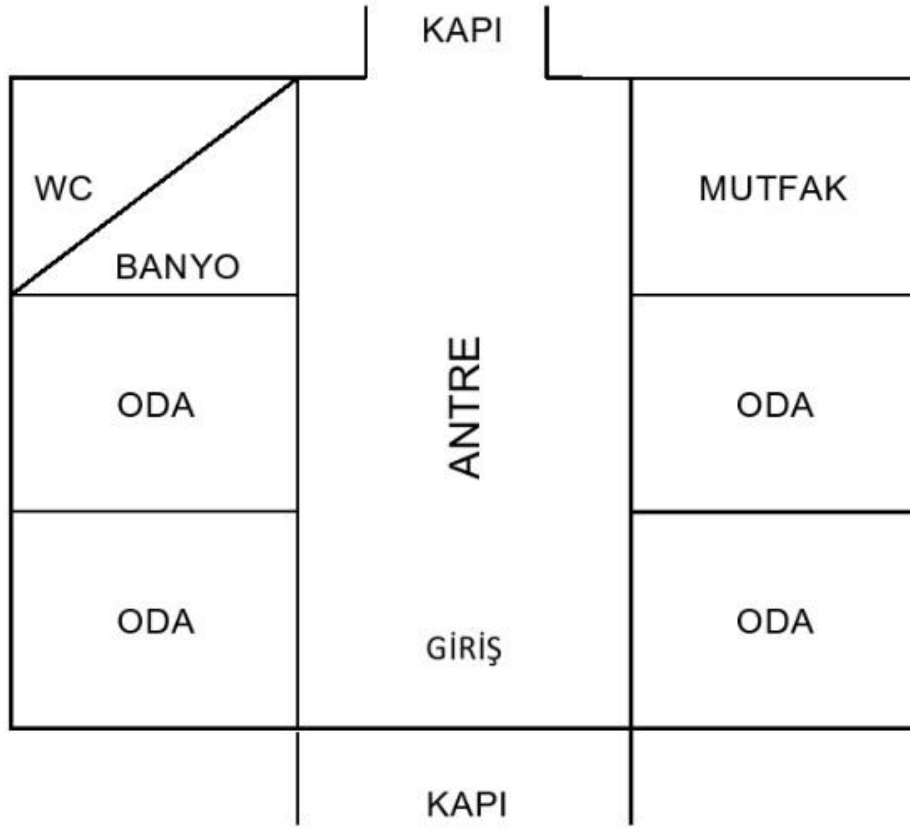
4.1.2. Meskenler

Meskenler vadi yamacın da kurulduğu için en büyük sorunu heyelan ve toprak kaymalarıdır. Sosyo ekonomik yönden gelişme olmadığı için mesken yapım teknikleri ve kullanılan malzeme zayıftır.

Mesken planları oldukça basit, genellikle iki katlı mesken girişinde uzun bir antre ve antrenin sağında solunda mesken bölümleri vardır. Meskenlerin izolasyon özelliği olmadığı için kışın ısı kaybı olduğundan yakıt tüketimi de fazladır. Alan yetersizliği sebebiyle yerleşmeler birbirine yakın ve toplu vaziyettedir. Meskenleri birbirine bağlayan yollar ve aydınlatmaları iyi durumdadır. Geleneksel Keban evleri ile apartmanlar iç içedir. Keban’da fazlaca apartman inşaatı vardır. (Fotoğraf 13)

Fotoğraf 13. Eski ve Yeni Meskenler

Şekil 1. Geleneksel Keban Evleri planı

4.2. Keban'ın Kuruluş ve Gelişmesi

Keban'ın gelişimini etkileyen faktörleri üç grupta toplamak mümkündür;

- 1) Simli Kurşun Madeni
- 2) Keban Barajının Kurulması
- 3) Keban Baraj Gölünde Balıkçılık (Yiğit, 1997 s 416).

Yüz yıl boyunca madencilik sayesinde gelişen , adından söz ettiren Keban XIX yy ortalarından itibaren maden ocaklarının kapatılmasıyla büyük bir nüfus kaybetmiştir 1935-1950 yılları arasında Keban'ın nüfusunu baktığımızda 500-600 kişi civarında bir nüfusa sahiptir fakat 1953'te maden ocaklarının yeniden açılmaya başlamasıyla 1955 yılında nüfus 1000'nin üzerine çıkmıştır (Tablo 4). 1965 yılında baraj inşaatının başlamasıyla birlikte Keban da ki nüfus artışı devam etmiş buna bağlı olarak Keban'da ticari ve sosyal hareketlilik yoğun şekilde görülmüştür. Baraj inşaatının başlaması ile artan nüfus baraj inşaatının bitmesiyle bir miktar azalsa da barajın işletmeye açılması nedeniyle nüfus yeniden artış göstermiştir 1965 yılında 2746 olan nüfus 1975 te barajın işletmeye açılmasıyla 5800'e yükselmiştir.

Keban'ın gelişim aşamalarını 3 grupta toplayabiliriz;

1700 - 1900 'lü Yıllar: Keban'ın 2km güneyinde 6km²lik saha içerisinde yer alan maden sahası kuzeyden Keban Deresi batıdan Fırat Nehri tarafından sınırlandırılmıştır. En önemli ocaklar Keban'ın güney ve güneybatısında Zeytindağ ve Derebaca mevkiinde yer almaktadır. Bu alanlarda bulunan malzemelere dayanarak madenin M.Ö.6000'lerde işletilmiş olduğu sanılmaktadır.(Hançalebi, 1989)Hititlerden Osmanlıya kadar madenin işletildiğini gösteren bir belgeye rastlanmaması (Tızlak, 1991s. XXVX) maden ocaklarının uzun süre kapalı olduğunu göstermektedir. Keban Ergani ile birlikte Yavuz Sultan Selim'in Çaldıran Seferi dönüşü Osmanlı hâkimiyetine girmiştir, Ergani madenin işletilmeye başlandığı tarih ile ilgili bilgilere ulaşılabilirken Keban Madenin ne zaman işletilmeye başlandığı ile ilgili kesin bir bilgi yoktur.1700'lü yıllarda işletilmeye başlandığı düşünülmektedir. 1730 yılına kadar kesintisiz devam eden maden faaliyetlerine bu tarihte meydana gelen depremde birçok can kaybı olmasından dolayı işçilerin yakınları tarafından birçok maden ocağı ve 70 tene izabe fırını tahrip edilmiştir (Sarıbeyoğlu 1951, s76) . Bu nedenle madencilik faaliyetleri 20 yıl kesintiye uğramıştır.1751 yılında Keban Madenine Emin olarak gönderilen Ispanakçı Mustafa Paşa 7 yıl süren onarımdan sonra 1758 yılında maden üretimine tekrar başlamıştır. Madenlerde genellikle Ermeni ve Rumlar çalışmışlardır. Gümüşhane

ve Trabzon'dan gelen 2 binden fazla Rum madenlerde çalışmak üzere buraya yerleştirilmiştir. Günümüzde Keban'da Karadeniz'den gelen nüfus olmasa da eskiden buraya gelip yerleşenlerin etkisi silinmemiştir. Kebanlılar arasında halâ Lazların Kahvesi, Lazların Fırını diye tarif edilen yerler vardır.

1758 de1774'e kadar Keban madeni Darphane tarından gönderilen eminlerce yönetilmiştir. Hatta bazı kaynaklarda Keban'ın kendi Darphanesi olduğu yazmaktadır.1752de Keban ve Ergani madenleri idari açıdan özel bir yönetim olan Maadin-i Hümayûn Emāneti tarafından yönetilmeye başlanmıştır. Keban'daki maden ocaklarının düzenli olarak yönetilmeye başlanması Maadin-i Hümayûn Emāneti zamanında olmuştur. Bu dönem Keban'ın en parlak dönemidir. Çünkü Maadin-i Hümayûn Emānetiile yönetilen Keban eyaletlere tanınan yetkilerden fazlasına sahipti, bu sınırlar içerisinde ki tüm yöneticiler hepsi Maden Eminine bağlıdır hatta eyalet valilerinden çok Maden Eminin sözlerine itibar edilirdi. Keban Eyalet merkezi iken 3bin hane ve 15 bin nüfusu vardı (Bilgin , 2007, s.5) . Nitekim 1730'dan 1840 yılına kadar yapılan üretim miktarına baktığımızda bazı yıllar 150kg a kadar düşmüş bazı yıllar 6.5 ton' a kadar yükselmiştir.

Tablo 8. Bazı Yıllarda Keban Madeninden Elde Edilen Gümüş Miktarları

YILLAR	MİKTAR(KG)	YILLAR	MİKTAR(KG)	YILLAR	MİKTAR(KG)
1730	5, 606, 6	1786-1787	317, 6	1799-1800	5, 274, 0
1743-1744	527, 5	1787-1788	1, 192, 0	1800-1801	4, 800, 4
1756-1757	6, 460, 5	1789-1790	1, 817, 8	1801-1802	4, 591, 2
1759-1760	6, 425, 8	1791	2, 573, 0	1804-1805	1, 737, 9
1761-1762	491, 0	1794-1795	1, 933, 0	1817-1818	2, 793, 5
1764-1765	599, 7	1795-1796	3, 810, 9	1824-1825	1, 118, 9
1781	726, 9	1796-1797	5, 844, 6	1826-1827	142, 9
1783	854, 3	1797-1798	3, 995, 0	1836	1, 282, 0
1784-1785	1, 795, 9	1798-1799	4, 428, 9	1840	185, 9

Kaynak: TIZLAK, 1991 S.198

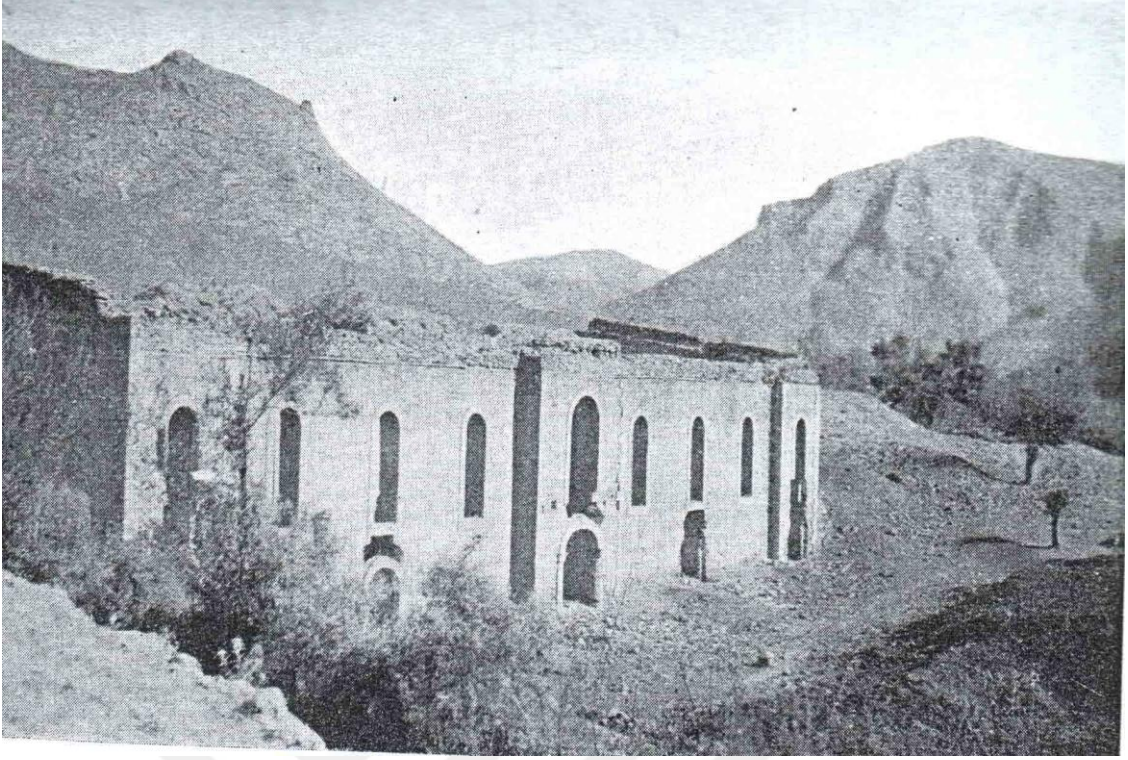
Keban'da Osmanlı tarihinde 93 Harbi diye bilinen Osmanlı-Rus savaşının olumsuz yansıması ile maden üretimine ara verilmesi yerleşmenin gerilemesine sebep olmuştur.

Bugün Keban dediğimiz yer Osmanlı döneminde 1700lü yılların ortalarından 1830lu yıllara kadar eyalet merkezi olmuştur. Fakat Keban idari statüsünü kaybedince çöküş yaşamıştır.

1900 -1965 Dönemi Keban: 1926 yılında yapılan idari teşkilatlanma sonucunda Keban ilçesine bağlı Hekimhan bucağı ve Tahir (Arguvan) bucağı Malatya iline; Muşar (Baskil) ilçe haline getirilmiş ve böylece Keban'dan ayrılmışlardır.

1934 yılında Maden Tetkik Arama Enstitüsü tarafından Keban madenleri yeniden incelenmeye başlanmıştır. Rezerv ve tenör oranları yeterli görülünce 1942 yılında Etibank işletmesini kurmuş üretime hazır hale getirmiştir. Ancak ikinci dünya savaşının ülkemize olumsuz yansımaları sebebiyle üretime ancak 1953 yılında geçilmiştir. 1983 yılına kadar bu madenler işletilmiştir. 1987 yılına kadar süren maden arama faaliyetleri de yine bu yılda bitirilerek madenler kapatılmıştır. Madenin kapatılmasıyla birlikte Keban yine nüfus ve ekonomik olarak gerilemeye başlamıştır. Maden işletmesine ait alanlar şu an Fırat Üniversitesi arazileridir. Keban da ki gümüş ve kurşun yatakları yıllarca işletilmesine rağmen hala cevher olduğu düşünülmektedir. Bunun en büyük ispatı da PERA, ÇUKUROVA, ÇİFTAYLAR gibi madencilik şirketleri tarafından mevcut galeriler ve çevreleri farklı yüzdelerle satın alınmıştır. Bu alanlar sayılan üç şirketin mülkiyetidir. Ülkemizde 1960 larda başlayan yurt dışına işçi göçü Elazığ'ın diğer ilçelerinde (Palu, Karakoçan) görünürken burada ki maden işletmelerinin olumlu etkileriyle yani gerek maden işletmelerinde çalışanlar gerekse var olan nüfusun ihtiyacını karşılamak için hizmet sektörü ve ticaretle ilgilenen nüfus yurt dışına işçi göçüne katılmamıştır.

Baraj' dan önce Keban'ın 3 mahallesi vardı Bunlar; Paluçası (Değirmenbaşı), Kallar ve Fırat Mahallesi. Fırat Mahallesinin adı 1950'li yıllara kadar Kürt köyü idi. Bu Kürt Köyü ismi Osmanlı arşivinde, Hicri 1277 tarih, dosya 554, gömlek 92 nolu belgede zikredilmiştir (Bilgin , 2007 s23). Kallar mahallesinin adının anlamı ise Madenlerin ergime derecesinden yararlanılarak yapılan ayırım işlemine "Kal" denilmektedir. Buna izafeten Kallar denildiği düşünülmektedir. Palu çarşısı denilen mahalle ise bugün ki Değirmenbaşı mahallesidir. Madenlere Keleklerle odun getiren Palulular bir süre kaldıkları semt olmasından kaynaklanmaktadır. Paluluların tütün ve keleklerin tulumlarını götürmeyip burada sattıklarından dolayı o semte Paluçarşısı denildiği rivayet edilir (Bilgin , 2007 s.23).

Fotoğraf 14. Osmanlı Döneminde Kallar Mahallesi Adını Veren Kalhana

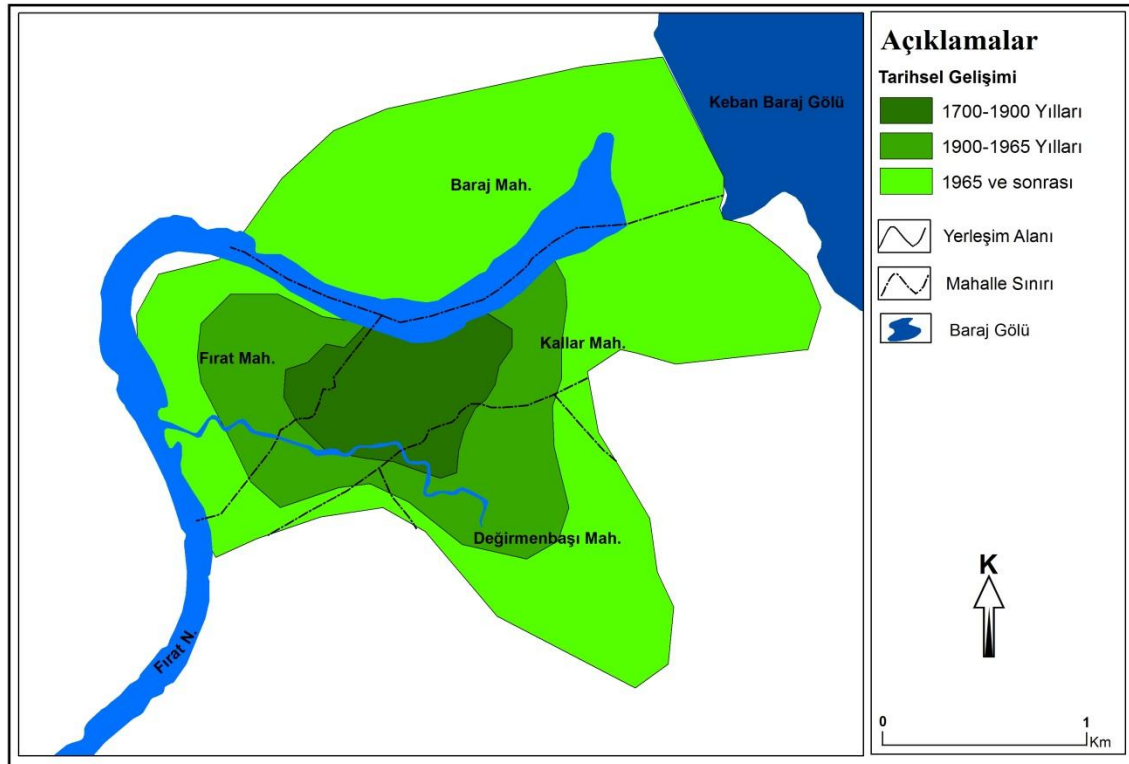
1965 ve sonrası Keban: 1965 yılında tünellerin yapımına başlanmasıyla Keban Baraj Gölü inşaatı resmen başlamıştır. İnşaatın başlaması 1965 yılını bulsa da etüd-proje çalışmaları 1930'lu yıllara kadar uzanmaktadır. Keban Barajı 1974 yılında faaliyete geçmiştir. İnşası sırasında yüzlerce kişi Keban'a gelmiş buda Keban da ekonomik ve sosyal hayata canlılık getirmiştir.

1965'de 2746 olan nüfusunun Keban Barajını inşaatına bağlı olarak ‰ 221'lik bir artış ile baraj inşaatı için ne kadar nüfusun geldiğini göstermektedir. (Tablo 5) Bu dönemde Keban tarihi içerisinde en yüksek nüfusa sahip olmuştur. Barajda çalışanların ikamet ettiği DSİ ve TEK sitelerinin 1990'da toplam nüfusu yaklaşık 1500 kişidir (Yiğit , 1997, s. 420).

Tarım alanları kuruluş yeri sebebi ile kısıtlı olan Keban'da madencilik, balıkçılık, sanayi gibi iş imkânı sağlayan işletmelere bağlı olarak nüfusun artıp azaldığını görmekteyiz. Günümüzde Keban'ı eski parlak dönemlerine kavuşturacak en önemli potansiyel faaliyet balıkçılıktır. Baraj Gölünün 687km² alanı vardır. Bu alan içerisinde 105 tane tesis 17.000 ton civarında balık üretimi yapmaktadır. Yurt dışında ciddi anlamda pazarlanmaktadır.

2017 yılı nüfus sayımlarına göre Keban'ın toplam nüfusu 6229 kişi şehir nüfusu ise 4197 kişidir.

Harita 13. Keban'ın (Elazığ) Tarihsel Gelişimi

4.3. Keban'ın Merkezi Fonksiyonları

Fonksiyon terimi ‘‘zaman içinde akıp giden faaliyetler veyahut yapılan iş’’ anlamına gelmektedir (Karaboran ,1989, s.87). Bir başka ifade ile ‘‘şehrin varlığını ve gelişimini mümkün kılan, hayatiyeti için gerekli kaynakları sağlayan faaliyetleri anlıyoruz (Tümertekin, 1965, s.5). Genel olarak iş, görev, rol, hizmet anlamına gelen fonksiyon herhangi bir yerleşmedeki faaliyetlerin tümünü kapsar (Doğanay, 1983, s.38).

Yeni ekonomik ve kültürel merkezlerin oluşturulması için yerleşme coğrafyası çerçevesinde şehir ve köy yerleşmeleri değerlendirilerek fonksiyonlarının ve etki alanlarının ortaya çıkarılması gerekir (Karaboran, 1989, s.86) . Fonksiyonlar : 1) Özellik ve karakterlerine göre 2) Etki alanlarına göre araştırılırlar (Denker.1976 s.23).

Etki bölgesi dâhilinde bir şehrin etrafındaki kır sahası ve daha küçük şehirlerin veya kasabaların karşılıklı münasebetlerinden doğan üstünlük ve bir sistem ortaya

konulmaya çalışılabilir. Farklı kültür bölgelerinde, farklı tarihi ve içtimai şartlar altında değişik durumlar meydana gelmektedir. Şehir ile bunları çevreleyen kırsal alanlar arasında ki karşılıklı ilişkiler; sadece bugün için değil, geçmişte de mevcuttu. Hatta birçok şehirlerin ortadan kalkması ve öneminin azalmasında, şüphesiz şehir ile kırsal arasındaki ilişkilerin değişmesinin ve bu değişikliklere göre şehirlerin eski önemlerini kaybetmelerinin büyük ölçüde rolü olmuştur. Önemi azalan şehirlere karşılık, karşılıklı ilişkiler ile yeni şehirlerinde kurulması ve gelişmesine zemin hazırlamış bulunmaktadır (Göney , 1989, s.75).

Çalışma sahamızı incelerken Keban’ın kuruluşunda rol oynayan fonksiyonları, geçmişte sahip olduğu fonksiyonları günümüz ile ilişkilendirerek günümüzde hâkim olan fonksiyonları ve bu fonksiyonların üzerine neler ekleyerek geleceğe taşıyabiliriz sorusunun üzerinde durmaya çalışacağız.

4.3.1. Keban’ın İdari Fonksiyonu

Bir yerin merkezi yer olarak gelişmesinde en önemli elemanlardan biri şüphesiz idari fonksiyondur. Bu fonksiyon ile ilgili tesisler yerleşme merkezinde toplanmıştır ve idari yönden çevre ile bilhassa kaza sınırları dâhilinde, karşılıklı münasebetin yalnız idari saha da yapılmasına sebebiyet vermektedir (Karaboran, 1989, s.89).

Yerleşme merkezinde bulunan idari fonksiyona ait kurum ve kuruluşların sayı ve niteliği bir yerleşmenin diğer fonksiyonlarının yanı sıra gelişme süreci üzerinde de etkili olmaktadır (Yiğit, 1994 s113). Çalışmamızda Keban’ın idari fonksiyonunun zaman içinde gösterdiği değişimleri incelemeye çalışacağız. Bu konu da ilçe ve ilçe merkezi tabirlerinin hatırlanması gerektiğini düşündüğümüz için önce bu tabirlere bakalım :”İlçeler bir veya birkaç bucaktan oluşan idari ünitelerdir. Bir ilçe birden fazla bucaktan oluşuyorsa merkezi konumdaki bucağa ‘Merkez bucağı’ diğerlerine ise ‘Taşra Bucağı’ denir. Bir ilçe ister tek bucaklı olsun, merkez bucağında ki bucak merkezi olan yerleşmeye ‘ilçe merkezi’ unvanı verilmektedir. Yani bu durumda söz konusu yerleşme hem merkez bucağının hem de bütün ilçenin idari merkezi durumundadır (Özçağlar, 1996, s.9).

İdari bakımdan Keban; kesin kuruluş tarihi bilinmemekle beraber tarihi dönemler içerisinde uzun süre hatta M.Ö. dahi varlığından söz edebildiğimiz bir yerleşmedir. Keban’ın adını çevresine duyurmaya başlaması Osmanlı Döneminde olmuştur. Gerek Fırat Nehrine yakınlığı gerekse sahip olduğu gümüş ve simli kurşun

yatakları sebebiyle Osmanlı Döneminde ekonomik anlamda ön plandaki yerleşmelerden olmuştur. Keban'ın Harput'a yakınlığı Harput'un da stratejik öneme sahip bir kale olması sebebiyle Keban eyalet merkezliği yapmıştır. Keban 1830'lu yıllardan itibaren eski önemini yitirmiş ve eyalet merkezi Harput'a nakledilmiştir. Tanzimat sonrası idari düzenlemelerle XIX. yy. sonlarında "Mamûrat-ül Aziz Vilayeti" sancağına bağlı bir kaza olmuştur.

1926 yılında yapılan idari teşkilatlanma sonucunda Keban ilçesine bağlı Hekimhan bucağı ve Tahir (Arguvan) bucağı Malatya iline; Muşar (Baskil) ilçe haline getirilmiş ve böylece Keban'dan ayrılmışlardır.

İdari alandaki bu değişimler Keban'ın etki sahasını üzerinde zaman içerisinde değişiklikler olmasına sebep vermiştir. Keban bugün 4 mahalle 30 köyden oluşmaktadır nahiyesi hiç yoktur.

Keban da birçok idari kuruluşun yer aldığı görülmektedir. Bu idari kuruluşlar hem Keban'a bağlı yerleşmelerin idari işlerini yürütmesi için hem de Keban'ın bağlı bulunduğu Elazığ ile olan idari işlerini yürütmesi için Keban'a bağlı Kallar Mahallesiinde toplanmıştır.

Tablo 9. Keban'da Bulunan Resmi Kurum ve Kuruluşlar

Kaymakamlık	Keban HES işletme müdürlüğü
Belediye	DSİ su ürünleri şube müdürlüğü
İlçe Jandarma Komutanlığı	Gıda tarım hayvancılık ilçe müdürlüğü
İlçe Emniyet Müdürlüğü	İlçe toplum sağlığı merkezi
İlçe nüfus müdürlüğü	İlçe özel idare müdürlüğü
Mal müdürlüğü	İlçe gençlik hizmetleri ve spor müdürlüğü
Tapu müdürlüğü	T.C. Ziraat Bankası
Keban müftülüğü	PTT Müdürlüğü
Keban sosyal yardımlaşma dayanışma vakfı	

Kaynak: Keban Kaymakamlığı

4.3.2. Keban'ın Sosyal Fonksiyonu

Sosyal Fonksiyonlarda bir yerleşmeye merkezilik özelliği veren unsurlar arasında yer almaktadır. Sosyal tesisler yalnızca yerleşme (Kasaba-Şehir) merkezindeki nüfusa hizmet için değil, köylere ve yakın çevreye hizmet götürmek mecburiyetindedir.

Bilindiği gibi şehir, doktorları eczaneleri, dispanserleri, ve hastaneleriyle bütün bir çevresinde belli bir bölgenin sıhhi merkezidir (Karaboran, 1989 s.90). Çalışma sahasında bir tane toplum sağlığı merkezi var bu merkez içinde 6 hekim 6 ebe görev yapmaktadır, hemşire yoktur. Hastane olmadığı için Keban'da bulunan 1 ambulans ile hastalar Elazığ'a sevk edilmektedir.

Keban'ın sosyal ve sağlık fonksiyonları açısından merkezilik özelliği yoktur.

4.3.3. Keban'ın Ticari Fonksiyonu

Kazanç sağlamak amacıyla mal alıp satma işlemine ticaret denir. Bu terim Türkçe'mizde alış veriş veya alım satım(tecim) terimleri ile ifade edilir. Ticaretle uğraşan meslek erbabına da Tüccar denilmektedir. Ticaret faaliyetinin iç tüketim merkezleri, yani iç pazarlarına yönelmiş bölümlerine iç ticaret, yabancı ülkelere yönelmiş bölümüne dış ticaret denir (Doğanay, 1998 s.557).

İnsanoğlunun sayısız ihtiyaçları sosyal olma özelliğinden dolayı çeşitli şekillerde giderilmiştir. Yerleşim birimlerinin tamamında orada yaşayan insanların ihtiyaçlarının karşılandığını söylemek mümkün değildir. Keban sahip olduğu balıkçılık potansiyeli sebebiyle çevresine göre bir ekonomik merkez olma özelliği taşıyor. Şu anki nüfusunun günlük, periyodik kısmen uzun vadeli ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir.

Keban ticaret yapısını balıkçılık, hizmet sektörü, tarım ve hayvancılık faaliyetleri üzerinden sürdürmektedir. Keban yakınında bulunan köyler içinde küçük bir ticaret merkezi durumundadır. Fakat yakınında Elazığ ve Malatya gibi iki büyük merkezin olması ticari merkez olma özelliğini oldukça kısıtlamaktadır. Balıkçılık sektörü desteklenip sektör büyütülürse Keban'ın ticari fonksiyonu merkezilik özelliği kazanacaktır. Mevcut durumda dahi yurt dışına ciddi balık ihracatı yapılmaktadır.

Tablo 10. Keban’da Yer Alan Perakende Ticaret İşletmeleri

PERAKENDE TİCARET					
Günlük İhtiyaçlar		Periyodik İhtiyaçlar		Uzun vadeli İhtiyaçlar	
Faaliyet Kolu	İş Yeri Sayısı	Faaliyet Kolu	İş Yeri Sayısı	Faaliyet Kolu	İş Yeri Sayısı
Bakkal	9	Konfeksiyon	3	Mobilya-Halı	3
Kasap	5	Tuhafiye	3	Beyaz Eşya	1
Fırın	7	Züccaciye	2	Kuyumcu	0
Market	3	Ayakkabıcı	3	Elektrik Malzem.	3
Tekel Bayii	1	Kırtasiye	1	Çeyiz	2
Büfe	3	Fotoğrafçı	1		
Kuruyemişçi	4	Tüpçü	3		
		Camcı	1		
		Hırdavatçı	3		
TOPLAM	32		20		9

Kaynak: Arazi Etütleri, Keban Mal Müdürlüğü Verilerinden Yararlanarak(2017)

Tablo 11. Keban’da Yer Alan Büyük Ticaret İşletmeleri

BÜYÜK TİCARET İŞLETMELERİ							
İnşaat Malz. Satışı		Toptan Bakkaliye Un Ticareti		Toprak Mah. Ve Yem Ticareti		Tarım İlaç Ve Gübre Ticareti	
Faaliyet Kolu	İş Yeri Sayısı	Faaliyet Kolu	İş Yeri Sayısı	Faaliyet Kolu	İş Yeri Sayısı	Faaliyet Kolu	İş Yeri Sayısı
İnşaat Malz. Satışı	2	Toptan Bakkaliye	1	Yem Satışı	1	Gübre	1

Kaynak: Arazi Etütleri, Keban Mal Müdürlüğü Verilerinden Yararlanarak(2017)

Keban ‘da toptancı ticaretinin yaygın yapılmadığını görüyoruz perakende ticaret yaygındır. Yani Keban ticarete dışa bağımlıdır alışverişini yakın yerleşme yeri olan Elazığ ‘dan yapar, ticari olarak gelişmediğini görürüz. Buna paralel olarak şehrsel fonksiyonlarda gelişme gösterememiştir

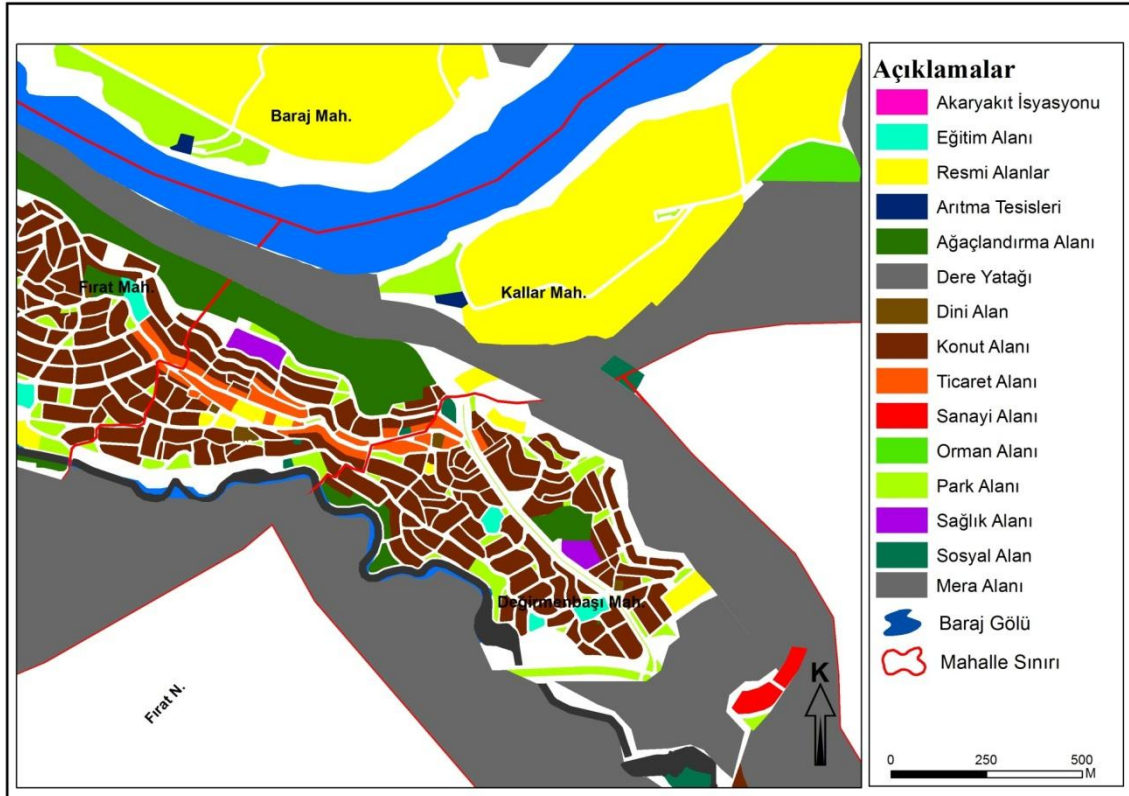
Keban’da küçük bir sanayi sitesi vardır. Bu sanayi sitesi içerisinde 1 oto lastikçi, 2 demirci, 2marangoz 1 oto elektrikçisi 1 motosiklet tamircisi vardır.

Ziraat bankası şubesi 8 personel ile hizmet vermektedir.

Araştırma sahasında dışarıya satılan ürünlerin başında balık gelmektedir. Keban ile özdeşleşen balık başta Elazığ olmak üzere iç pazara sunulmaktadır. Bunun yanı sıra Üretilen 17.300 tonluk Alabalık’ ın ve 1500 tonluk somon’ un %50 lik kısmından fazlası yurt dışına ihraç edilmekte özellikle Avrupa Ülkeleri ve Rusya tarafından satın alınmaktadır. Balık üreticileri kendi imkânları ve bağlantılarıyla ticaret yaptıklarından bu sektör Keban’da hak ettiği yeri alamamıştır.

Ayrıca araştırma sahasında yetiştirilen biber ve domateste iç pazarda Elazığlılar tarafından tercih edilen, ürünlerdendir. Bu ürünlerde yerel olarak pazarlanmaktadır. Keban'da ve Elazığ'daki pazarlarda satılmaktadırlar. Hayvansal ürünler ise daha çok ev ihtiyacını karşılamak için üretildiğinden satışları fazla yapılmamaktadır, az miktarda canlı hayvan satışı yapılmaktadır.

Harita 14. Keban 'ın (Elazığ) Merkezi İş ve Ticaret Sahası (2017)

4.3.4. Keban'ın Kültür Fonksiyonu

İktisadi ve idari fonksiyonlar kadar kültür hizmetleri de, yeryüzünde bazı şehirlerin gelişmesinde ve önemlerinin devam etmesinde büyük ölçüde rol oynamaktadır (Göney, 1984 s.199). Bir yerleşme alanında kültür fonksiyonları çok çeşitlilik göstermektedir. Bu fonksiyonları eğitim ve dini hizmetler olarak ikiye ayırabiliriz. "Yerel hizmetler kültür ve sanat etkinlikleri de" kültür fonksiyonları içinde sayılabilir (Yiğit, 1994 s.16).

Bir yerleşmenin kültürel faaliyetlerinin birimi olan kültür fonksiyonu yalnız yerleşme merkezinde ki etkisiyle değil, merkezden çevreye de etkisini göstermektedir (Karaboran, 1989 s.90) Merkezden çevreye doğru hizmet alanını genişleten kültür

fonksiyonu Keban’da dini ve eğitim kurumları ağırlıkta olmak üzere Halk Eğitim Merkezi, Alabalık Şenlikleri ve 15 günde bir çıkan Keban yerel gazetesinden söz edebiliriz. Gazete 2005 yılının Eylül ayından beri çıkmaktadır ilk yıllarında haftalık olarak basılmıştır, günümüzde ise 15 günde bir basılmaktadır. .Elazığ dışında yaşayan Kebanlıların gazeteye abonelikleri mevcuttur.

Fotoğraf 15. Alabalık Şenliklerinden Görüntü

Keban’da Cumhuriyet öncesinde de eğitim kurumlarının bulunduğu bilinmektedir. Osmanlı Maarif Nezareti İhsaiyyat Kalemi yayınlarına göre 1913-1914 ders yılı kayıtlarına göre Keban ve bağlı yerleşmelerde 9 mektep, 8 öğretmen(erkek)İlköğretim öğrencileri; 320 erkek 5 kız, zorunlu eğitim yaşında ki çocuklar; 1172 erkek 1038 kız okula devam etmeyen erkek öğrenci802 kız öğrenci 1033’dür.Buda eğitim durumunun cumhuriyetten önce ne kadar kötü olduğunu gösteriyor.

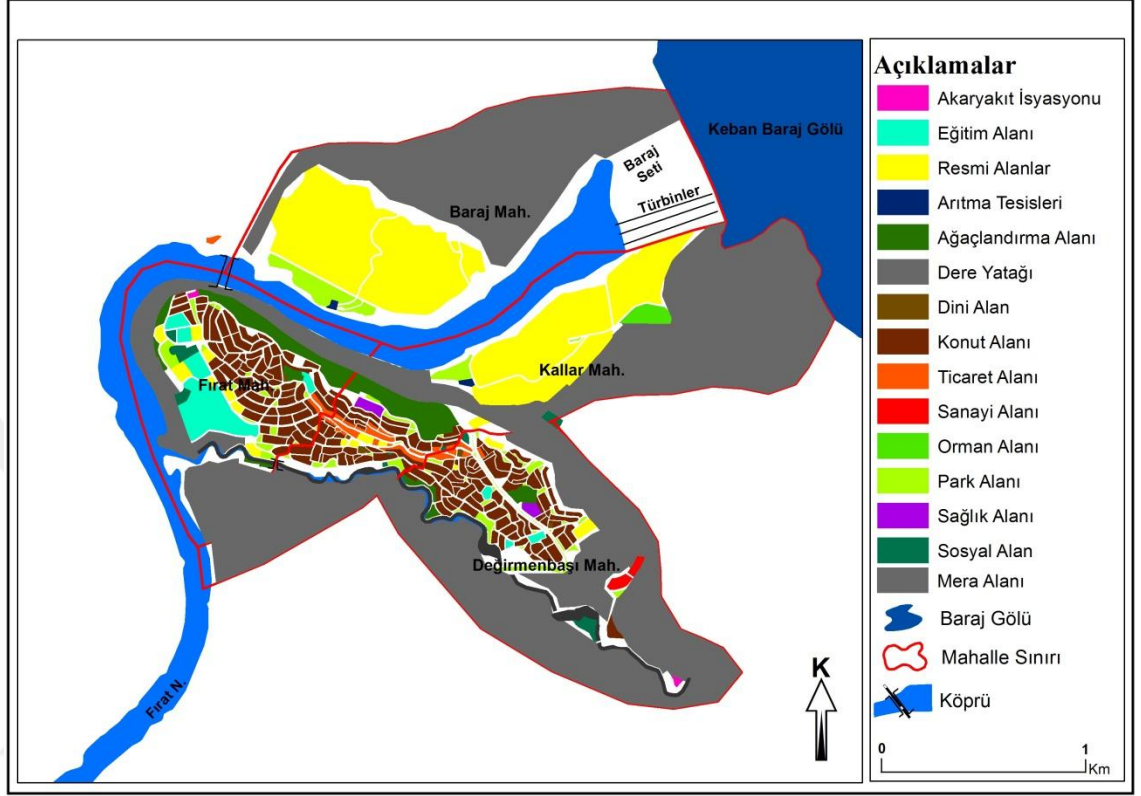
Ayrıca Keban’da Kaymakam Ahmet Arık’ın girişimiyle 2011 yılından 2014 yılına kadar 4 yıl boyunca 3 gün süren Alabalık Şenlikleri düzenlenmiştir. Yapılan Alabalık şenlikleri Keban’ın tanıtımında etkili olmuş ve Keban’a ticari anlamda hareketlilik kazandıran faaliyetlerden olmuştur. Günümüzde Alabalık Şenlikleri yapılmamaktadır.

Keban Müftülüğü tarafından çocuklara ve yetişkinlere yönelik Kur’an kursları verilmekte 4-6 yaş çocukları için 2 tane yetişkinler için 7 tane Kur’an kursu vardır. Müftülükte 45 personel çalışmakta 1 müftü 1 vaiz 4 kadrolu Kuran kursu öğreticisi 7 geçici kuran kursu öğreticisi, 24 imam, 4 müezzin, 2 memur, 1 hizmetli, 1 şoför çalışmaktadır.

Keban’da 1968 yılında kurulan Halk Kütüphanesi de kültürel fonksiyonlar içinde ele alınabilir. 2017 yılı sonu kitap sayısı 10.111 adettir, Okuyucu sayısı 2955

kişi, kayıtlı üye 257 kişidir. Kütüphanede kadrolu personel yoktur başka kurumlardan geçici görevlendirme ile yürütülmektedir.

Harita 15. Keban ‘ın (Elazığ) Arazi Kullanımı (2017)

4.3.5. Keban’ın Turizm Fonksiyonu

Keban çevresine göre turizm yönünden zengindir. Elazığ’ın ilçeleri arasında yerelde olsa turistlik faaliyetlerin en fazla görüldüğü ilçedir. Keban’ın turizm açısından adından söz ettirmesinin temelde iki sebebi vardır. Birincisi Keban Baraj Gölü diğeri ise Çırçır Şelalesidir. Özellikle bahar ve yaz aylarında Çırçır ‘a gelen ziyaretçi sayısı günlük 1000 kişiyi bulmaktadır. Keban eski çağlardan beri yerleşmelere ev sahipliği ettiği için turistik eserler bakımından da zengindir. Kuruluş yeri ve zengin yer altı kaynakları ile Keban birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bunun sonucu olarak arkeolojik öneme sahip eserler fazladır. Uluslararası alanda çok başarılı bulunan dev-arkeolojik kurtarma projelerinden Keban Projesi 1965–1974 yıllarında Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) koordinatörlüğünde gerçekleştirilmişti. Keban Projesi, Mısır’daki Aswan Projesi’nden sonra dünyadaki en kapsamlı kurtarma çalışmalarından biriydi. Komşu ülkelere de örnek oluşturan bu projeye sınırlarımızın ötesinde, aynı su

İlçe merkezinde bulunmaktadır. IV. Murat Bağdat seferine giderken askerlerin geçişi için bu köprüyü yaptırmıştır. Köprünün ayakları taştan yapılmış olup, köprü yıkılmıştır. Yıkılan köprünün yerine iki ayağa demir uzatılarak üzerine tahta konularak ulaşım sağlanmaktadır.

Fotoğraf 16. IV. Murat Köprüsünden Görüntüler

4.3.5.2. Tarihi Çeşme

Elazığ Keban ilçesindeki çeşme Osmanlılar zamanında yapılmıştır. Eyvanlı tipte çeşmedir. Düzgün kesme taştan yapılmıştır. Sokak üzerindedir. Yusuf Ziya Paşanın Kızının Türbesi yakınındadır. Sivri kemerli eyvanlı tiptedir. Kemer payesi silme ve saçaklı kısımları tezyinatlıdır. Çeşmeden bugün su akmamaktadır.

Fotoğraf 17. Tarihi Çeşme

4.3.5.3. Tarihi Hamam

İlçe Merkezinde bulunmaktadır. Hamam özel mülkiyete ait olup üstü bahçe olarak hamam odaları ambar olarak kullanılmaktadır. Osmanlılar zamanında yapıldığı tahmin edilmektedir. Tarihi Hamam harap bir durumdadır. Müze Müdürlüğü ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Müdürlüğüne üzerinde araştırma yapılması gerekmektedir.

Fotoğraf 18. Hamamdan Kalan Yıkıntılar

Fotoğraf 19. Hamam Kalıntıları

4.3.5.4. Çır Çır Şelalesi

Keban Baraj gölünün faaliyete geçmesinden sonra meydana gelmiş doğal bir şelaledir. Bu şelale dünyanın en genç doğal şelalerinden biridir. Keban ilçesine girişte sol tarafta bulunan çır çır şelalesinde alabalık yetiştirme tesisleri vardır. Alan içinde restoran mevcut olup alabalık ve yöresel yemek ikramları yapılmaktadır. Doğal güzelliğiyle ilçe turizminde önemli bir yer tutan Şelalenin çevre düzenleme ve alternatif projelerle daha cazip hale getirilebilir.

Fotoğraf 20. Çırçır Balık Yetiştirme Tesisleri

Fotoğraf 21. Çırçır Şelalesi

Fotoğraf 22. Çırçır Tesisleri

4.3.5.5. Keban Baraj Gölü

Enerji açısından dev bir yatırım olan Keban Barajı, 1965-1975 yılları arasında inşa edildi. Beton ağırlık ve kaya dolgu tipi olan barajın gövde hacmi 16.679.000 m³ ve normal su yüksekliğinde hacmi; 31.000 hm³, alanı ise 675 km² Keban Baraj Gölü bu özellikleriyle Türkiye'nin Atatürk Barajı'nın gölünden sonra en büyük yapay gölüdür. Doğal göllerle bir arada sıralandığında Van Gölü, Tuz Gölü ve Atatürk Baraj Gölü'nün ardından 4. sırada yer almaktadır. 1330 Megawatt kurulu güce sahip barajın yıllık enerji üretimi 6 Milyar kW. Kurulduğunda tüm yurttaki üretilen elektriğin, tek başına %20'sini karşılayan Keban Barajı'nda, ortalama olarak saniyede 635 m³ su geçişi var. 1974 yılında ilk 4 büyük tribünü, 1981 yılında da diğer 4 türbini devreye girdi.

Murat nehri vadisi boyunca uzunluğu 125 km'yi bulan baraj gölü sahilinde turistik tesisler yer alıyor ve bu göl aracılığı ile Elazığ'ın Ağın, Tunceli'nin Pertek ve

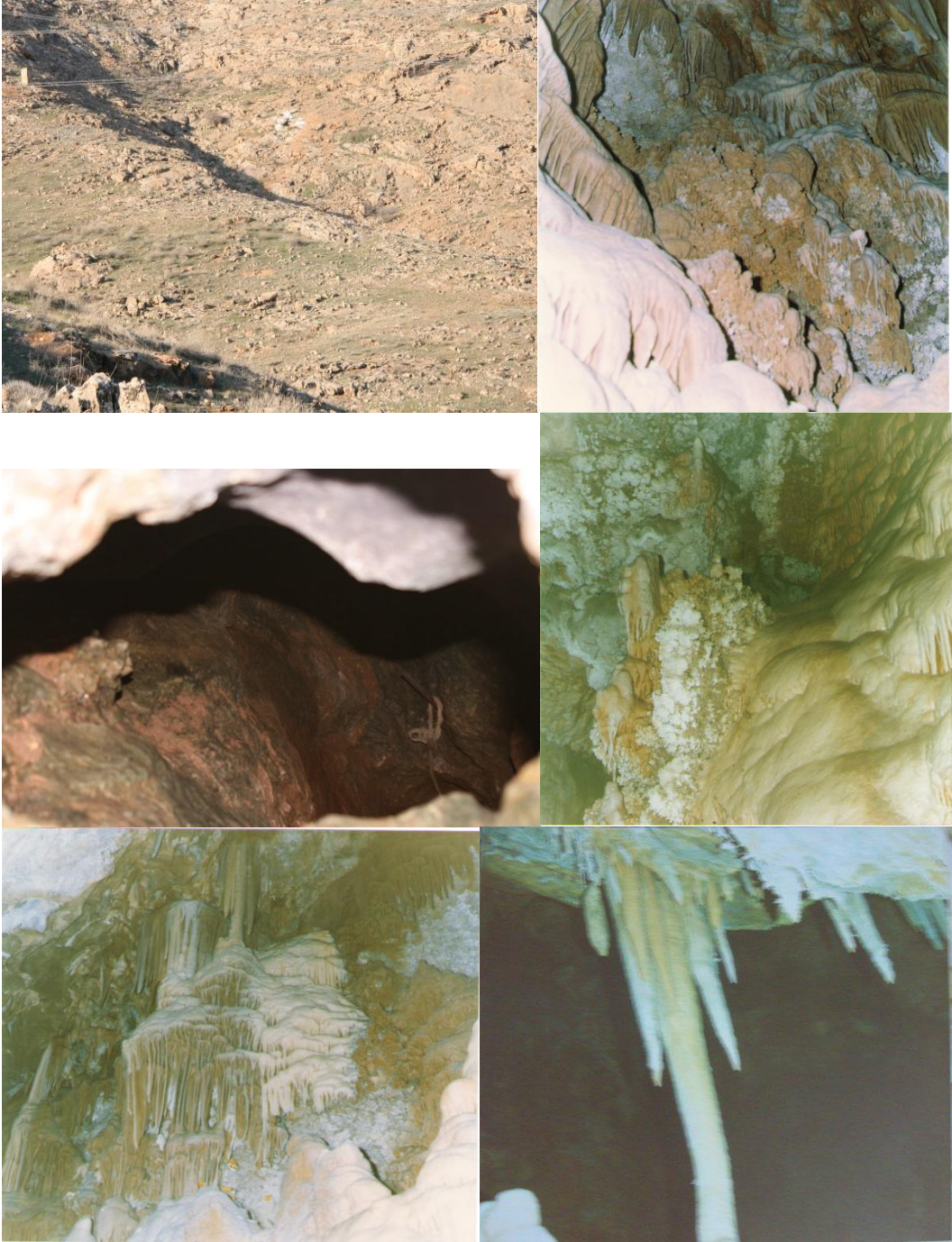
Çemişgezek ilçelerine ulaşım yapılabilmektedir. Güneydoğu Anadolu Projesi'nin temeli olan Keban Barajı, bu özellikleriyle, dev bir yatırımdır. Baraj mevki Elazığ'ın 45 km kuzeybatısında, Malatya'nın 65 km kuzeydoğusunda olup, Karasu ve Murat nehrinin birleştiği yerden 10 km daha aşağıda nehrin aktığı en dar boğazlarından birindedir. Karasu ile Murat nehirlerinin birleşmeleri ile meydana gelen Fırat nehrinin bu birleşme noktasından itibaren ilk uygun baraj yeridir. Keban Baraj Gölünün ve kıyı kesimlerinin turizm, spor, eğlence, piknik alanları vb. alanlarda kullanılmasına çok elverişli yerler bulunmaktadır. Keban Baraj gölü üzerinde tekne turlarının yapılacağı alanları oluşturulmalıdır. Yine kıyı kesimlerinin uygun alanlarında piknik alanları, yürüyüş parkurları, kafeteryalar, dinlenme alanları, kamelyalar, spor amaçlı alanlar çevre düzenlemesi yapılarak ilçeye kazandırılmalıdır.

Fotoğraf 23. Keban Baraj Gölü

4.3.5.6. Keban Sarkıt Dikit Mağarası

Keban Damlataş Mağarası, Elazığ ili, Keban İlçesinde bulunmaktadır. Giriş ağzı Keban Barajı sağ sahilinde, EUAŞ sitesinin kuzeyinde yer almaktadır. Jeolojik devirlere ait bir mağaradır. Dik dağ yamacında dar bir ağzı vardır. Ağız kısmı (40x40 cm.) ebadındadır. Takriben 200 m.lik dar bir inişte sarkıt ve dikitlerin bulunduğu alana inilmektedir. Dik ve kayalık bir yamaçta bulunan giriş oldukça dar (takribi 70–80 cm) bir insanın zor girebileceği genişliktedir. Mağaranın girişinden itibaren takribi 40 m’lik 90 derecelik bir eğimle inişi bulunmaktadır. Bu kısımdan sonra 4 m² ‘lik bir boşluk bulunmaktadır. Bu boşluktan kuzey yönüne doğru 3m yüksekliğinde 50-60 derecelik bir eğimle bir kaya yarığı bulunmaktadır. 125 m inildikten sonra takribî 10.000 m³’lük boşluk bulunmaktadır. Bütün yüzeylere yayılmış sarkıt ve dikitler bulunmaktadır. Bu boşluk kısmın kuzey yönüne, tahminen baraj gövdesine doğru giden bir galeri var ki burada hava sirkülasyonu olduğu ve bunun da dış yüzey ile bağlantılı olabileceği düşünülmektedir. Büyük boşlukta bulunan diğer bir galeri, 90 derecelik bir eğimle aşağıya doğru 20 m gitmekte ve orada da büyük bir boşluk bulunmaktadır (10000m³). Bu kısımda altında bir alan olduğu buranın da bir adeta bir gölet şeklinde olduğu söylenmektedir. Bu mağaraya inenler Daha önce İnsuyu ve Damlataş gibi benzer mağaralarını girdiklerini ama buradaki güzellik ile mukayese edilemeyeceğini belirtmektedirler. Mağaranın incelenmesi amacıyla uzman ekiple, donanımlı bir şekilde içine girilmesi, mağaranın doğal yapısını bozmadan turizme kazandırılması yönünde çalışmalar yapılması gerekmektedir.

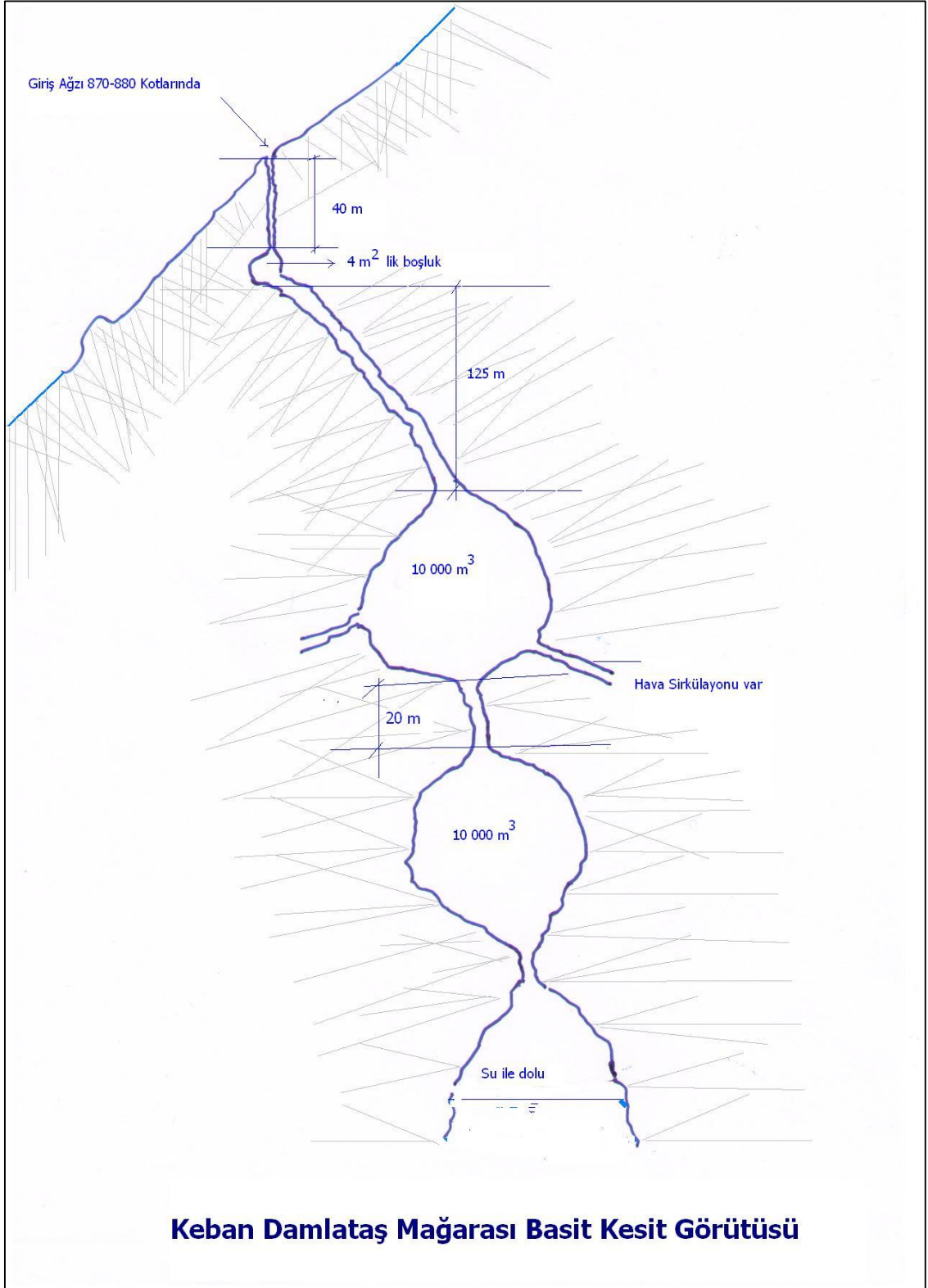

Fotoğraf 24. Sarkıt Dikit Mağarası

Fotoğraf 125. Mağaranın Girişi (Ağızı)

Şekil 2. Mağaranın Basit Görüntüsü

Kaynak: Keban Kaymakamlığı 60'lık Brifing Dosyası

4.3.5.7. Kilise

Keban İlçesi merkezdedir. Kallar Mahallesi, Çarşı içi mevkiindedir. Mimari üslubu ortaçağ dönemine benzemektedir. Dikdörtgen planlıdır. Duvar kısımları moloz taştan yapılmıştır. Yapı dikdörtgen planlı olup apsise dik üç nef ayrılmıştır. Dış mimaride Türk tesirleri çoktur. İç duvarlardaki freskler çok bozulmuştur. Kilise Belediye tarafından Garaj olarak kullanılmıştır.

Bakımsızlıktan harap durumdadır. Yağmur sularının duvarlarından ve tavanında sızması sonucu çok tahrip olmuş vaziyettedir. Kilise şu an boş vaziyette olup, ivedi olarak, restorasyon, statik aydınlatma ve çevre düzenleme projelerinin hazırlanarak uygulama işine geçilmesi gerekmektedir. Korunmadığı takdir de yıkılması an meselesidir. Restorasyon çalışmalarından sonra kilise olarak turizme kazandırılması ilçe turizmi için önemli sonuçlar doğuracaktır.

Fotoğraf 26. Kilise

4.3.5.8. Kıyı Şeridi Sosyal Alanı

Keban Kaymakamlığının kendi imkânlarıyla yapmış olduğu kıyı şeridi sosyal tesis projesi kapsamında spor alanları oluşturma çalışmaları yapılmaktadır. Keban Kaymakamlığınca yürütülen çalışma Valiliğimiz, İl Özel İdaresi Genel Sekreterliği, Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından desteklenerek ve maddi yardım sağlandığı takdirde, oluşturulacak spor tesislerin yan tarafındaki kıyı şeridi üzerinde yürüyüş parkurları, kamelyalar, oturma bantları, piknik alanları projeyi tamamlayacak nitelikte olacaktır. Turizm üst yapısını oluşturma acısında projenin desteklenmesi gerekmektedir.

Fotoğraf 27. Kıyı Şeridi Sosyal Alanı

Fotoğraf 28. Kıyı Şeridi Sosyal Alanındaki Çalışmalar

4.3.5.9. Yusuf Ziya Paşa Camii

Elazığ, Keban İlçesi Kallar Mahallesiinde bulunan, 18.yy'da (H.1210), Osmanlılar döneminde Yusuf Ziya Paşa tarafından yaptırılmıştır. Cami medrese, kütüphane, şadırvan ve Hazire' den meydana gelmiş bir külliye'dir. Düzgün kesme taştan yapılmıştır. Medresesi bugün mevcut değildir. Camii, kare planlı harim kısmın ona kısmı kubbe yan kısımları tonozla örtülüdür. Kubbe içi yazı ve bitki motifleriyle süslüdür. Mihrap sade bir işçilik gösterir. Minber üzerindeki bezemeler ise dikkat çekicidir. İçte serili halılar ve tunçtan büyük şamdanlar da önem taşırlar. Yuvarlak kemerli kapı rozet ve bitki motifleriyle süslüdür. Son cemaat mahalli revaklıdır. Minare batıda yer alır. Sekizgen kaideli çokgen gövdelidir. Şerefeye altı stalâkit (yumurta)'dır. Şerefesi ise taş kafeslidir. Camiden müstakil olarak yapılmıştır. Harim kapısında iki kemer arasında kitabesi vardır. Şadırvan: Sekizgen planlı üst kubbesi bugün mevcut değildir. Kütüphane: Caminin batısında iki katlı bir yapıdır. Üzeri kubbe ile örtülüdür. 1810- 12 tarihinde yapıldığı kitabesinden anlaşılır. Camiinin restorasyon çalışmalarına başlanmıştır.

Fotoğraf 29. Yusuf Ziya Paşa Camisi(1960)

Fotoğraf 30. Caminin Avlusu

Fotoğraf 31. Caminin Kitabesi

Fotoğraf 32. Caminin Minberi

Fotoğraf 33. Caminin Girişı ve Minaresi

Fotoğraf 34. Caminin Şadırvanı

Fotoğraf 235. Yusuf Ziya Paşa Camisinde Restorasyon Çalışmaları

4.3.5.10. Yusuf Ziya Paşa'nın Kızının Türbesi

Osmanlılar döneminde yapılmıştır. Kitabesi sökülmüştür. Kare planlı yapının örtü sistemi yıkılmıştır. Düzgün kesme taştan yapılmıştır. Sokak üzerindedir. Kare planlı yapının örtü kısmı yıkılmıştır. Kubbeye örtülü olduğu düşünülmektedir. Kapı ve pencere kemerleri sivri olup tezyinatlıdır. Kapı kemeri üzerinde kitabesi bugün mevcut değildir. Türbe için gerekli bakım ve aydınlatma işleri yapılırsa en azından yerel ölçekte inanç turizmi için katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Fotoğraf 36. Yusuf Ziya Paşanın Kızının Türbesi

4.4. Keban'ın Eğitim Fonksiyonu

İlçede;

1 mesleki ve teknik Anadolu Lisesi 1 çok programlı Anadolu Lisesi 1 ortaokul 1 imam hatip ortaokulu 3 ilkokul ilçe merkezinde yer almaktadır. Köylerde eğitim öğretime açık okul yoktur, İlk ve orta öğretimde okullaşma oranı %100'dür, Çok Programlı Anadolu Lisesi Bünyesinde Anadolu Lisesi Anadolu İmam Hatip Lisesi

Anadolu Meslek Lisesi olmak üzere 3 okul türünde eğitim verilmektedir. Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Bünyesinde; Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Yiyecek İçecek teknolojisi bölümleri bulunmaktadır

Atatürk, Baraj, Fevzi Çakmak İlkokullarında, Musa Coşkun Ortaokulunda ve Mesleki Teknik Anadolu Lisesi bünyesinde 6 anasınıfı olup toplamda 110 öğrencisi vardır

Mesleki ve teknik Anadolu lisesinde 80 kapasiteli pansiyon vardır 30 öğrenci pansiyonda barınmaktadır.

Ayrıca ilçede 1 özel kız öğrenci yurdu bir erkek öğrenci yurdu faaliyet göstermektedir. Kız öğrenci yurdunda 8 öğrenci kalmaktadır. Erkek öğrenci yurdu eğitim öğretime ara vermiştir.

Tablo 12. Keban İlçesinde Eğitim Kurumlarının Bina Durumu

OKUL/KURUM ADI	DERSLİK SAYISI	BİRİM-ODA SAYISI	PANSİYON YATAK SAYISI	LOJMAN SAYISI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	-	7	-	-
Halk Eğitim Merkezi	2	6	-	-
Öğretmenevi	-	9	11	-
Çok Programlı Anadolu Lisesi	12	16	-	-
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	4	16	80	10
Atatürk İmam Hatip Ortaokulu	6	4	-	-
Musa Coşkun Ortaokulu	13	15	-	-
Atatürk İlkokul	8	12	-	-
Baraj İlkokulu	6	13	-	-
Fevzi Çakmak İlkokul	11	9	-	-

Kaynak: Keban İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Tablo 13. Keban'ın Öğrenci Durumu

Okul Adı	Ana Sınıfı	İlkokul	Ortaokul	Lise
Atatürk İlkokulu	13	95	-	-
Baraj İlkokulu	38	57	-	-
Fevzi Çakmak İlkokulu	24	90	-	-
Atatürk İmam Hatip Orta Okulu	-	-	77	-
Musa Coşkun Orta Okulu	24	-	223	-
Çok Programlı Anadolu Lisesi	-	-	-	128
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	19	-	-	42

Kaynak: Keban İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

İlçenin toplam öğrenci sayısı;830'dur. İlçede 76 tane öğretmen 23 tane yönetici vardır.

Okullarda süren bilimsel faaliyetler vardır. İlçede ki İmam Hatip Ortaokulu TÜBİTAK 4006 Bilim fuarına katılmış, Çok programlı Anadolu Lisesi TÜBİTAK Liseler arası Malatya Bölge sergisine katılmıştır. Atatürk İlkokulu Örnek Çalışmalar Paylaşım Günlerine katılmıştır.

İlçede Taşınmalı İlköğretim Uygulaması yapılmaktadır. Bu kapsamda; Altinkürek-Beydeğirmeni, Sağdıçlar-Aşağıçakmak, Denizli-Kopuzlu-Dürümlü, Güzergâhlarından toplam 23 öğrenci 3 araçla taşınmaktadır. İlçede ki Aslankaşı köyü Arkulu mezrasında İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından Aydınlar öğrenci taşıma güzergâhı ile Elazığ Merkez Koruk köyü ilkokuluna taşınmaktadır.

Fotoğraf 37. Keban İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Fotoğraf 38. Keban Fevzi Çakmak Okul Bahçesi

Fotoğraf 39. Keban Çok Programlı Anadolu Lisesi

İlçede aynı zamanda Fırat Üniversitesine bağlı bir meslek yüksek okulunda var. 1991 yılında Etibank Genel Müdürlüğü Keban Maden Arama Müdürlüğüne ait Simli Kurşun Tesislerinin bir protokol ile eğitim ve öğretimde kullanmak kaydı ile Fırat Üniversitesine devredilmesinin akabinde Fırat Üniversitesi Senatosu kararı ile Elazığ Meslek Yüksekokulu bünyesinde bulunan Su Ürünleri Programının Yüksekokulumuza aktarılması, Maden ve Hidroelektrik Santralleri programlarına öğrenci alınmasıyla

eğitim ve öğretime başlamıştır. Keban ilçesinde 3 program ile eğitim – öğretime başlayan yüksekokulumuz 8 bölüm 10 programa ulaşmıştır. Yüksekokul yaklaşık 103 000 m2’ lik bir alan üzerinde 11 dersane, 3 laboratuvar, 1 Hidromekanik laboratuvarı, Bilgi teknolojisi, laboratuvarı, idari bina, yemekhane, kafeterya, spor kompleksi, kız ve erkek öğrenci yurtları, 12 adet lojmanı, 5 adet plastik, 1 adet cam ve ısıtmalı seranın bulunduğu bir yerleşke alanına sahiptir

Meslek Yüksek Okulu bünyesinde aşağıdaki bölümler bulunmaktadır.

1. Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü,
2. Çevre Koruma Teknolojileri Bölümü,
3. Gıda İşleme Bölümü,
4. Elektrik ve Enerji Bölümü,
5. İnşaat Bölümü,
6. Madencilik ve Maden Çıkarma Bölümü,
7. Park ve Bahçe Bitkileri Bölümü,
8. Su Ürünleri Bölümü

Toplamda 427 öğrenci mevcut olup, 17 akademik personel görev yapmaktadır. İpekböceği yetiştiriciliği Programı Türkiye’de tek program özelliği taşıyor.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. EKONOMİK FAALİYETLER

5.1. Doğal ve Beşeri Faktörler

İklim, yüzey şekilleri, toprak bitki örtüsü vb. unsurlar doğal ortamı oluşturur. Doğal elemanlar ekonomik faaliyetin çeşitliliğini, yerini ve özelliğini belirler. Ekonomik faaliyetleri temel belirleyici doğal ortam şartlarıdır. Beşeri faktörler arasında; nüfus , madencilik, yerleşme , ulaşım imkânlarını sayabiliriz. Doğal ve beşeri şartlar birlikte ele alınarak bir yerleşmenin ekonomisi üzerinde yorum yapabiliriz.

İkliminde ekonomik faaliyetler üzerinde etkisi büyüktür. Keban'ın iklim özelliklerine baktığımızda çevresine göre nispeten olumlu şartlar göstermektedir. Bu durum tarımsal ürünlerin üretimine yansımıştır Keban'da sebzeçilik ve bahçe yetiştiriciliğini önemli kılmıştır.

Yeryüzü şekillerine baktığımız da Keban'ın eğimden kaynaklı olumsuz şartlara sahip olduğunu görüyoruz tarım yapılacak arazi dardır.

Keban ilçesindeki en önemli ekonomik faaliyet madenciliktir. Keban'ın madencilik tarihi çok eskilere gitmektedir. Keban sahip olduğu bu ekonomik faaliyeti yerleştiği sahanın jeolojisine borçludur.

Kuruluş yeri itibariyle tarım arazileri dardır. Görülen başlıca toprak tipleri kahverengi topraklar ve kırmızımsı kahverengi topraklar ve çıplak kayalıklardır. Keban'daki ekonomik ilişkilerin gelişmesi için Alabalık üretiminin desteklenmesine, yurt dışına ihracatta bürokratik engellerin kaldırılmasına bura da üretim yapan küçük işletmelere destek verilmesine ihtiyaç vardır. Balıkçılık ile ilgili önce yerel sonra küresel entegrasyon sağlanması Keban'ın ekonomisi açısından gelecek sağlayacaktır.

5.2. Ekonomik Faaliyetler

5.2.1. Tarım

Çalışma sahamızda arazi engebeli olduğundan ve iklim koşullarında elverişli olmadığından tarımsal ürün çeşitliliği yoktur. Bahçe tarımı ve meyvecilik yapılmaktadır. Kayısı ve dut ağaçlarının yoğunluğu dikkate çekmektedir. Tüm evlerin bahçelerinde dut ağacı vardır. Yetiştirilen tarım ürünleri iklim koşullarından (don ve doludan) etkilenmektedir.

Yüzey şekillerinin elverişsizliği sebebiyle tarım ticarete dönük yapılmamakta sadece küçük alanlarda aile yetiştiriciliği vardır. Her evin bahçesinde dut ağacı vardır Osmanlı döneminde Keban'da ipek böcekçiliği yapıldığı bilinmekte dut ağaçlarının çokluğu da buradan gelmektedir. Bu gün Keban M.Y.O. ipek böcekçiliği yetiştiriciliği programı Türkiye de tek program olma özelliği göstermesi de bu kültürün yansımalarından kaynaklı olabilir.

5.2.2. Hayvancılık

5.2.2.1. Büyükbaş Hayvancılık

Keban zengin yer altı kaynaklarına sahip olduğu için hayvancılık hiçbir zaman ana geçim kaynağı olmamıştır. Sadece ev halkının ihtiyacını karşılamaya yönelik ve alışkanlıklar sebebiyle hayvan yetiştiriciliği yapılmaktadır. Keban evleri iki katlı olarak inşa edilmiştir alt katlar ahır ve samanlık olarak kullanılarak büyük baş hayvancılıkta yararlanılıyor. Baraj mahallesinde hiç hayvan yetiştiriciliği yapılmamaktadır çünkü bu mahallenin tamamı kamusal alan ve lojmanlardan oluşmaktadır (bkz tablo) Araştırma sahası eğimli ve engebeli olduğu için büyükbaş hayvancılık besi hayvancılığı şeklinde yapılmaktadır. Keban Etibank Maden işletmeleri döneminde iki emekli nesil çıkardığı için hayvancılık faaliyetleri günümüzde de geçmişte olduğu gibi sönük kalmıştır.

5.2.2.2. Küçükbaş Hayvancılık

Tablo 14. Keban'da Mahallere Göre Küçükbaş ve Büyükbaş Hayvan Sayıları

Keban'da Mahallelere Göre Hayvan Sayıları(2017)						
Mahalle Adı	Koyun s.	Keçi s.	K.baş Top	Siğir s.	Manda S.	B.baş Top.
Baraj Mah.	0	0	0	0	0	0
Değirmenbaşı Mah.	1354	65	1419	81	0	81
Fırat Mah.	0	7	7	92	0	92
Kallar Mah.	0	64	64	51	0	51
Toplam			1490			249

Kaynak: Gıda Tarım Hayvancılık İlçe Müdürlüğünden Düzenlenerek

Araştırma Sahasında küçükbaş hayvancılık büyükbaş hayvancılığa göre daha yaygındır. Küçükbaş hayvancılığın genel karakteri koyun ve keçi yetiştiriciliğidir. Mera alanlarının yetersiz olması küçükbaş hayvancılığı sınırlandıran faktörlerdendir.

Küçükbaş hayvanlar arızalı ve engebeli arazilerde daha rahat hareket ettiği için çalışma sahasında küçükbaş hayvan sayısı fazladır.

Kümes hayvanlarıyla ilgili resmi bir kayıt yoktur. Çalışma sahasında bazı aileler kendi ihtiyaçlarına yönelik tavuk ve horoz beslemektedirler.

Tablo 15. Keban’da Mahallelere Göre Hayvan İşletme Sayıları

Keban'da Mahallere Göre İşletme Sayıları(2017)			
Mahalle Adı	K.baş	B.baş	Toplam
Baraj Mah.	0	0	0
Değirmenbaşı Mah	4	18	22
Fırat Mah.	1	28	29
Kallar Mah.	1	14	15

Kaynak: Gıda Tarım Hayvancılık İlçe Müdürlüğünden Düzenlenerek

5.2.2.3. Arıcılık

Tablo 16. Keban’da Mahallelere Göre Kovan Sayısı

Keban'da Arıcılık Faaliyetleri(2017)	
Mahalle Adı	Kovan S.
Baraj Mah.	362
Değirmenbaşı Mah.	740
Fırat Mah.	124
Kallar Mah.	188
Toplam	1414

Kaynak: Gıda Tarım Hayvancılık İlçe Müdürlüğünden Düzenlenerek

Çok genel anlamıyla tarımın bal ve balmumu elde edilen ve karlı bir kolu insanlığın ilk dönemlerine kadar uzanmakta olan arıcılık, coğrafi ortamla doğrudan bağlantılıdır. Topoğrafya, iklim, flora ve hidroğrafya gibi doğal çevre faktörleri arıcılığı etkiler (Tuncel, 1992, 97). Arıların aktivitesini sürdürebileceği serin hava ve ilkbaharda hatta yaz aylarında bile açık kalan çiçekler, arıcılığın gelişerek devam etmesini sağlamaktadır (Hayli, 1995, 241).

Keban’da arıcılık faaliyetleri ticari boyut kazanamamıştır. Halk kendi ihtiyacını karşılamak için arıcılık yapmaktadır. Fazla ürün Keban içerisinde yakın ilişkiler kuran insanlar arasında küçük bir alışveriş şeklinde pazarlanmaktadır.

5.2.3. Ulaşım

Bir bölgenin ekonomik hayatı kesin olarak ulaşım ağı ile çevreye bağlanmasına göre önem kazanır (Karaboran 1989, s.94) İnsanların karşılıklı münasebetlerinde ulaşım ağı bir yerin en önemli fonksiyonlarından birini oluşturmaktadır. Elazığ merkeze 46 km uzaklıkta olan Keban'dan çevre il ve komşu ilçelere ulaşım Elazığ'dan sağlanmaktadır. Elazığ'dan Keban'a ulaşım rahatlıkla sağlanmaktadır.

Keban bütün ulaşımını karayolu ile sağlamaktadır baraj gölü üzerinde komşu ilçelerle ulaşım yoktur. Birinci derecede Elazığ'a ulaşım yoğunlukta olup komşu ilçelere de yeni gelişen balıkçılık sektörü ve burada hizmet veren Alabalık işletim tesisleri sayesinde ulaşımında hareketlilik görülmeye başlanmıştır. Elâzığ- Keban arasında ulaşım yarım saatte bir minibüslerle, günde 4 kez de belediye otobüsleri ile sağlanmaktadır.

Keban da ki günlük nüfus hareketlerinin neredeyse tamamı Elazığ'a doğru olmaktadır. Keban da ki Meslek yüksekokulunun varlığı, kamu kuruluşlarında çalışan memurlarının bir kısmının Elazığ da ikamet etmesi gibi sebeplerden Keban-Elazığ arası nüfus hareketliliği vardır. Kooperatife bağlı 24 araç var Elazığ'a günde 18-20 sefer yapıyorlar. Minibüsler günde 300 kişinin üzerinde yolcu taşıyor. Belediye otobüse de Elazığ'a günde 4 sefer düzenliyor. Komşu ilçelerle ticari, sosyal vb. gibi ilişkiler yoğun olmadığı için buralara sefer düzenlenmiyor.

Tablo 17. Bazı Yerleşim Merkezlerinin Keban'a Uzaklığı

Yerleşim merkezi	Uzaklık(km)
Elazığ	46
Malatya	120
Arapkir	51
Arguvan	77
Baskil	75
Çemişgezek	77
Ağın	40

Keban içerisinde ulaşım; belediye otobüsleri, minibüsler ve kişilere ait özel araçlarla ve Keban'da bulunan 5 ticari taksi ile yapılmaktadır

5.2.4. Madencilik

Bölgenin madencilik tarihine bakıldığında, M.Ö. 3500-4500 yıllarında Roma ve Bizanslılar tarafından başlamış, daha sonra 18. ve 19. yy 'da Osmanlılar tarafından işletilmiş ve daha çok gümüş üretimi yapılmıştır. Cumhuriyet döneminde ilk çalışmayı 1935 yılında MTA başlatmış ve 1953 den sonra Etibank araştırmalarını sürdürmüştür. Hatta çevre arazisinin bugün tamamen çıplak oluşu, ormanlarının maden ocaklarında ölçsüz kullanılmasına bağlanmaktadır.(AKKAN, 1972 s.99) 1972'de Elektrik İşleri Etüt İdaresi bir dizi sondaj yapmış fakat bunlar yeterli sayıda olmadığından sağlıklı sonuç alınamamıştır. Bugün maden sahası boşaltılmış durumda bazı arazilerini de Fırat Üniversitesine devretmiştir.

Madencilik Keban'ın temel ekonomik dinamiğidir. Maden ocaklarının uzun zaman boyunca farklı yüzyıllarda kullanılması Keban'daki ekonomik gelişmenin göstergesidir. Keban'ın maden potansiyeli günümüzde de önemini korumaktadır

5.2.5. Kültür Balıkçılığı

Keban'da ilk alabalık yetiştiriciliği 1995 yılında başlamıştır.1995 yılında 25 ton balık üretilmiş fakat üretilen balıklar 2 yılda satılamamıştır. Üreticilerin kendi girişimiyle Ankara balık haline numune gönderilmiş, Ankara'dan olumlu rapor gelince küçük çaplı üretim devam etmiştir. Ancak bu yıllara ait balık üretimi ile ilgili sağlıklı veriler yoktur, verileri düzenli kaydetmek ancak 2004 yılında başlamıştır çünkü bu yıllarda Alabalık yetiştiricileri devletten teşvik almaya başlamıştır.

Elazığ'da toplamda 34.280 ton balık üretiliyor bunun 17.300 tonunu Keban tek başına karşılamakta bununla birlikte yıllık ortalama 1500 tonda somon yetiştiriciliği yapılmakta. Üretilen 17.300 tonluk Alabalık'ın ve 1500 tonluk Somon'un %50'lik kısmından fazlası yurt dışına ihraç edilmekte özellikle Avrupa Ülkeleri ve Rusya tarafından tercih edilmektedir.

Keban, Türkiye kültür balıkçılığı üretiminde %17'lik bir pay ile birinci sıradadır. Baraj Gölünde 158 tesis vardır bunun 105 tanesi aktiftir. Üretilen balıklar yumurta halindeyken Denizli, Milas, Fethiye ve Kahramanmaraş illerinden getirilmektedir.

Kültür balıkçılığı Keban için çok önemli bir ekonomik faaliyettir. Buradaki fabrika da 750-800 işçi çalışmaktadır, sektöre bağlı yan kollar ile birlikte istihdam sayısı 1000 kişiyi geçmektedir. Fabrika da Arapkir ve Ağın'dan gelen işçilerde

alışmaktadır. Üreticiler tesislerine giden bazı yolları kendi imkânları ile asfaltlamışlar. Tesislerinde yol, elektrik, ulaşım sorunu vardır. Tesislerin neredeyse tamamı jeneratör ile elektrik üretmektedir. Keban'daki bu ekonomik faaliyet destelenirse Keban çevre ilçeleri de ekonomik anlamda kalkındırarak potansiyele sahip fakat sektördeki alt yapı sorunları ve balık yemlerinin dolar endeksli olması sektörün gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir.

Fotoğraf 40. Keban Baraj Gölünde Kùltür Balıkçılığı

Fotoğraf 41. Vinçlerle Yapılan Balık Hasatı

Fotoğraf 42. Kamyonlarla Getirilen Alabalık Yumurtaları

Fotoğraf 43. Alabalık Yetiştirilen Kafesler

Fotoğraf 44. Alabalık Paketleme Tesisinden Görüntüler

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Keban; Doğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Fırat Bölümünde yer alan Elazığ iline bağlı dağlık alanda kurulu ilçedir. Keban Doğusunda Elazığ ili batısında Malatya iline bağlı Arguvan ve Arapkir ilçeleri güneyinde Baskil ilçesi kuzeyinde Tunceli 'ye bağlı Çemişgezek ilçesi ve kuzeybatıda Ağın ilçesi ile komşudur.

Çalışma sahasında 4 mahalle bulunmakta 2017 yılı nüfus verilerine göre nüfusu 4197' dir . Çalışma sahasında beşeri faktörlere bağlı olarak ciddi nüfus hareketleri vardır. Çalışma sahasın da km²'ye 617 kişi düşmektedir. Keban Doğusunda Çalık Köyü ve Hırsız Tepesi, Güneyde Kurubekir Köyü ve Soğanlı Tepsi Batıda Pınarlar Köyü ve Akbaba Tepesi ile komşudur. Kuzeydoğusunda Keban Baraj Gölü ile çevrilidir.

Varlığını madencilğe borçlu olan bu yerleşmenin tarihi M.Ö. ye uzanır. Bu özelliği sayesinde ilçenin yerleşme tarihi M.Ö.3500-4500 yıllarına kadar uzanır. Sahip olduğu zengin yer altı kaynakları çalışma sahasının nüfus, yerleşme ve ekonomik faaliyetlerine yansımıştır.

Tarih içerisinde madencilik ile var olmuş Cumhuriyet yıllarında yine Maden işletmeleri ile varlığını sürdürmüş 1970li yıllarda Baraj inşaatı ile yeni bir döneme giren Keban'ın adını gelecekte Kültür Balıkçılığında önde gelen bir yerleşme olarak duyurabilir.

Keban da yapılan araştırma sonucunda ilçenin önemli ölçüde alabalık yetiştiriciliği potansiyeline sahip olduğu gözlenmiştir. Sektör önünde ki olumsuzluklar aşılsa Keban kültür balıkçılığında ülke genelinde hatta dünya da adını duyurabilir.

Keban'ın gösterdiği sosyo ekonomik özelliklere eksiklikler göze çarpar ilçede sinema ya da tiyatro salonu günümüzde yoktur Fakat Etibank işletmeleri döneminde ilçede 4 tane sinema olduğu bilinmektedir.

Kültür balıkçılığının desteklenmesi ve pazarlama konusunda ki bürokratik engeller aşılar ve bu ekonomik faaliyetler sahip olunan turizm değerleri ile desteklenirse Keban ülkemizde hak ettiği ilgiyi görecektir.

Yapılan araştırmada ilçenin önemli önemli nüfus potansiyeli olduğu gözlenmiş ancak nüfusun sağlık ve sosyal hayat anlamında bir takım sorunları olduğu tespit edilmiştir.

Eğitim alanında, okulların fiziki şartları iyi sayılabilir öğretmen başına düşen öğrenci sayısının az olması 2016 yılında TEOG sınavında Keban'a il birinciliği getirmiştir.

Sağlık alanında, Keban'da bir tane Toplum Sağlığı Merkezi vardır, hastane yoktur hekim başına yaklaşık 700 hasta düşmektedir. Ülke ortalamasına bakıldığında durum çok kötü sayılmaz.

İlçede sosyal hayat oldukça durağandır okullar ve müftülüğün düzenlediği aktiviteler dışında sosyal faaliyet yoktur.

İlçenin sahip olduğu fonksiyonel özelliklerinin tamamına bakılıp genel bir değerlendirme yapıldığında gelişmekte olan toplumların taşıdığı özellikleri barındırmaktadır.

İlçenin sorunlarını, eksiklerini, ihtiyaçlarını iyi tespit etmek gerekir ilçenin gelişimi önünde ki en büyük engel Barajdan kaynaklı olarak zengin bir ilçe görünmesidir kişi başı 25 bin dolar geliri görünüyor bu sebeple İl Özel İdaresinden yeteri kadar kaynak alamamaktadır, Keban Belediyesi ve Keban Kaymakamlığı projeleri için ödenek bulamamaktadırlar.

Çalışma sahamız içerisinde 10 turizm varlığı belirlenmiştir. Bunların büyük kısmının yöre halkı tarafından da önemi anlaşılmamıştır. Bu alanlar restorasyon çalışmalarına girerse Keban'da turizm ve buna bağlı olarak ekonomik hayat canlanacaktır.

Barajı net gören seyir tepelerinde rekreasyonel alanların oluşturulması Keban'a gelip sadece Çırçır Şelalesine giden nüfusu Keban merkezine çekecektir ve burada da ticari anlamda canlılık olacaktır.

Bir dönem yapılan alabalık şenlikleri devam ettirilmeli ve Fırat Köprüsü üzerinde amatör olarak balık avlamak isteyenlere imkân verilmeli eğer bunlar yapılırsa Fırat Köprüsü Elazığ'ın Haliç'i olabilir.

Keban sahip olduğu konum sebebiyle gerek kurulduğu sahada ki topografik engeller gerek Elazığ ve Malatya gibi iki önemli merkeze yakınlık sebebiyle şehrsel fonksiyonları gelişmemiştir. Bugün nüfusu 4000 civarında olan küçük bir ilçedir.

Osmanlı Döneminden günümüze kadar çok çeşitli ve birbirinden bağımsız ekonomik faaliyetlere ev sahipliği yapmıştır bu faaliyetler ile birlikte gelişen Keban Ekonomik faaliyetlerin son bulması ile yıldızı sönen bir yerleşmedir. Bugün Keban'ı ayakta tutan 1950'lerde Maden işletmesinden emekli olan nesil ve kısmen de alabalık

yetiştiriciliğidir. Meslek Yüksek Okulunun varlığı da Keban için hayat kaynağı olmuştur 400’ aşkın öğrencisiyle Keban ekonomisine katkıda bulunmaktadır.

Turizm varlıkları içerisinde ele aldığımız ırır şelalesinde oluşumundan bu güne akan su miktarı artmıştır bu alanda bir gk tehlikesi olabilir buranın incelenmesi gerekir. şayet tehlikeli ise gerekli tedbirler alınmalıdır.

Bu çalışmadan çıkan sonuç gösteriyor ki; coğrafi konumun bir yerin gelişmesinde belirleyici rolü zamana, ekonomik faaliyetlere ve ihtiyaçlara göre değişmektedir. Bugün için 4197 nüfuslu Keban bir dönem Osmanlı gibi büyük bir Devlete eyalet merkezliği yapmış bir yerleşmeydi.

KAYNAKÇA

- AKALAN, İ.1968** Toprak(Oluşu, Yapısı, Özellikleri), A.Ü, Ziraat Fakültesi, Toprak Kürsüsü, ANKARA
- AKDEMİR İ.O., 2004,** Gölbaşı İlçesinin (Adıyaman) Beşeri ve iktisadi Coğrafyası, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi. ELAZIĞ
- AKGÜL, B, 1987,** Keban Yöresinin petrografik özellikleri, F.Ü. Fen Bil. Ens., yüksek lisans tezi, ELAZIĞ
- AKKAN, E., 1972,** “Elazığ ve Keban Barajı Çevresinde Coğrafya Araştırmaları”, A.Ü. Coğrafya Araş. Derg. Sayı:5-6, s.175-214, ANKARA.
- ARSLAN, H., 2002** Akçadağ (Malatya) İlçesinin Coğrafyası, Doktora Tezi, 2002, Elazığ
- BAŞEL, H., 2003,** Sosyal Politika Açısından iç Göçler: Sivas’tan İstanbul’a Göç Örneği, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul
- BİLGİN, S, 2007** Düünden Bugüne Keban, İstanbul,
- BOZYİĞİT, S., 2005,** Seydişehir İlçesinin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Ü. Sos. Bil. Ens., KONYA.
- BURAN. , A. 1987,** Keban, Baskil ve Ağın Yöresi Ağızları, F.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, C: 1S:2
- CANPOLAT, F.A., 2011,** “Büyükçay Havzasının (Elazığ) Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası”, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Ü., Coğ. ABD., ELAZIĞ.
- ÇAĞLIYAN, A., 2002,** Baskil(Elazığ)İlçesi Coğrafyası, F.Ü. Sos.Bil. Enst., Yayınlanmış Doktora Tezi, Elazığ
- ÇAĞLAYAN,H, 1997,** Akçadağ’ın (Malatya) Kuruluşu, Gelişmesi ve Fonksiyonel Sınıflandırmadaki Yeri F.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, C.8 s.1 ,ELAZIĞ
- ÇOTUR, S., 1986** Keban Barajı’nın Fırat Havzasına Etkisi, Fırat Havzası Coğrafya Sempozyumu Basım yılı: 1990 ELAZIĞ
- DEVELİOĞULU, F. 1970** Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügatı, Ankara,
- DOĞAN, P, 2010** Keban Derneğinin Tanıtımı, Keban İsmi, Keban,
- DOĞAN. Ş., 2013** Elazığ İli Keban İlçesi Halk İnanışları, Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, ELAZIĞ

- DOĞANAY, H., 1994**, Türkiye Beşeri Coğrafyası, Gazi Büro Kitapevi, ANKARA.
- DOĞANAY, H., 1998**, Türkiye Ekonomik Coğrafyası, Çizgi Kitapevi Yayınları, KONYA
- Elazığ Valiliği**, Cumhuriyetin 50.Yılında Elazığ İl Yıllığı, Elazığ, 1973
- Elazığ Valiliği, Elazığ İl Yıllığı**, Elazığ 1992, Bingöl Matbası, Ankara, 1992
- GÖNEY, S, (1984)**, Şehir Coğrafyası, İ.Ü.Coğ. Enst.Yay no:91, İSTANBUL
- GÜMÜŞÇÜ, O., 2012**, Coğrafya'ya Davet, Yeditepe Yayınevi, İSTANBUL.
- GÜNER, B., 2015** Keban Baraj Gölü'nde Kültür Balıkçılığı F.Ü.Sosyal Bilimler Dergisi, C.25 S.1 ELAZIĞ
- GÜNER B. , 2012** , Pütürge İlçesi'nin (Malatya) Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası ,F.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, ELAZIĞ
- HANÇELEBİ, Ş.1989**, Keban Civarı Eski İmalat Pasaları ve Au-Ag Açısından önemi, KEBAN
- HAYLI, S., (1995)**, Erzincan Ovası'nın Beşeri ve İktisadi Coğrafyası, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, ELAZIĞ
- KALINCA, A., 1997**, “Keban ve Yakın Çevresinin Jeomorfolojisi”, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Ü., Coğ. ABD., ELAZIĞ.
- KARABORAN, H.1989**, Elazığ'da Endüstrileşme Faaliyetleri, F.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, C. 3 SY:2 ELAZIĞ
- KAYGALAK, İ., 2011**, “Postmodern Eleştirilerin Coğrafi Düşünce ve Yeni Mekan Kavrayışları Üzerine Yansımaları”, Coğ. Bil. Derg. 9.
- KIRZIOĞLU, I., 1983**, “Keban Baraj Gölü ve Yakın Çevresi Rekreatif Alan Planlaması”, Doktora Tezi, Atatürk Ü., Fen Bil. Ens. Peyzaj Mimarlığı ABD., ERZURUM.No: 740. Erzurum.
- MEMİŞOĞLU, F.1977**, Elazığ Kılavuzu, Gençlik Basım Evi, İSTANBUL
- ÖZÇAĞLAR A., 1997**, Türkiye'de Belediye Örgütlü Yerleşmeler, Ekol Yayınevi, ISBN 975-95021-3-5, Ankara
- ÖZÇAĞLAR, A. , (1996)**, "Türkiye'nin İdari Coğrafyası Bakımından Köy, Bucak, İlçe, İl ve Belde Kavramları Üzerine Düşünceler", A.Ü. D.T.C.F., Coğ. Arç. Derg. , S: 12, s. 7-24, ANKARA.
- ÖZÇAĞLAR, A., 2009**, Coğrafya'ya Giriş, A. Ü., DTCF. ANKARA

- ÖZDEMİR, N., 1986** Keban Barajı Oluştuktan Sonra Ekosistemde Meydana Gelen Değişmeler ve Bunun Balıkçılık Bakımından Önemi, Fırat Havzası Coğrafya Sempozyumu Basım yılı: 1990 ELAZIĞ.
- ÖZGÜÇ N. ,** Beşerî Coğrafyada Veri Toplama ve Değerlendirme Yöntemleri, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını No.2511, 1979. **ÖZGÜÇ N.,** 1973, “Kültürel Coğrafya” Sosyal Antropoloji ve Etnoloji Dergisi, No.1, s.87-99,
- ÖZGÜÇ, N. , TÜMERTEKİN, E., (2011),** Ekonomik Coğrafya Küreselleşme Ve Kalkınma, Çantay Kitabevi, İSTANBUL.
- ŞİKOĞLU, E. , 2017,** Nevşehir Şehir Coğrafyası, F.Ü. Sosyal. Bil. Ens., Doktora Tezi, Elazığ
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Elazığ İli Kültür ve Turizm Envanteri, 1986, Elazığ Ansiklopedisi
- TONBUL., S.1986,** Elazığ ve Çevresinin İklim Özellikleri ve Keban Barajının Yöre İklimi Üzerine Olan Etkileri, Fırat Havzası Coğrafya Sempozyumu Basım yılı: 1990 ELAZIĞ
- TONBUL., S.1987,** Elazığ Batısının Bitki Örtüsü Özellikleri, F.Ü.Sosyal Bilimler Dergisi, C.1 S.1 ELAZIĞ
- TONBUL., S.1989,** Elazığ Batısının Toprak Coğrafyası, F.Ü.Sosyal Bilimler Dergisi, C:3 S:1 ELAZIĞ
- TUNCEL, Yakup,** Tarihte Keban, Elazığ, 1977(Basım evi veBasıldığı yer bilinmiyor)
- TUNÇEL, H., (1992),** "Türkiye'de (1966–1986 Yılları Arasında) Arıcılığa Genel Bir Bakış”, A. Ü. Türkiye Coğ. Uyg. ve Araçt. Merk. Derg. S: 1, s: 97-126, ANKARA.
- TUNÇEL, H., 2001,** coğrafya çalışmalarında konu seçimi, Fırat Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, ELAZIĞ.
- TÜMERTEKİN E., 1968.** Türkiye’de İç Göçler - Internal Migrations in Turkey, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, No.54,
- TÜMERTEKİN E., 1969,** Sanayi Coğrafyası, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, No.22, ilk baskı 1958, ikinci baskı 1960, üçüncü baskı
- TÜMERTEKİN E., 1976,** Ulaşım Coğrafyası, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, No.85,

- TÜMERTEKİN E., 1984. Ekonomik Coğrafya, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını, No.2926,**
- TÜMERTEKİN E., 1973, “Yerleşme planlaması” İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi, No. 18-19 : 71-85,**
- TÜMERTEKİN, E., 1965, “Türkiye’de Şehirlerin Fonksiyonlarına Göre Sınıflandırılması”, İ.Ü. Coğ. Ens. Derg. Yay. No:43, İSTANBUL.**
- TÜMERTEKİN, E., ÖZGÜÇ, N., 2006, Beşeri Coğrafya İnsan Kültür Mekan, Çantay Kitabevi, İSTANBUL.**
- ÜNSAL, V., 2012, Doğu Anadolu’da (Malatya-Elazığ) Karaz türü Yerleşmeler, F.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, C.22 S.2 ELAZIĞ**
- YAKUT, M, E, 2013 Gercüş(Batman) ilçesinin beşeri ve ekonomik coğrafyası, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Ü., Coğ. ABD., ELAZIĞ**
- YENER, Z., 1988, Keban İmar Planı Araştırma Raporu, ODTÜ Yayınları, ANKARA.**
- YİĞİT, A., 1997, Keban Kasabası’nın Kuruluş ve Gelişmesine Etki eden Coğrafi Faktörler, A.Ü. Türkiye Coğ. Araş. Uyg. Mer. , ANKARA**

İnternet Kaynakları

- <http://www.dsi.gov.tr/projeler/keban-baraj%C4%B1> (21.06.2018 tarihli erişim)
- <http://keban.gov.tr/tarihce> (21.06.2018 tarihli erişim)
- <http://kemyo.firat.edu.tr/tr/node/125> (21.06.2018 tarihli erişim)
- <http://keban.gov.tr/egitim> (21.06.2018 tarihli erişim)

EKLER

Ek 1. Orijinallik Raporu

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ

Adı-Soyadı	Nadire Ceren GÖRAL
Öğrenci Numarası	131202109
Enstitü Anabilim Dalı	Coğrafya Anabilim Dalı
Programı	Türkiye Coğrafyası
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Dr. Öğretim Üyesi Handan ARSLAN
Tez Başlığı (Türkçe)	Keban'ın (Elazığ) Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 119 sayfalık kısmına ilişkin, 02/07/2018 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezinin benzerlik oranı % 18'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul Onay ve Bildirim sayfaları hariç.
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimeden daha uz ötürüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen öğrencinin doktora tezi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen azami benzerlik oranlarını aymadığını ve tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksiin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğini ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.
Gereğini saygılarımla arz ederim.

Dr. Öğretim Üyesi Handan ARSLAN
Danışman Adı-Soyadı

(İmza)

Prof. Dr. Saadettin TONBUL
Anabilim Dalı Başkanı

(İmza)

Lisansüstü tezler, savunma öncesinde intihal program raporu ile birlikte enstitüye teslim edilir.

Intihal raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN'den alınan raporda "benzerlik oranı"nın, "alıntılar hariç" en fazla %10, "alıntılar dâhil" % 30'u geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).

ÖZGEÇMİŞ

1991 yılında Elazığ'da doğdum. İlköğretim ve liseyi Elazığ'da tamamladım.2009 yılında Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesinde Coğrafya bölümüne başladım.2013 yılında buradan mezun oldum. Aynı yıl Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim dalında Yüksek Lisansa başladım hala Yüksek Lisansa devam etmekteyim. Evli ve bir çocuk annesiyim.

